

NLB Banka d.d., Sarajevo

Finansijski izvještaji
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

SADRŽAJ

	Strana
Odgovornost za finansijske izvještaje	1
Izvještaj neovisnog revizora	2
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	6
Izvještaj o finansijskom položaju	7
Izvještaj o promjenama kapitala	8
Izvještaj o novčanim tokovima	9
Napomene uz finansijske izvještaje	10-113

Odgovornost za finansijske izvještaje

U skladu sa Zakonom o računovodstvu reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 83/09), Uprava je dužna osigurati da za svaki finansijski period budu sastavljeni finansijski izvještaji u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja ("MSFI"), koja daju istinit i fer pregled stanja i rezultata poslovanja NLB Banke d.d., Sarajevo ("Banka") za taj period. MSFI objavljuje Međunarodni odbor za računovodstvene standarde.

Nakon provedbe odgovarajuće analize, Uprava opravdano očekuje da će Banka u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja obuhvataju slijedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje u skladu s važećim računovodstvenim standardima, te
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će Banka nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj Banke. Također, Uprava je dužna pobrinuti se da finansijski izvještaji budu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine Banke, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Za i u ime Uprave

Lidija Žigić, predsjednik Uprave

NLB Banka d.d., Sarajevo
Džidžikovac 1
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

29. mart 2019. godine

Building a better
working world

Izveštaj neovisnog revizora

Dioničarima NLB Banke d.d., Sarajevo

Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih finansijskih izvještaja NLB Banke d.d., Sarajevo (Banka), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2018. godine, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te napomene uz finansijske izvještaje, uključujući i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Banke na dan 31. decembar 2018. godine, njenu finansijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju neovisnog revizora u *dijelu o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja*. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe (IESBA Kodeks) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti za našu reviziju finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima. Za svako pitanje u nastavku, opis o tome kako se naša revizija bavila tim pitanjima pripremljen je u tom kontekstu.

Ispunili smo obaveze opisane u Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja, uključujući i povezana pitanja. U skladu s tim, naša revizija uključuje obavljanje postupaka dizajniranih da odgovore na našu procjenu rizika pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja. Rezultati naših revizijskih postupaka, uključujući postupke koji se obavljaju za rješavanje pitanja u nastavku, daju osnovu za izražavanje našeg mišljenja o priloženim finansijskim izvještajima.

Building a better
working world

Izveštaj neovisnog revizora (*nastavak*)

Ključna revizijska pitanja (*nastavak*)

1. Individualna ispravka vrijednosti kredita

Knjigovodstvena vrijednost datih kredita iznosi BAM 695 milion (ili 60% ukupne imovine) na 31. decembar 2018. godine. Ispravka vrijednosti za kreditne gubitke predstavlja subjektivno područje zbog visokog nivoa procjene primijenjene od strane Uprave prilikom određivanja rezervisanja ispravke.

Kao što je opisano u napomeni 3.22 Pregled značajnih računovodstvenih politika Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza, umanjeње vrijednosti kredita se određuje primjenom MSFI 9 Finansijski instrumenti koji je primijenjen od 1. januara 2018. godine.

Ovo je ključno revizijsko pitanje jer je značajna procjena uključena u određivanje pojedinačnih rezervisanja za umanjeње vrijednosti kredita.

Ključna područja procjene uključila su tumačenje zahtjeva da se odredi ispravka vrijednosti po osnovu primjene MSFI 9, koje je uključeno u Bančin model očekivanog kreditnog gubitka i procjene i pretpostavke korištene u mogućim scenarijima za individualno ocijenjene kredite za umanjeње vrijednosti.

Mogući scenariji su bazirani na diskontovanim novčanim tokovima za individualno ocijenjene kredite i uključuju procjenu i kompleksna područja kao što su, indikatori umanjeња vrijednosti i same procjene novčanih tokova, uključujući realizaciju kolateralala.

Razumjeli smo i ocijenili procese i kontrole za identifikovanje događaja u kreditnom portfoliju koji umanjuju vrijednost, kao i proces koji se odnosi na procjenu ispravke vrijednosti kredita koji su pojedinačno ocijenjeni.

Uključili smo stručnjake iz oblasti informacionih tehnologija u područjima koja su zahtijevala njihovu stručnost kao što je pouzdanost podataka da nam pomognu u provođenju revizijskih procedura.

Ocijenili smo kriterij za određivanje da li je događaj obezvređenja nastao i da li je postojao uslov da izračuna rezervisanje za kreditne gubitke. Testirali smo uzorak kredita sa karakteristikama koje mogu dati naznaku da se desio događaj koji zahtijeva umanjeње vrijednosti da bismo utvrdili da li je uprava identifikovala taj događaj.

Na uzorku individualno obezvrijeđenih kredita, razumjeli smo posljednje promjene kod dužnika i osnovu za određivanje rezervisanja za ispravku vrijednosti i razmotrili da li su ključne procjene bile adekvatne uzimajući u obzir okolnosti dužnika. Također smo provjerili izračun menadžmenta za ispravku vrijednosti. Dodatno, testirali smo ključne ulazne parametre za izračun ispravke vrijednosti uključujući očekivane buduće novčane tokove i njihovo vrijeme i procjenu uzetog kolateralala, i diskutovali sa menadžmentom da li su procjene ažurirane, u skladu sa strategijom koja se prati a u vezi sa određenim dužnikom i u skladu sa regulatornim smjernicama.

Ocijenili smo adekvatnost objava uključenih u Napomenama 13. Krediti komitentima i 4.2 Upravljanje kreditnim rizikom priloženih finansijskih izvještaja.

**Building a better
working world**

Izveštaj neovisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti Uprave i Odbora za reviziju za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanjem, ako je primjenjivo, pitanja povezanih sa vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja osim ako uprava ili namjerava likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Odbor za reviziju je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati izvještaj neovisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili skupa, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je napravila uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju neovisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.

Building a better
working world

Izveštaj neovisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (*nastavak*)

- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

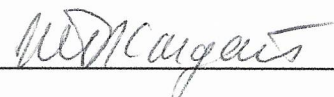
Mi komuniciramo s Odborom za reviziju u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu Odboru za reviziju da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu neovisnost, kao i gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s Odborom za reviziju, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju neovisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba objaviti u našem izvještaju neovisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice objave nadmašile dobrobiti javnog interesa od takve objave.

Zvonimir Madunić, Direktor

Ivana Lazarević Soldat, Ovlašteni revizor

29. mart 2019. godine

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Fra Anđela Zvizdovića 1
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

NLB BANKA d.d., SARAJEVO

Izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama BAM, osim ako nije drugačije naznačeno)

	Napomena	2018.	2017.
Prihodi po kamatama	5a	41.916	43.446
Rashodi po kamatama	5b	(7.369)	(8.166)
Neto prihodi po osnovu kamata	5	<u>34.547</u>	<u>35.280</u>
Troškovi rezervisanja za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke (neto)	8	(5.371)	(4.871)
Troškovi rezervisanja za sudske sporove (neto)	8, 23b	(340)	-
Neto prihodi po osnovu kamata poslije troškova rezervisanja		<u>28.836</u>	<u>30.409</u>
Prihodi od naknada i provizija	6a	22.059	20.680
Rashodi od naknada i provizija	6b	(8.109)	(7.045)
Neto prihodi od naknada i provizija	6	<u>13.950</u>	<u>13.635</u>
Dobit po osnovu finansijske imovine obavezno mjerene po fer vrijednosti kroz BU ¹ (neto)		306	-
Dobit po osnovu kursnih razlika	7	1.105	697
Ostali prihodi od poslovanja	9b	1.345	849
Troškovi zaposlenih	9a	(16.530)	(15.771)
Opći i administrativni troškovi	9	(11.288)	(11.755)
Ostali rashodi od poslovanja		(329)	(573)
Dobit prije oporezivanja		<u>17.395</u>	<u>17.491</u>
Porez na dobit	10	(1.888)	(2.305)
Neto dobit za godinu		<u>15.507</u>	<u>15.186</u>
Ostala sveobuhvatna dobit:			
Dobit po osnovu vlasničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz OSD (neto)		6	-
Dobit po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz OSD (neto)		913	-
Dobit po osnovu finansijske imovine raspoložive za prodaju (neto)		-	99
Dobit / (Gubitak) po osnovu rezervisanja za otpremnine (MRS 19) (neto)		100	(84)
Ostala sveobuhvatna dobit za godinu		<u>1.019</u>	<u>15</u>
Ukupna sveobuhvatna dobit za godinu		<u>16.526</u>	<u>15.201</u>
Zarada po dionici (u BAM)	24	<u>40,52</u>	<u>39,68</u>

Napomene na stranama od 10 do 113 su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

¹BU – bilans uspjeha

NLB BANKA d.d., SARAJEVO
Izvještaj o finansijskom položaju

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama BAM, osim ako nije drugačije naznačeno)

	Napomena	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi kod Centralne banke BiH			
Plasmani bankama	11	242.299	238.335
Kreditni komitentima	12	100.114	49.774
Finansijska imovina obavezno mjerena po fer vrijednosti kroz BU	13	694.733	651.423
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	14	1.719	-
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz OSD	15	-	74.989
Vlasnički instrumenti po fer vrijednosti kroz OSD	15	76.850	-
Materijalna imovina	15	88	-
Nematerijalna imovina	16	24.547	21.139
Ostala aktiva	17	632	552
	18	10.499	3.188
Ukupna aktiva		1.151.481	1.039.400
OBAVEZE			
Depoziti banaka	19	22.752	10.317
Depoziti komitenata	20	923.733	836.961
Obaveze po uzetim kreditima	21	39.530	43.222
Ostale obaveze	22	11.510	10.573
Ostala rezervisanja	23	3.987	4.891
Ukupne obaveze		1.001.512	905.964
KAPITAL			
Dionički kapital	24	53.605	53.605
Zakonske rezerve		74.260	64.934
Revalorizacione rezerve - finansijska imovina raspoloživa za prodaju		-	384
Revalorizacione rezerve - finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD		1.303	-
Ostale revalorizacione rezerve		(573)	(673)
Zadržana dobit		21.374	15.186
Ukupni kapital		149.969	133.436
Ukupni kapital i obaveze		1.151.481	1.039.400

Napomene na stranama od 10 do 113 su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Uprava je odobrila prikazane finansijske izvještaje dana 29. marta 2019. godine te ih potpisuje:

 Jure Peljhan
 Član Uprave

 Denis Hasanić
 Član Uprave

 Lidija Žigić
 Predsjednik Uprave

NLB BANKA d.d., SARAJEVO
Izvještaj o promjenama kapitala

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama BAM, osim ako nije drugačije naznačeno)

	Ostala sveobuhvatna dobit							Ukupno
	Dionički kapital	Zakonske rezerve	Vrednovanje finansijske imovine AFS	Vrednovanje finansijske imovine po FVOSD	Očekivani kreditni gubici za imovinu po FVOSD	Ostale revalorizacione rezerve	Zadržana dobit	
Stanje na dan 31. decembra 2016. godine	53.605	54.421	285	-	-	(589)	10.513	118.235
Raspored dobiti za 2016. godinu	-	10.513	-	-	-	-	(10.513)	-
Neto dobit za godinu	-	-	-	-	-	-	15.186	15.186
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	99	-	-	(84)	-	15
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	99	-	-	(84)	15.186	15.201
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	53.605	64.934	384	-	-	(673)	15.186	133.436
Efekat prelaska na MSFI 9	-	7	(384)	384	583	-	-	590
Stanje na dan 1. januara 2018. godine prema MSFI 9	53.605	64.941	-	384	583	(673)	15.186	134.026
Raspored dobiti za 2017. godinu	-	9.319	-	-	-	-	(9.319)	-
Neto dobit za godinu	-	-	-	-	-	-	15.507	15.507
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	617	(281)	100	-	436
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	-	617	(281)	100	15.507	15.943
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	53.605	74.260	-	1.001	302	(573)	21.374	149.969

Napomene na stranama od 10 do 113 su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NLB BANKA d.d., SARAJEVO
Izveštaj o novčanim tokovima

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama BAM, osim ako nije drugačije naznačeno)

	Napomena	2018.	2017.
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti			
Primici kamata po kreditima		37.525	37.660
Primici naknada i provizija po kreditima te naknada od mjenjačkih poslova		29.708	28.353
Plaćene kamate na depozite komitentima		(9.239)	(9.680)
Novčane isplate zaposlenim i dobavljačima		(39.620)	(33.200)
Isplate po vanbilansnim ugovorima		(74)	(107)
Primici i isplate po vanrednim stavkama		875	429
(Povećanje) u operativnoj aktivi:			
(Povećanje) kredita datih komitentima		(47.110)	(38.901)
Povećanja u operativnim obavezama:			
Povećanja depozita komitenata i ostale obveze iz tekućeg poslovanja		92.468	33.884
Plaćeni porez na dobit		(2.724)	(1.852)
Neto novčana sredstva iz poslovnih aktivnosti:		<u>61.809</u>	<u>16.586</u>
Novčani tokovi iz ulagačkih aktivnosti			
Primici kamata od plasmana finansijskim institucijama		1.098	985
Primici dividendi		13	10
(Nabavka) finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto		(553)	(12.626)
(Nabavka) nematerijalnih sredstva		(351)	(468)
(Nabavka) nekretnina i opreme		(4.901)	(2.498)
Prodaja ostalih sredstava		(6)	39
Neto novčana sredstva (korištena u) ulagačke aktivnosti		<u>(4.700)</u>	<u>(14.558)</u>
Novčani tokovi od finansijskih aktivnosti			
Kamata plaćena na pozajmice		(2.953)	(2.368)
Primljene pozajmice		18.580	21.709
Povrat pozajmica		(22.232)	(11.251)
Neto novčana sredstva korištena u finansijskim aktivnostima:		<u>(6.605)</u>	<u>8.090</u>
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata:		50.504	10.118
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine:	11, 12	287.698	277.574
Efekt promjene deviznog kursa:		(1)	6
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine:	11, 12	<u>338.201</u>	<u>287.698</u>

Novac i novčane ekvivalente čine gotovina u blagajni i sredstva na računima kod Centralne banke BiH (napomena 11 – bruto izloženost), te sredstva na računima kod drugih banaka (napomena 12 – bruto izloženost) bez plasmana bankama preko 30 dana (napomena 4), bez pripadajućih obračunatih dospelih i nedospelih kamata i naknada.

	Napomena	2018.	2017.
Novčana sredstva i računi kod Centralne banke BiH (bruto)	11	242.499	238.335
Plasmani bankama (bruto)	12	100.133	49.774
Umanjeno za:			
Novčana sredstva sa dospjećem preko 30 dana		(4.431)	(411)
Ukupno		<u>338.201</u>	<u>287.698</u>

Napomene na stranama od 10 do 113 su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. Opći podaci

NLB Banka d.d., Sarajevo (u daljem tekstu: Banka) je banka univerzalnog tipa, koja kroz različite načine organizacije posluje duže od stotinu godina. Kao samostalno dioničko društvo Banka je organizovana počevši od 1. aprila 1990. godine.

Banka je inicijalno upisana u Registar privrednih subjekata kod Kantonalnog suda u Tuzli, a danas kod Općinskog suda u Sarajevu, te u registru kod Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH, sa svim relevantnim podacima i dozvolama izdatim od Agencije za bankarstvo FBiH (u daljem tekstu: FBA) i drugih nadležnih organa.

Skupština dioničara Banke donijela je dana 16. septembra 2015. godine Odluku o promjeni adrese sjedišta i promjeni naziva Banke, osnovom koje je sjedište Banke izmješteno iz Tuzle u Sarajevo, na adresu Džidžikovac 1. Slijedom navedene promjene došlo je i do promjene u nazivu Banke, iz NLB Banka d.d., Tuzla u NLB Banka d.d., Sarajevo.

Dana 5. novembra 2015. godine Općinski sud u Sarajevu donio je Rješenje o izmjenama podataka, kojim je u Registru privrednih subjekata izvršen upis promjene naziva i sjedišta Banke.

Odlukom Nadzornog odbora donesene dana 8. novembra 2016. godine imenovana je nova Uprava Banke, a na temelju koje je dana 4. januara 2017. godine Općinski sud u Sarajevu donio Rješenje o izmjenama podataka, kojim je izvršena promjena lica ovlaštenih za zastupanje Banke počev od 1. januara 2017. godine.

Odlukom Nadzornog odbora Banke od 14. decembra 2017. godine izvršene su izmjene i dopune Odluke o imenovanju Uprave NLB Banke d.d., Sarajevo, na način da je naziv funkcije »direktor Banke«, promijenjen u novi naziv »predsjednik Uprave Banke«, a nazivi funkcija »zamjenik direktora« i »izvršni direktor« u novi naziv »član Uprave Banke«. Navedene promjene u nazivima funkcija članova Uprave, upisane su u Registar privrednih subjekata Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu od 16. januara 2018. godine.

Svoje poslovanje Banka obavlja neposredno i preko organizacionih dijelova, i to:

- a) Podružnica Tuzla sa ekspozituroom Lukavac i agencijama Centar, Slatina, Irac i Sjenjak,
- b) Podružnica Sarajevo sa ekspozituroom Goražde i agencijama Centar, Pofalići, Ilidža, Markale, Alipašino Polje, Ferhadija i Dobrinja,
- c) Podružnica Mostar sa ekspoziturama Čapljina, Široki Brijeg i Ljubuški i agencijama Centar i Rondo,
- d) Podružnica Živinice sa agencijom Centar i ekspoziturama Banovići i Kladanj,
- e) Podružnica Kalesija sa agencijom Centar i ekspoziturama Sapna i Teočak,
- f) Podružnica Gradačac sa agencijom Centar i ekspoziturama Srebrenik, Brčko, Čelić, Orašje i Odžak,
- g) Podružnica Gračanica sa agencijom Centar i ekspozituroom Doboj Istok,
- h) Podružnica Zenica sa agencijom Centar i ekspoziturama Travnik, Vitez i Tešanj,
- i) Podružnica Bihać sa agencijom Centar i ekspozituroom Cazin.

Preko centrale u Sarajevu i razvijene poslovne mreže Banka pruža kompletan servis finansijskih i konsalting usluga među kojima su:

1. primanje i polaganje depozita ili drugih povratnih sredstava;
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova;
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva;
4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca, u skladu sa posebnim propisima;
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala;
6. izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove);
7. finansijski lizing;
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeiting i drugo);
9. kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun;
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko-dilerski poslovi);
11. upravljanje portfeljom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima;

1. Opći podaci (nastavak)

12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanja emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira;
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi;
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja;
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih lica koji samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost;
16. usluge iznajmljivanja sefova;
17. posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju, osim u osiguranju od odgovornosti za motorna vozila;
18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

Dioničari Banke

	31. decembar 2018.		31. decembar 2017.	
	Iznos u BAM	%	Iznos u BAM	%
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Slovenija	52.177.300	97,34	52.177.300	97,34
Ostali	1.427.860	2,66	1.427.860	2,66
Ukupno	53.605.160	100,00	53.605.160	100,00

Sjedište Banke je na adresi Džidžikovac 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Većinski vlasnik Banke je Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana sa 97,34% udjela u dioničkom kapitalu na dan 31. decembra 2018. godine, koja je i krajnji vlasnik Banke.

Zaposleni

Na dan 31. decembra 2018. godine NLB Banka d.d., Sarajevo je imala 455 zaposlenih (2017.: 459 zaposlenih).

1. Opći podaci (nastavak)

Nadzorni odbor

31. decembar 2018. godine:

Predsjednik	Blaž Brodnjak	30.5.2017-29.5.2021
Zamjenik predsjednika	Boštjan Kovač	30.5.2017-29.5.2021
Član	Igor Zalar	6.10.2017-29.5.2021
Nezavisni član	Ayda Šebić	30.5.2017-29.5.2021
Nezavisni član	Dragan Kovačević	30.5.2017-29.5.2021

Odbor za reviziju

Predsjednik	Tatjana Jamnik Skubic	1.1.2018-1.6.2018
Član	Suzana Žigon	1.1.2018-1.6.2018
Član	Barbara Deželak	1.1.2018-1.6.2018
Član	Nataša Simčić	1.1.2018-1.6.2018
Član	Zoran Blagojević	1.1.2018-1.6.2018

31. decembar 2018. godine:

Predsjednik	Tatjana Jamnik Skubic	2.6.2018-1.6.2022
Član	Suzana Žigon	2.6.2018-1.6.2022
Član	Andreja Golubić	2.6.2018-1.6.2022
Član	Nataša Simčić	2.6.2018-1.6.2022
Član	Zoran Blagojević	2.6.2018-1.6.2022

Odbor za rizike

Predsjednik	Igor Zalar	1.2.2018-29.5.2021
Zamjenik predsjednika	Boštjan Kovač	1.2.2018-29.5.2021
Član	Dragan Kovačević	1.2.2018-29.5.2021

Uprava

31. decembar 2018. godine:

Predsjednik Uprave	Lidija Žigić	1.1.2017-31.12.2020
Član Uprave	Denis Hasanić	1.1.2017-31.12.2020
Član Uprave	Jure Peljhan	1.1.2017-31.12.2020

Glavni interni revizor Elma Spahović

Sekretar Banke Amela Dizdarević-Bulja

1. Opći podaci (nastavak)

Članstva članova Nadzornog odbora i Uprave Banke u drugim povezanim i nepovezanim licima

Blaž Brodnjak, predsjednik Nadzornog odbora

1. NLB d.d., Ljubljana, predsjednik Uprave
2. NLB Banka a.d. Banja Luka, predsjednik Nadzornog odbora
3. NLB Banka a.d., Skopje, predsjednik Nadzornog odbora
4. NLB Vita d.d., član Nadzornog odbora
5. Udruženje banaka Slovenije, predsjednik Nadzornog odbora

Boštjan Kovač, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora

1. NLB Banka a.d. Banja Luka, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora

Igor Zalar, član Nadzornog odbora

1. NLB Banka a.d. Banja Luka, član Nadzornog odbora

Ayda Šebić, član Nadzornog odbora

1. NLB Banka a.d. Banja Luka, član Nadzornog odbora

Dragan Kovačević, član Nadzornog odbora

1. NLB Banka a.d. Banja Luka, član Nadzornog odbora

Jure Peljhan, član Uprave

1. Član upravnog odbora NLB Banke d.d. Priština (unutar kojeg je obnašao i funkciju predsjednika Odbora za rizike) – razriješen na lični zahtjev dana 14.12.2018. godine

1. Opći podaci (nastavak)

1.1. Makroekonomsko okruženje

Trend rasta ekonomske aktivnosti je nastavljen i u prvom kvartalu 2018. godine. Sudeći prema nastavku trenda rasta industrijske proizvodnje, i u drugom kvartalu 2018. godine se može očekivati nastavak rasta ekonomske aktivnosti.

Administrativni podaci ukazuju na nastavak trenda smanjenja stope nezaposlenosti. Očekuje se i da stopa nezaposlenosti prema metodologiji Međunarodne organizacije zadrži opadajući trend, mada na nižem nivou od administrativne stope.

BDP deflator i dalje ukazuje na brži rast domaće proizvedenih roba i usluga i u prvom kvartalu 2018. godine. Inflatorni pritisci, mjereno indeksom potrošačkih cijena, ojačali su u drugom kvartalu, u odnosu na isti period 2017. godine.

Devizne rezerve su nastavile snažno rasti i u drugom kvartalu 2018. godine je premašen nivo od 11 milijardi BAM. U strukturi novčane mase i dalje je evidentan opadajući trend udjela ostalih depozita te trend povećanja udjela prenosivih depozita. Trend rasta osnovice za obračun obavezne rezerve je nastavljen, kao i trend rasta stanja na računu obavezne rezerve. Manje od polovine sredstava koje su banke na kraju četvrtog kvartala držale na računima rezervi kod CBBiH bilo je zahtijevano propisima o obaveznoj rezervi. Politika ECB-a u pogledu ključnih referentnih stopa je ostala nepromijenjena, pa se ni politika obavezne rezerve CBBiH nije mijenjala niti u jednom svom segmentu.

U prvom kvartalu 2018. godine je zabilježeno produbljenje deficita tekućeg računa usljed pogoršanja trgovinskog bilansa i smanjenja suficita primarnog računa. S druge strane, povećanje suficita na računu usluga i sekundarnog dohotka je imalo pozitivan uticaj na konačan saldo tekućeg računa. Najznačajniji prilivi na finansijskom računu u prvom kvartalu zabilježeni su kod ostalih investicija. Trgovinski deficit je blago produbljen u drugom kvartalu. Uticaj bankarskog sektora na ukupne prilive na finansijskom računu u drugom kvartalu 2018. godine je pozitivan, a zabilježeno je i dodatno zaduživanje sektora generalne vlade prema inostranstvu.²

Kao rezultat svojih analiza 7. septembra 2018. agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“. U februaru 2018. agencija Moody's Investors Service potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“.³

Bankarski sektor

U FBiH na dan 30. septembra 2018. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 541 organizacionim dijelom, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.736 osoba.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora sa 30. septembra 2018. godine iznosi 21,6 milijardi BAM i za 1,4 milijardu BAM ili 7% je veća u odnosu na 31. decembar 2017. godine.

Kreditni, sa učešćem od 65,1% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj prethodne godine u iznosu od 866 miliona BAM ili 7%, tako da na dan 30. septembra 2018. godine iznose 14 milijardi BAM. Krediti odobreni privredi ostvarili su rast od 441 milion BAM ili 6%, tako da na dan 30. septembra 2018. godine iznose 7,3 milijarde BAM, s učešćem u ukupnim kreditima od 51,7%. Krediti dati stanovništvu u istom periodu imaju rast od 425 miliona BAM ili 7%, sa učešćem u ukupnim kreditima od 48,3% i na dan 30. septembra 2018. godine iznose 6,8 milijardi BAM.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 9,7% na 9,2%, dominantno kao rezultat kreditnog rasta i aktivnosti na naplati. Učešće NPL-ova kod pravnih lica iznosi 11,2%, dok kod stanovništva iznosi 6,9%.

²Bilten 2 CBBiH 2018

³www.cbbh.ba

1. Opći podaci (nastavak)

1.1. Makroekonomsko okruženje

Depoziti su dostigli iznos od 17 milijardi BAM, uz ostvareni rast u iznosu od 1,2 milijarde BAM ili 8% i ostali su najznačajniji izvor finansiranja, sa učešćem od 78,9% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, povećani su za 371 milion BAM ili 4% i iznose 8,6 milijardi BAM.

Ukupni kapital na dan 30. septembra 2018. godine iznosi 3 milijarde BAM, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde BAM. Regulatorni kapital iznosi 2,6 milijardi BAM i povećan je za 111 miliona BAM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine, bez promjene u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, na dan 30. septembra 2018. godine iznosi 15,2% i u odnosu na kraj prethodne godine ima blagi pad od 0,3 procentna poena, a što je rezultat rasta rizične aktive i prve primjene MSFI 9. Stopa adekvatnosti kapitala je viša za 26,7% u odnosu na zakonski propisani minimum i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30. septembra 2018. godine iznosi 9,2% (propisani minimum 6%) i ima blagi trend smanjenja u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%).

Likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom, s obzirom na učešće likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Na nivou bankarskog sektora sa 30. septembra 2018. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 246,7 miliona BAM, što je za 15,1 milion BAM ili 6,5% više u odnosu na isti period prethodne godine.⁴

Uprava Banke vjeruje da je poduzela sve potrebne mjere da podrži postojanje i rast poslovanja Banke u postojećim okolnostima.

⁴Informacija o bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine 30. septembar 2018. godine

2. Usvajanje novih i revidiranih standarda

2.1. Standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, izuzev sljedećih izmijenjenih MSFI koja su usvojena od strane Banke od 1. januara 2018. godine:

- **MSFI 9 Finansijski Instrumenti**
Posljednje izdanje MSFI 9 Finansijski Instrumenti odražava se na sve faze projekta finansijskih instrumenata i zamjenjuje MRS 39 Finansijski Instrumenti: Klasifikaciju i mjerenje, kao i sva prethodna izdanja MSFI 9. Standard uvodi nove uslove za klasifikaciju i mjerenje, umanjenje vrijednosti i računovodstvo hedžinga. Pogledati napomene 3.15, 3.22, 3.32 i 13 za efekte primjene ovog standarda i detaljna objelodanjivanja.
- **MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima**
MSFI 15 uspostavlja model od pet koraka koji će se primjenjivati na prihode ostvarene iz ugovora sa kupcima (uz ograničen broj izuzetaka), nezavisno od vrste prihoda ili industrije. Zahtjevi ovog standarda će se takođe primjenjivati na priznavanje i mjerenje dobitaka i gubitaka od prodaje određene nefinansijske imovine, koja nije posljedica uobičajenih aktivnosti Društva (npr. prodaja stalne materijalne ili nematerijalne imovine). Standard zahtijeva detaljna objelodanjivanja, uključujući razvrstavanje ukupnih prihoda, informacije o obavezama činjenja iz ugovora, promjene u stanju imovine i obaveza po osnovu između perioda, kao i ključne procjene. Primjena ovog standarda nije imala efekta na finansijske izvještaje.
- **MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima (Pojašnjenja)**
Cilj izmjene ovog standarda je pojašnjenje namjere koju je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde imao pri definisanju zahtjeva u MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima, naročito u dijelu koji se odnosi na računovodstveno obuhvatanje identifikovanih obaveza činjenja, pojašnjavajući princip „posebnog identifikovanja“, principal-agent problem (procjena da li je Društvo principal ili agent), kao i primjenu principa kontrole i principa licenciranja, obezbjeđujući dodatne smjernice za računovodstveni tretman intelektualne svojine i honorara. Pojašnjenja takođe obezbjeđuju dodatne praktične savjete za društva koja će primjenjivati MSFI 15 potpuno retrospektivno, ili koja će izabrati primjenu modifikovanog retrospektivnog pristupa. Primjena ovog pojašnjenja nije imala efekta na finansijske izvještaje.
- **MSFI 2 Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja dionicama (Izmjene)**
Izmjene ovog standarda se odnose na zahtjeve računovodstvenog prikazivanja efekata ispunjavanja i neispunjavanja uslova sticanja kod vrednovanja transakcija dionicama izmirenim u gotovini, kod transakcija plaćanja dionicama sa karakteristikama neto poravnjanja prilikom obračuna obaveze poreza po odbitku i kod izmjene odredbi i uslova plaćanja dionicama, koje mijenjaju klasifikaciju transakcije od zasnovane na gotovini do transakcija plaćanja dionicama zasnovane na kapitalu. Primjena ove Izmjene nije imala efekta na finansijske izvještaje.
- **MRS 40 Transferi na investicione nekretnine (Izmjene)**
Izmjene ovog standarda pojašnjavaju kada Društvo treba da izvrši transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmjene navode da promjena upotrebe nastaje kada imovina ispuni, ili prestane da ispunjava definiciju investicione nekretnine, a postoje dokazi promjene upotrebe iste. Puka promjena namjere rukovodstva u vezi sa načinom korištenja imovine ne pruža dokaze o promjeni upotrebe iste. Primjena ove Izmjene standarda nije imala efekta na finansijske izvještaje.

2. Usvajanje novih i revidiranih standarda (nastavak)

2.1. Standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu (nastavak)

- IFRIC tumačenje 22: Transakcije u stranoj valuti i avansno razmatranje
Data interpretacija tumači računovodstvo transakcija koje obuhvataju avansni prijem ili naplatu u stranoj valuti. Tumačenje obuhvata transakcije u stranoj valuti u situaciji kada entitet priznaje nemonetarna sredstva ili obaveze, nastale zbog avansnog prijema ili plaćanja, a prije nego što entitet prizna relevantnu imovinu, trošak ili prihod. Interpretacija navodi da datum transakcije, za svrhu određivanja odgovarajućeg deviznog kursa, je datum inicijalnog priznavanja nemonetarnog unaprijed plaćenog sredstva ili obaveze za odložene prihode. Ukoliko postoji više transakcija avansnog prijema ili plaćanja, u tim situacijama entitet mora da odredi datum transakcije za svaku transakciju avansnog prijema ili plaćanja. Primjena ovog Tumačenja nije imala efekte na finansijske izvještaje.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je izdao Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014 – 2016, koji predstavlja skup izmjena i dopuna postojećih MSFI. Ne očekuje se da će efekti ovih poboljšanja imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- MRS 28 Investicije u pridružene entitete: Izmjene pojašnjavaju da primjena fer vrednovanja kroz bilans uspjeha investicije u pridružene entitete ili u joint venture (organizacije zajedničkog ulaganja) koji je pod kontrolom entiteta koji je organizacija zajedničkog kapitala (venture capital), ili drugog kvalifikovanog entiteta, je moguća za svaku investiciju u pridružene entitete ili u joint venture na pojedinačnoj osnovi („investicija po investicija“), nakon inicijalnog priznavanja.

2.2. Objavljeni standardi ali koji nisu još uvijek stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- MSFI 16 Najmovi

Standard je primjenljiv počev od ili poslije 1. januara 2019. godine. MSFI 16 definiše principe za priznavanje, mjerenje, prezentaciju i objelodanjivanje najмова za obje strane u ugovoru, odnosno za kupca („najmoprimca“) i za dobavljača („najmodavca“). Novi standard zahtijeva da najmoprimac prizna većinu najмова u svojim finansijskim izvještajima. Najmoprimci će imati jedan računovodstveni model za sve vrste najмова, uz pojedine izuzetke. Računovodstvo najmodavca ostaje suštinski nepromijenjeno. Standard za najmodavce uključuje dva izuzeća od sredstva. MSFI 16, koji je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, zahtijeva od najmoprimaca i najmodavaca detaljnija objavljivanja nego u skladu sa MRS 17.

Prelazak na MSFI 16

Banka je izvršila prelazak na MSFI 16 u skladu sa modifikovanim retrospektivnim pristupom. Usporedni podaci iz prethodne godine nisu korigovani.

Banka je, u skladu sa politikom NLB Grupe, izabrala da koristi izuzeća, koja su predložena standardom, na ugovore o najmovima za koje se najam završava u roku od 12 mjeseci od datuma inicijalne primjene, kao i na ugovore o zakupu za koje se predmetno sredstvo može smatrati sredstvom male vrijednosti (do 5.000 EUR). Banka ima ugovore o najmu određenih prostora za bankomate i arhive, te najam parking prostora koji ne glase na ime Banke, koji se smatraju sredstvima male vrijednosti.

2. Usvajanje novih i revidiranih standarda (nastavak)

2.2. Objavljeni standardi ali koji nisu još uvijek stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

Prelazak na MSFI 16

Kao posljedica primjene MSFI 16 od 1. januara 2019. godine, ugovori koji su ranije bili priznati kao operativni najam, sada se kvalifikuju kao najmovi definisani novim standardom, a odnose se na sljedeće kategorije najmova: nekretnine i tehnička oprema. Banka u skladu sa politikom NLB Grupe, neće primijeniti MSFI16 na nematerijanu imovinu.

Prilikom prve primjene MSFI 16, pravo na korištenje sredstva najma je generalno mjereno u iznosu obaveze po osnovu najma, koristeći internu transfernu cijenu za depozite fizičkih lica po ročnosti i valuti, na dan početka najma. Prva primjena je rezultirala evidentiranjem obaveza po osnovu najma u iznosu od 5.170 hiljada BAM i, u skladu s tim, a uvažavajući unaprijed plaćene zakupnine, prava na korištenje sredstva u iznosu od 5.180 hiljada BAM u Izvještaju o finansijskom položaju na 1. januar 2019. godine.

- Izmjena u MSFI 10 Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 Investicije u pridružene entitete: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva

Izmjene i dopune ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne. Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- MSFI 9: Funkcija pretplate sa negativnom nadoknadom (Izmjena i dopuna)
Izmjene i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili poslije 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjena i dopuna omogućava da finansijska imovina sa funkcijom pretplate koja dozvoljava ili zahtijeva od ugovorne strane u ugovoru ili da plati ili primi razumnu kompenzaciju za raniji raskid ugovora (tako da iz perspektive vlasnika imovine može biti "negativne nadoknade"), da bude vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali rezultat. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

2. Usvajanje novih i revidiranih standarda (nastavak)

2.2. Objavljeni standardi ali koji nisu još uvijek stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

- **MRS 28: Dugoročna ulaganja u pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima (Izmjene i dopune)**
Izmjena i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili poslije 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene i dopune se odnose na to da li mjerenje, osobito zahtjevi za umanjenje (ispravku) vrijednosti, dugoročnih ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate koji, u suštini, čine dio "neto investicije" u pridruženom društvu ili zajedničkom poduhvatu, treba da budu regulisani MSFI 9, MRS 28 ili kombinacijom oba. Izmjene i dopune objašnjavaju da Društvo treba da primjeni MSFI 9 Finansijski instrumenti, prije nego što primjeni MRS 28, na dugoročna ulaganja za koje se ne primjenjuje metod kapitala (equity metod). U primjeni MSFI 9, entitet ne uzima u obzir bilo kakva prilagođavanja knjigovodstvenog iznosa dugoročnih ulaganja koji proističu iz primjene MRS 28. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **IFRIC tumačenje 23: Neizvjesnost u pogledu tretmana poreza na dobit**
Tumačenje stupa na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Tumačenje se odnosi na računovodstveni tretman poreza na dobit, u okolnostima kada poreski tretman podrazumijeva neizvjesnost koja utiče na primjenu MRS 12. Tumačenje pruža smjernice za razmatranje neizvjesnih poreskih tretmana (pojedinačno ili u cjelini), potencijalno ispitivanje od strane poreskih vlasti, kao i prikladne metode za reflektovanje tih neizvesnosti i računovodstveno obuhvaćanje usljed promjene okolnosti i činjenica. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **MRS 19: Izmjene, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih (Izmjena)**
Izmjene standarda stupaju na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene standarda uslovljavaju entitete da uzimaju u obzir ažurirane aktuarske pretpostavke kako bi utvrdili tekuće troškove i neto kamatu za preostali period godišnjeg izvještavanja nakon što je na snagu stupila izmjena, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih. Izmjene standarda takođe pojašnjavaju kako računovodstvo za izmjene, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih utiče na primjenu zahtjeva za ograničenje imovine. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje**
Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao revidirani Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje 29. marta 2018. godine. Ovaj okvir postavlja sveobuhvatan skup koncepta za finansijsko izvještavanje, uvođenje standarda, smjernice potrebne onima koji pripremaju dosljedne računovodstvene politike kao i pomoć ostalima kojima je u cilju da razumiju i tumače standarde. Odbor je takođe izdao poseban prateći dokument, Izmjene i dopune referenci u konceptualnom okviru MSFI standarda, koji predstavlja izmjene onih standarda na koje je uticano, kako bi se ažurirale i reference izmjenjenog Konceptualnog okvira. Cilj izmjene referenci je da podrži prelaz na novi Konceptualni okvir za kompanije koje razvijaju računovodstvene politike koristeći konceptualni okvir u slučajevima kada u pojedinim transakcijama MSFI nisu primjenljivi. Za one koji pripremaju računovodstvene politike zasnovane na Konceptualnom okviru, na snazi je za period od ili nakon 1. januara 2020. godine.

2. Usvajanje novih i revidiranih standarda (nastavak)

2.2. Objavljeni standardi ali koji nisu još uvijek stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

- **MSFI 3: Poslovne kombinacije (Izmjena)**
Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao izmjene u Definiciji biznisa (Izmjene u MSFI 3) sa ciljem rješavanja poteškoća entitetima tokom utvrđivanja toga da li su stekli biznis ili imovinu. Ove izmjene se odnose na poslovne kombinacije kojima je dan sticanja u prvom godišnjem izvještajnom periodu koji počinje na dan, ili nakon 1. januara 2020 godine, kao i sticanjima imovine koja se dese na ili nakon tog perioda, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja i MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške: 'Definicija materijalnosti' (Izmjene)**
Izmjene standarda stupaju na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene pojašnjavaju definiciju materijalnosti i način na koji se primjenjuje. Nova definicija navodi da, 'Informacija je materijalna ako njeno izostavljanje ili pogrešno prikazivanje može da utiče na odluke koje primarni korisnici finansijskih izvještaja opšte namjene donose na osnovu tih finansijskih izvještaja, koji pružaju finansijske informacije u vezi sa konkretnim društvom koje izvještava. Pored toga, objašnjenja koja prate definiciju su poboljšana. Izmjene i dopune su takođe dovele do toga da definicija materijalnosti bude konzistentna kroz sve MSFI standarde. Ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2015 – 2017, koji predstavlja skup izmjena i dopuna MSFI. Izmjene i dopune su primjenljive za godišnji period počev od ili nakon 1. januara 2019. godine. Ne očekuje se da će efekti ovih poboljšanja imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije i MSFI 11 Zajednička ulaganja i aranžmani:** Izmjene i dopune MSFI 3 razjašnjavaju da, kada entitet stekne kontrolu nad poslovanjem koje predstavlja zajedničko ulaganje, ponovo se odmjerava interes koji ima u tom poslu. Sa druge strane, izmjene i dopune u okviru MSFI 11 objašnjavaju da, kada entitet stekne zajedničku kontrolu nad poslom koji predstavlja zajedničko ulaganje, ne vrši se ponovno odmjeravanje cjelokupnog prethodno stečenog interesa u aranžmanu.
- **MRS 12 Porez na dobit:** Izmjene i dopune standarda, razjašnjavaju da posljedice plaćanja po osnovu finansijskih instrumenata klasifikovanih kao kapital, na porez na dobit, treba da budu priznate uzimajući u obzir gdje su priznate prošle transakcije ili događaji koji su generisali raspodjeljivu dobit.
- **MRS 23 Troškovi pozajmljivanja:** Izmjene i dopune standarda, razjašnjavaju 14. pasus standarda, kada je sredstvo spremno za svoju namijenjenu upotrebu ili prodaju, a troškovi pozajmljivanja, koji su direktno u vezi sa sredstvom, ostanu neplaćeni – treba da budu uključeni u finansijske obaveze entiteta.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

3.1. Izjava o usklađenosti

Ovi finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), koji su objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

Računovodstveni propisi primjenjivi u Federaciji temelje se na odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji („Zakon“) (Službene novine 83/09). Društva sastavljaju i objavljuju svoje finansijske izvještaje u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima („MRS“), njihovim dopunama i tumačenjima („Tumačenja standarda“), te Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) i njihovim dopunama i tumačenjima („Tumačenja međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja“) koje je izdao Odbor za Međunarodne standarde („IASB“ ili „Odbor“), koji su prevedeni i objavljeni od strane Saveza računovođa, revizora i finansijskih djelatnika u Federaciji (prema ovlasti Komisije za računovodstvo Bosne i Hercegovine, broj 2-11/06). Odluke o objavi standarda broj O-1/2-2017 od 13. januara 2017. godine i O-1/7-2017 od 24. maja 2017. godine su obvezujuće za razdoblja koja počinju 1. januara 2017. godine. Ove odluke uključuju MRS-ove, MSFI-jeve i tumačenja objavljena od strane Odbora u Plavoj knjizi („Blue book“) (izdanje 2016), poglavlje A i uključuju sve dopune i poboljšanja objavljenja u 2016. godini. Svi naknadno objavljeni standardi i novi ili dopunjeni MSFI-jevi i tumačenja objavljeni od strane Odbora nakon oktobra 2017. godine nisu prevedeni i objavljeni.

Tokom pripreme ovih MSFI finansijskih izvještaja za godinu koja je završila 31. decembra 2018. godine Banka je razmotrila da li primjena standarda objavljenih od strane Odbora za Međunarodne računovodstvene standarde koji su primjenjivi na tekuću godinu, a još nisu prevedeni i objavljeni u FBiH rezultira materijalnim odstupanjem od relevantne primjenjive lokalne regulative.

Banka je zaključila da ovo nije slučaj, stoga je mišljenje rukovodstva da ovi MSFI finansijski izvještaji također zadovoljavaju zakonsku obavezu Banke da objavljuje finansijske izvještaje u skladu sa primjenjivom relevantnom lokalnom računovodstvenom regulativom.

3.2. Koncept vremenske neograničenosti poslovanja

Finansijski izvještaji su sačinjeni pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, što podrazumijeva da će Banka nastaviti sa poslovnim aktivnostima u predvidivoj budućnosti, te biti sposobna realizovati potraživanja i podmiriti obaveze u normalnom toku poslovanja.

3.3. Osnov za sastavljanje i prikazivanje finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji pripremljeni su po načelu historijskog troška, osim za finansijsku imovinu i obaveze koje se mjere i iskazuju po fer vrijednosti. Poslovni događaji evidentiraju se na dan njihovog nastanka.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili bi bila plaćena za prijenos neke obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na primarnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum mjerenja, bez obzira na to je li ta cijena direktno uočljiva ili procijenjena upotrebom druge tehnike procjene vrijednosti. U procjeni fer vrijednosti imovine ili obaveza, Banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveza koje bi učesnici na tržištu uzeli u obzir kod određivanja cijene imovine ili obaveza na datum mjerenja. Fer vrijednost za mjerenje i/ili za svrhu objavljivanja u ovim finansijskim izvještajima je određena na takvoj osnovi, osim za mjerenja koja imaju neke sličnosti u fer vrijednosti, ali nisu fer vrijednosti, kao što su neto utrživa vrijednost prema MRS 2 ili vrijednost u upotrebi prema MRS 36.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.3. Osnov za sastavljanje i prikazivanje finansijskih izvještaja (nastavak)

Fer vrijednost vrijednosnih papira na aktivnom tržištu zasniva se na tekućim cijenama ponude i potražnje za finansijska sredstva ili za finansijske obaveze. Ukoliko tržište nekog finansijskog instrumenta nije aktivno, Banka utvrđuje fer vrijednost različitim tehnikama procjene. Tehnike procjene uključuju korištenje sadašnjih nezavisnih tržišnih transakcija između informisanih i upoznatih strana, analizu diskontovanih novčanih tokova i druge tehnike procjena koje učesnici obično koriste na tržištu. Tehnika procjene prikazuje trenutno stanje na tržištu na datum procjene što i ne mora biti stvarno stanje na tržištu niti prije niti poslije datuma procjene.

Osim toga, za potrebe finansijskog izvještavanja pokazatelji fer vrijednosti su podijeljeni na Nivo 1, 2 ili 3, na temelju stepena do kojeg je vrednovanje fer vrijednosti moguće posmatrati i prema značaju vrednovanja fer vrijednosti u cijelosti, kako slijedi:

- ulazni podaci Nivoa 1 su (nekorigovane) cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obaveze i koje su Banci dostupne na datum mjerenja;
- ulazni podaci Nivoa 2 su oni, osim onih kotiranih cijena koje su uključene u Nivo 1, koji su uočljivi za imovinu ili obaveze, bilo direktno ili indirektno i
- ulazni podaci Nivoa 3 su neuočljivi ulazni podaci za imovinu ili obaveze.

U tehnikama procjene vrijednosti, koje se koriste pri mjerenju fer vrijednosti, maksimalno se koriste relevantni uočljivi ulazni podaci, dok se primjena neuočljivih ulaznih podataka svodi na minimum.

U slučajevima kada se ulazni podaci, koji se koriste za mjerenje fer vrijednosti imovine ili obaveze, mogu klasifikovati u različite nivoe hijerarhije fer vrijednosti, mjerenje fer vrijednosti se u cijelosti klasifikuje u isti nivo kao i ulazni podatak najnižeg nivoa koji je značajan za cjelokupno mjerenje.

Banka vrši prijenose, odnosno reklasifikaciju između nivoa hijerarhije fer vrijednosti onda kada za mjerenje fer vrijednosti imovine ili obaveze koristi ulazne podatke koji se klasifikuju u nivo različit od nivoa u koji su se klasifikovali ulazni podaci korišteni prilikom prethodnog mjerenja fer vrijednosti te imovine ili obaveze.

Prenos finansijskih sredstava iz jednog u drugi nivo hijerarhije fer vrijednosti vrši se prilikom promjene okolnosti ili ulaznih podataka:

- Iz nivoa 1 u nivo 2: kada se obveznica povuče sa organizovanog tržišta ili kada postane nelikvidna (bez trgovanja 6 mjeseci).
- Iz nivoa 1 u nivo 3: kada se akcije povuku sa organizovanog tržišta, ako je pokrenut stečajni postupak, prestanak objave vrijednosti.
- Iz nivoa 2 u nivo 3: kada se osnovni instrument (akcija ili udio u kapitalu) izvedenog finansijskog instrumenta povuče sa organizovanog tržišta, početak stečajnog postupka (za akcije i obveznice).
- Iz nivoa 2 u nivo 1: ako se obveznicama počne aktivno trgovati na ogranizovanom tržištu.
- Iz nivoa 3 u nivo 1: ako se akcije ili obveznice uvrste na organizovano tržište.
- Iz nivoa 3 u nivo 2: ako se osnovni instrument (akcija ili udio u kapitalu) izvedenog finansijskog instrumenta uvrsti na organizovano tržište, kod potvrde pretpostavki modela vrednovanja obveznica najmanje kvartalno.

Reklasifikacija iz jednog u drugi nivo hijerarhije fer vrijednosti obavezna je u slučajevima kada se, prilikom mjerenja fer vrijednosti, korišteni ulazni podaci jednog nivoa korriguju ulaznim podacima drugog nivoa.

3.4. Funkcionalna valuta i valuta prezentiranja

Finansijski izvještaji prezentirani su u konvertibilnim markama (BAM). Konvertibilna marka je fiksno vezana za euro (1 EUR = 1,95583 BAM) i predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Bosni i Hercegovini.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.5. Korištenje procjena i prosudbi

Sastavljanje finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI zahtijeva od Uprave korištenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu računovodstvenih politika, te objavljene iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Stvarni rezultati mogu biti različiti od tih procjena.

Procjene i povezane pretpostavke redovno se pregledaju. Promjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem su procjene promijenjene, te eventualno budućim periodima, ako utiču i na njih. Informacije o područjima sa značajnom neizvjesnošću u procjenama i kritičnim prosuđivanjima u primjeni računovodstvenih politika, koje imaju najznačajniji uticaj na iznose objavljene u ovim finansijskim izvještajima, objavljene su u Napomeni 3.31.

Računovodstvene politike navedene u nastavku dosljedno su primjenjivane na sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima.

3.6. Strane valute

Sredstva i obaveze izražene u stranim valutama su preračunate u konvertibilne marke po zvaničnom srednjem kursu Centralne Banke Bosne i Hercegovine na posljednji datum izvještajnog perioda.

Monetarne stavke izražene u stranim valutama preračunavaju se po kursu važećem na datum izvještavanja. Ukoliko postoji više kurseva, koristi se terminska stopa prema kojoj bi budućni novčani tokovi po osnovu te transakcije ili stanja mogli biti izmireni, a u slučaju da su isti nastali. Nemonetarne stavke mjerene po historijskom trošku izražene u stranoj valuti preračunate su po kursu važećem na datum prvobitnog priznavanja.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u izvještaju dobiti i gubitka.

Sve pozitivne i negativne kursne razlike prikazane u izvještaju dobiti i gubitka su prikazane u neto iznosu unutar odgovarajuće stavke.

Kursevi koji se koriste u finansijskim izvještajima su zvanični kursevi utvrđeni od strane Centralne Banke BiH. Na dan 31. decembra srednji kursevi su slijedeći:

Kurs	2018.	2017.
	BAM	BAM
USD	1,707552	1,63081
EUR	1,95583	1,95583

3.7. Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti za sve kamatonosne instrumente po načelu obračunatih kamata. Prihod od zateznih kamata evidentira se po obračunu.

Kamatni prihodi se obračunavaju metodom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost bilansne izloženosti. Izuzetak su kamatni prihodi po osnovu izloženosti koje su bile nakon početnog priznavanja priznate kao obezvrijeđene, loše, i izloženosti koje su početno priznate kao obezvrijeđene, loše. Obračun kamatnih prihoda za loše kredite se isključuje iz bilansa uspjeha i priznaje kao prihod kada se naplati.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.7. Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)

Obračun kamata za kredite u defaultu, odnosno za kredite koji kasne duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, zaustavlja se na datum kada je kredit postao default, a dalji obračun za takve partije se vrši u vanbilansu.

Povećanje nadoknadive vrijednosti potraživanja u default-u, koje rezultira protokom vremena, ukoliko nije došlo do promjene u procjeni budućih novčanih tokova, u bilansu uspjeha se, priznaje kao kamatni prihod primjenom metode efektivne kamatne stope (unwinding – Napomena 5).

Kamate se obračunavaju u skladu sa važećim zakonskim propisima ili prema ugovoru zaključenom između vjerovnika i dužnika. Kamate na depozite se pripisuju glavnici ako je to ugovorom predviđeno.

Prihodi po osnovu naknada po kreditima razgraničavaju se i amortizuju tokom perioda trajanja kredita korištenjem metode efektivne kamatne stope. Prihodi po osnovu naknada po kreditima prikazani su u poziciji prihoda od kamata.

3.8. Prihodi i rashodi od naknade i provizija

Naknade i provizije se iskazuju na obračunskoj osnovi po pružanju usluge komitentiu. Prihod od naknada i provizija podrazumijeva sve prihode ostvarene pružanjem usluga komitentima Banke.

Prihode od naknada čine prihodi po osnovu unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa, prihodi od naknada po vanbilansnim poslovima, te brokersko-dilerskim poslovima.

Rashode od naknada čine naknade koje Banka plaća CBBiH za poslove unutrašnjeg platnog prometa, troškovi SWIFT-a i troškovi kartičnog poslovanja.

Troškovi po naknadama i provizijama se priznaju u periodu na koji se odnose.

3.9. Prihod od dividendi

Primljene dividende se priznaju u izvještaju dobiti i gubitka kao ostali prihodi, kada se uspostavi pravo dioničara na naplatu dividendi.

3.10. Naknade za zaposlene

Banka, u svakodnevnom poslovanju, za svoje zaposlene plaća poreze, doprinose na i iz plata/naknada koji se obračunavaju na bruto plate/naknade, naknadu za ishranu u toku rada, troškove prevoza na posao i sa posla, regres za godišnji odmor i dr. u skladu sa zakonskom regulativom. Ovi troškovi uključeni su u izvještaju dobiti i gubitka u istom periodu na koji se odnose plate/naknade.

Pogodnosti zaposlenih predstavljaju isplate za koje je poslodavac preuzeo obavezu da ih isplati zaposlenicima na osnovu zakona, pravilnika i ugovora, te predstavljaju osnov za formiranje rezervisanja u skladu sa MRS 19.

Banka u skladu sa aktima NLB Grupe, najmanje svake tri godine angažuje vanjskog aktuara za izračun pogodnosti zaposlenih, a obavezna je još dodatno, dva puta godišnje vršiti provjeru da li je došlo do promjene podataka koji utiču na izračun rezervisanja za pogodnosti zaposlenih. Dodatna rezervisanja se formiraju ako je:

- broj zaposlenih povećan za više od 10%,
- visina jubilarnih nagrada ili otpremnina u penziju porasla za više od 5%,
- značajan pad kamatnih stopa, čiji se diskontni faktor upotrebljava kod obračuna sadašnje vrijednosti obaveza za rezervisanja,
- došlo do promjene u zakonodavstvu na području isplata zaposlenim.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.10. Naknade za zaposlene (nastavak)

U ostalu sveobuhvatnu dobit/gubitak se priznaju pogodnosti koje obuhvataju:

- iskustvena prilagođavanja, odnosno razlike između prijašnjih aktuarskih pretpostavki i onoga što je stvarno ostvareno i
- efekti promjena u odnosu na aktuarske pretpostavke, a odnose se na demografske (fluktuacije zaposlenih, mortaliteta, itd) i finansijske pretpostavke (npr. promjene u visini eskontne stope, rast plaća).

Efekti priznavanja pogodnosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iskazani su u Izvještaju o promjenama na kapitalu u okviru pozicije Ostala sveobuhvatna dobit/gubitak (Ostale revalorizacione rezerve).

Rezervacije za neiskorištene godišnje odmori u 2018. godini Banka je obračunala po metodi prosječne vrijednosti satnice Banke, po danu neiskorištenog godišnjeg odmora, te oblikovala dodatna rezervisanja na teret troškova rezervisanja za neiskorišteni godišnji odmor.

3.11. Oporezivanje

Porezi se obračunavaju u skladu sa zakonima i propisima Federacije Bosne i Hercegovine, a na temelju dobiti i gubitka priznatog u izvještaju dobiti i gubitka koji je sastavljen u skladu s računovodstvenim standardima.

Porez na dobit (tekući porez) obračunava se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit i primjenom propisane stope od 10% na oporezivu dobit za period izvještavanja.

Poreski rashod po osnovu poreza na dobit je zbirni iznos tekuće poreske obaveze i odgođenih poreza.

Eventualni odgođeni porezi priznaju se za privremene razlike koje nastaju između poreskih osnovica sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa za potrebe finansijskog izvještavanja primjenom metode bilansne obaveze i po trenutno važećim stopama. Rezervisanja se utvrđuju za cijeli iznos odgođenih poreznih obaveza. Odgođena poreska sredstva se priznaju u onoj mjeri u kojoj je vjerovatno da će biti raspoloživa za smanjivanje poreske obaveze u budućnosti.

Knjigovodstveni iznos odgođene poreske imovine preispituje se na svaki datum bilansa i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerovatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela poreske imovine. Odgođeni porez obračunava se po poreskim stopama za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu u kojem će doći do podmirenja obaveze ili realizacije sredstva. Odgođeni porez knjiži se na teret ili u korist izvještaja o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, osim ako se odnosi na stavke koje se knjiže direktno u korist ili na teret glavnice, u kojem slučaju se odgođeni porez također iskazuje u okviru glavnice.

Odgođena poreska imovina i obaveze se prebijaju ako se odnose na poreze na dobit koje je nametnula ista poreska vlast i ako Banka namjerava podmiriti svoju tekuću poresku imovinu i obaveze na neto osnovi.

Iznos odgođene poreske imovine i obaveza nije materijalan za finansijske izvještaje u cjelini.

Banka ima obavezu plaćanja raznih indirektnih poreza, koji su u izvještaju dobiti i gubitka iskazani u okviru ostalih rashoda od poslovanja.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.12. Zarada po dionici

Banka objavljuje osnovnu i razvodnjenu zaradu po dionici.

Osnovna zarada po dionici računa se dijeljenjem dobiti ili gubitka tekućeg razdoblja namijenjenih redovnim dioničarima Banke ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u opticaju tokom perioda.

Tokom 2017. i 2018. godine nije bilo efekata razvodnjavanja.

3.13. Novac i novčani ekvivalenti

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima novac i novčani ekvivalenti obuhvataju stanja sa rokom dospjeća do 30 dana od dana pribavljanja, uključujući i novac i novčana sredstva koja nisu pod ograničenjima Centralne banke, ostale pogodne hartije od vrijednosti, kredite i pozajmice date bankama.

3.14. Potraživanja od ostalih banaka

Potraživanja od ostalih banaka se prikazuju kada Banka da pozajmicu u vidu avansa nekoj drugoj banci, bez namjere trgovanja sa nastalim nederivativnim potraživanjem, bez kotiranja na berzi, koje dospjeva na naplatu na fiksno određen ili naknadno utvrdiv datum.

3.15. Finansijska sredstva

Finansijska sredstva proizilaze iz aktivnosti kreditiranja, deviznog poslovanja, depozita, aktivnosti plaćanja i koriste se kao pomoćno sredstvo u trgovanju vrijednosnim papirima, nabavci i naplati potraživanja, te proizilaze iz ostalih bankarskih usluga.

Finansijska sredstva se priznaju na datum poravnanja (datum namirenja) utvrđen za to finansijsko sredstvo.

Transakcijski troškovi su dodatni troškovi koji se mogu direktno pripisati nabavci, izdavanju ili smanjenju finansijskih instrumenata. Dodatni trošak se odnosi na trošak koji je nastao uslijed obavljanja transakcije. Troškovi transakcije uključuju naknade i provizije koje se plaćaju posrednicima (uključujući zaposlenike koji obavljaju funkciju posrednika), savjetnicima, brokerima i dilerima, kao i naknade propisane od strane regulatornih agencija i berze vrijednosnih papira, kao i poreze i dažbine koji se odnose na transfer finansijskih instrumenata. Troškovi transakcije ne uključuju premije za dugovanja ili diskonte, troškove finansiranja ili interne administrativne troškove ili troškove držanja zaliha.

Amortizovani trošak (AT) se odnosi na iznos po kome je inicijalno priznat neki finansijski instrument, umanjen za sve otplate glavnice, i uvećan za obračunatu kamatu, odnosno iznos po kome je priznato neko finansijsko sredstvo, umanjen za otpisani dio gubitaka po osnovu umanjenja vrijednosti. Obračunata kamata uključuje amortizaciju troškova transakcije koji se razgraničavaju nakon inicijalnog priznavanja, te amortizaciju svih premija ili diskonta do iznosa na datum dospjeća, korištenjem metode efektivne kamatne stope. Obračunata razgraničena kamata i obračunati razgraničeni troškovi, uključujući obračunate kamatne kupone i amortizovane diskonte i premije (kao i odgođene naknade, ukoliko takve postoje), nisu prikazani odvojeno i uključeni su u knjigovodstvene vrijednosti odnosnih stavki u izvještaju o finansijskom položaju (bilans stanja).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška finansijske imovine ili finansijske obaveze i raspoređivanja prihoda od kamata ili rashoda od kamata tokom određenog razdoblja. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja ili prihode kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze. Efektivna kamatna stopa diskontuje novčane tokove instrumenata varijabilne kamatne stope do datuma narednog utvrđivanja iznosa kamate, osim u slučaju premija ili diskonta koji odražavaju kreditni raspon po promjenljivoj kamatnoj stopi specifikovanoj u instrumentu kamate, ili u slučaju postojanja ostalih promjenljivih iznosa koji nisu izmijenjeni u skladu sa stopama na tržištu. Takve premije ili diskonti se amortizuju tokom čitavog očekivanog vijeka trajanja instrumenata. Obračun uključuje sve naknade i poene plaćene ili primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope.

Mjerenje finansijskih sredstava u skladu sa MSFI 9 - Finansijski instrumenti se primjenjuje na finansijska sredstva od 1. januara 2018. godine.

U skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti, finansijska sredstva se vrednuju:

- po otplatnoj (amortizovanoj) vrijednosti,
- po poštenoj (fer) vrijednosti, sa učincima vrednovanja priznatim u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OSD) ili
- po poštenoj (fer) vrijednosti, sa učincima vrednovanja priznatim u bilansu uspjeha.

Kriteriji koji određuju način razvrstavanja i vrednovanja finansijskih sredstava su:

- poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima,
- karakteristike ugovorenih novčanih tokova finansijskih sredstava.

Banka usvaja poslovni model koji odražava način upravljanja grupom finansijskih sredstava u cilju postizanja poslovnih ciljeva. Poslovni model se ne određuje za pojedinačno finansijsko sredstvo nego za grupu finansijskih sredstava uzimajući u obzir sljedeće:

- kako se poslovni model i finansijska sredstva uključena u ovaj model procjenjuju i izvještavaju ključnom rukovodstvu,
- rizici koji utiču na poslovni model i način upravljanja ovim rizicima,
- kako se vrši nagrađivanje ključnog rukovodstva (prodajom - odnosno naplatom fer vrijednosti ili naplatom ugovorenih novčanih tokova)
- očekivana učestalost, iznos i vrijeme prodaje.

Odluka o izboru poslovnog modela zasniva se na očekivanim događajima bez stresnih scenarija. Ukoliko su gotovinski novčani tokovi različiti od očekivanih Banka ne vrši prerazvrstavanje preostalih finansijskih sredstava unutar postojećeg modela, ali ove informacije koristi kod donošenja odluke o poslovnom modelu za nova finansijska sredstva.

U skladu sa poslovnim modelom Banke, dati krediti i depoziti razvrstani su u poslovni model čiji je cilj držanje radi naplate novčanih tokova

Dati krediti i depoziti se vrednuju po amortizovanom trošku, osim u slučajevima kada ne prolaze SPPI test.

Uslovi za razvrstavanje dužničkih vrijednosnih papira bankarske knjige su navedeni u Politici za poslovanje finansijskim instrumentima.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Ukoliko ugovoreni novčani tokovi predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (eng. Solely Payments of Principal and Interest – SPPI), tada se dužnički finansijski instrumenti vrednuju po otplaćenju vrijednosti ili po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti (OSD), u zavisnosti od poslovnog modela.

Ukoliko ugovoreni novčani tokovi ne ispunjavaju SPPI kriterije, tada se finansijska sredstva vrednuju po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha.

Za potrebe SPPI testa glavnica predstavlja fer vrijednost finansijskog sredstva u momentu početnog priznanja, a kamata nadoknadu za:

- Vremensku vrijednost novca,
- Kreditni rizik, u odnosu na neotplaćenu glavicu u određenom momentu,
- Kamatnu stopu,
- Nadoknadu za druge rizike (likvidnosne) i troškove.

Za izvođenje SPPI testa Banka primjenjuje Uputstvo za provođenje SPPI testa u skladu sa MSFI 9 za dužnička finansijska sredstva. Da bi se potvrdila pravilnost izvođenja SPPI testa koje je izvršila poslovna strana vrše se sekundarne kontrole kako je definisano Uputstvom za provođenje SPPI testa.

Finansijska sredstva uključena u poslovni model čiji cilj nije prikupljanje ugovorenih novčanih tokova ili prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja, vrednuju se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i nisu predmet SPPI testa (npr. finansijska sredstva namijenjena trgovanju).

Vlasnički finansijski instrumenti i instrumenti koji su kombinacija duga i kapitala nisu predmet SPPI testa i vrednuju se po fer vrijednosti.

Finansijska sredstva koja se vrednuju po otplatnoj (amortizovanoj) vrijednosti

Finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- Cilj poslovnog modela je naplata ugovorenih novčanih tokova i
- U skladu sa ugovorenim odredbama, na određeni datum nastaju novčani tokovi koji predstavljaju isključivo otplatu glavnice i kamate na neotplaćenu glavicu (prolaze SPPI test).

Finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrijednosti se početno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za neposredne transakcijske troškove, a naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti. Kamate i kursne razlike se priznaju neposredno u bilansu uspjeha. Kamate se računaju upotrebom efektivne kamatne stope koja uključuje razgraničenje neposrednih transakcijskih troškova, premija i diskonta koji se razgraničavaju u periodu trajanja finansijskog sredstva.

Kredit i depoziti se priznaju u vanbilansnoj evidenciji na datum sklapanja ugovora, a u bilansu stanja na dan realizacije ugovora.

Dati krediti i depoziti se početno priznaju u visini iznosa plasiranih novčanih sredstava.

Banka plasira kratkoročne, dugoročne, okvirne i komisione kredite (u svoje ime, a za tuđi račun) pravnim licima i građanima u skladu sa poslovnom politikom Banke.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Dati krediti se naknadno priznaju u visini neotplaćene glavnice, uvećani za obračunate kamate i naknade i umanjeni za ispravku vrijednosti.

Kredit i plasmani u stranoj valuti se u glavnoj knjizi preračunavaju u domicilnu konvertabilnu marku po srednjem kursu Centralne banke BiH.

Kursne razlike se obračunavaju svakodnevno i priznaju u bilansu uspjeha kao prihod ili rashod.

Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti

Dužnički instrumenti u okviru finansijskih sredstava se vrednuju po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti ako su ispunjena oba sljedeća uslova:

- Finansijsko sredstvo je u okviru poslovnog modela čiji je cilj preuzimanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja finansijskog sredstva,
- U skladu sa ugovorenim uslovima na određene datume dolazi do novčanih tokova koji predstavljaju isključivo otplatu glavnice i kamate na neotplaćenu glavicu (prolaze SPPI test).

Vlasnički vrijednosni papiri koji nisu namijenjeni trgovanju, vrednuju se po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti, ako rukovodstvo pri početnom priznavanju donese odluku da se učinci vrednovanja priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Finansijska sredstva razvrstana u grupu finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti, početno i kasnije vrednuju se po fer vrijednosti. Neposredni troškovi koji nastaju prilikom nabavke se pripisuju nabavnoj vrijednosti. Promjena fer vrijednosti kao rezultat vrednovanja se evidentira u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Pri prestanku priznavanja (npr. prodaji) se ukupan akumulirani iznos iz ostale sveobuhvatne dobiti za dužnička finansijska sredstva prenosi u bilans uspjeha, a za vlasničke vrijednosne papire na zadržanu dobit.

Kamate i kursne razlike za dužnička finansijska sredstva se priznaju neposredno u bilansu uspjeha. Kamate se računaju upotrebom efektivne kamatne stope koja uključuje razgraničenje neposrednih transakcijskih troškova, premija i diskonta koji se razgraničavaju u periodu trajanja finansijskog sredstva.

Za dužničke vrijednosne papire vrši se izračun umanjenja vrijednosti (ispravke vrijednosti).

Za vlasničke vrijednosne papire ne računa se umanjenje vrijednosti. U bilansu uspjeha se priznaju prihodi po osnovu dividende.

Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha (FVBU)

U ovu grupu finansijskih sredstava se svrstavaju:

- finansijska sredstva namijenjena trgovanju,
- finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha (koja ne prolaze SPPI test i vlasnički vrijednosni papiri za koje rukovodstvo nije odlučilo da se učinci vrednovanja priznaju preko ostale sveobuhvatne dobiti),
- finansijska sredstva razvrstana da se vrednuju po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha ukoliko takvo razvrstavanje značajno smanjuje ili otklanja nesklad do koga bi došlo zbog različitog vrednovanja finansijskih sredstava ili obaveza.

Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha, vrednuju se po fer vrijednosti u momentu priznavanja i kasnije, a učinci vrednovanja se priznaju u bilansu uspjeha.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Provizija za odobrenje datih kredita i depozita se priznaje kao prihod tekuće godine i ne razgraničava se. Troškovi nastali prilikom nabavke dužničkih vrijednosnih papira se priznaju u bilansu uspjeha kao rashod provizije.

Vrednovanje finansijskih sredstava po fer vrijednosti vrši se mjesečno i pojedinačno za svako finansijsko sredstvo.

Reklasifikacija finansijskih sredstava

Banka može da izvrši reklasifikaciju finansijskih sredstava kada se promijeni poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima. Takve promjene su vrlo rijetke, nastaju na bazi unutrašnjih ili spoljnih faktora, moraju biti značajne za poslovanje i moraju se dokazati razlozi promjene. Do promjene poslovnog modela može da dođe u slučaju da Banka počne ili prestane da obavlja djelatnost koja je značajna za njeno poslovanje, npr. ako kupi ili proda poslovno područje.

Reklasifikacija se izvodi prospektivno, od dana reklasifikacije na dalje, pri čemu se kao dan reklasifikacije smatra prvi dan izvještajnog perioda, koji slijedi promjeni poslovnog modela (u slučaju kvartalnog izvještavanja to je prvi dan kvartala nakon promjene).

Ukoliko Banka reklasifikuje finansijska sredstva iz kategorije koja se mjeri po otplatnoj (amortizovanoj) vrijednosti u kategoriju koja se mjeri po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha, fer vrijednost se mjeri na dan reklasifikacije. Mogući dobitak ili gubitak koji nastaje kao razlika između prethodne otplaćene vrijednosti i fer vrijednosti, priznaje se u bilansu uspjeha.

Ukoliko Banka reklasifikuje finansijska sredstva iz kategorije koja se mjeri po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha u kategoriju koja se mjeri po otplatnoj vrijednosti, tada fer vrijednost tog finansijskog sredstva na dan reklasifikacije postaje njihova nova bruto knjigovodstvena vrijednost.

Ukoliko Banka reklasifikuje finansijska sredstva iz kategorije koja se mjeri po otplatnoj vrijednosti u kategoriju koja se mjeri po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti, poštena vrijednost se izračuna na datum reklasifikacije. Mogući dobitak ili gubitak koji nastaje kao razlika između prethodne otplaćene vrijednosti i fer vrijednosti se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne mijenja.

Ukoliko Banka reklasifikuje finansijska sredstva iz kategorije koja se mjeri po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti u kategoriju koja se mjeri po otplatnoj vrijednosti, reklasifikacija se vrši po poštenoj vrijednosti na dan reklasifikacije. Kumulativna dobit ili gubitak iz ostale sveobuhvatne dobiti se odstrani iz kapitala i prilagođava fer vrednost finansijskih sredstava na dan reklasifikacije. Posledično, finansijska sredstva na dan reklasifikacije mjere se kao da su se uvijek mjerila po otplatnoj vrijednosti. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne mijenja.

Ukoliko Banka reklasifikuje finansijska sredstva iz kategorije koja se mjeri po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti u kategoriju koja se mjeri po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha, tada se finansijska sredstva i dalje mjere po fer vrijednosti. Kumulativna dobit ili gubitak iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenosi iz kapitala u bilans uspjeha kao prilagođavanje zbog reklasifikacije na datum reklasifikacije.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Promjena ugovorenih novčanih tokova u toku trajanja finansijskog sredstva

Izmijenjena finansijska sredstva su ona kod kojih se tokom vijeka trajanja promijene ugovorne odredbe. Ugovorne odredbe se mijenjaju ukoliko Banka i dužnik sklope ugovor za zamjenu (plaćanje) starog finansijskog sredstva (prije originalne dospelosti), sa novim finansijskim sredstvom (novi ugovor), ali na način da banka i dužnik ponovo definišu ugovorne odredbe (aneks ugovora). Ugovorne odredbe se mijenjaju na sljedeći način:

- kao obnova ili produženje roka kredita, pri čemu je to moguće za komitente koji nemaju finansijske poteškoće i
- kao restrukturiranje finansijskih sredstava za komitente koji imaju finansijske teškoće.

Obnova ili produženje roka kredita

Pri obnovi ili produženju roka za otplatu kredita Banka priznaje novo finansijsko sredstvo. SPPI test se izvodi na datum početnog priznanja novog finansijskog sredstva.

Banka je finansijska sredstva na 31. decembar 2017. godine klasifikovala u skladu sa MRS 39 u sljedeće kategorije:

- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i
- krediti i potraživanja.

Osnovna razlika među spomenutim kategorijama je u pristupu mjerenja finansijske imovine i priznavanja fer vrijednosti u finansijskim izvještajima.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje sredstva koja Banka može zadržati na neodređeno vrijeme, koja mogu biti prodana u slučaju potrebe za povećanjem likvidnosti ili promjena u kamatnim stopama, deviznim kursevima ili kapitalnim cijenama, ili cijenama dionica, ili sredstva koja nisu klasifikovana kao zajmovi i potraživanja, sredstva koja se drže do dospelosti ili kao finansijska sredstva iskazana po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Takođe, u ovu grupu se svrstavaju ona finansijska sredstva koja ne ispunjavaju uslove da bi bila klasifikovana kao finansijska sredstva za trgovanje.

Početno vrednovanje vrši se po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja.

Naknadno vrednovanje vrši se po fer vrijednosti i razlika se priznaje u kapital preko revalorizacionih rezervi. Promjene u fer vrijednosti monetarnih i nemonetarnih vrijednosnih papira koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u ostaloj svobuhvatnoj dobiti.

Kod prodaje finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju učinak iskazan u okviru kapitala prenosi se u bilans uspjeha kao realizovani dobitak ili gubitak.

U kategoriji finansijske imovine raspoložive za prodaju iskazuju se i investicije u kapital neovisnih pravnih lica (vlasnički instrumenti), koji se, u odsutnosti aktivnog tržišta za te instrumente, vode po trošku nabavke (trošku sticanja).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Kreditni plasirani komitentima

Kreditni i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatom koji ne kotiraju na aktivnom tržištu.

Svi kreditni i plasmani se inicijalno priznaju po fer vrijednosti na dan plaćanja i priznaju kada se gotovina plasira zajmoprimcu.

Kreditni su prikazani u bilansu stanja u visini odobrenih plasmana umanjnih za otplaćenu glavnice i ispravku vrijednosti i uvećani za dospjelu, a nenaplaćenu kamatu. Nakon početnog priznavanja naknadno se vode po amortizovanoj vrijednosti korištenjem metode efektivnog prinosa.

3.15.1. Restrukturirana finansijska sredstva

Restrukturiranje kredita vrši se u skladu sa poslovnim politikom Banke. Cilj restrukturiranja kredita jeste da omogući korisniku kredita adekvatnu otplatu u skladu sa njegovim mogućnostima, a Banci efikasniju naplatu potraživanja. U tom smislu restrukturiranje obuhvata prijedlog izmjene ugovorenih uslova prilikom odobravanja kredita. Restrukturiranje se vrši po Odluci Banke u slučajevima kad se procijeni da klijent ima problema sa vraćanjem kredita i kada se procijeni da prema prvobitnom ugovoru kredit neće biti vraćen u dogovorenom roku.

Moguće vrste restrukturiranja, koje nastupaju pojedinačno ili kombinirano su slijedeće:

- produženje roka otplate glavnice i/ili kamate ili odlaganje vraćanja glavnice i/ili kamate,
- smanjenje kamatne stope i/ili ostalih troškova,
- smanjenje visine potraživanja (glavnice i/ili kamate) kao posljedice ugovorom dogovorenog otpisa duga,
- preuzimanje potraživanja dužnika prema trećem licu, na ime djelimične i potpune otplate kredita,
- zamjena postojećeg kredita novim kreditom,
- kapitalizacija kamate po kreditu,
- druge slične pogodnosti, koje olakšavaju finansijsku poziciju dužnika.

Ukoliko ugovorom o restrukturiranju dolazi do značajnih promjena novčanih tokova, tada prestaje priznavanje starog i priznaje se novo finansijsko sredstvo. Za novo sredstvo potrebno je izvesti SPPI test na dan priznavanja i razvrstati ga u određenu grupu u zavisnosti od rezultata SPPI testa. Učinci koji nastanu kao rezultat promjene prethodno ugovorenih karakteristika (razlika koja nastaje između otplatne vrijednosti prethodno ugovorenih novčanih tokova i novih ugovorenih novčanih tokova) se preračunavaju preko ispravke vrijednosti.

Novo priznato sredstvo se tretira kao finansijsko sredstvo umanjeno pri početnom priznavanju.

U skladu sa Mjerilima i postupcima za odobravanje plasmana, restrukturirano sredstvo se klasifikuje u bonitetnu grupu C ili niže.

Ukoliko ugovorom o restrukturiranju ne dolazi do značajnih promjena karakteristika novčanih tokova, učinci se priznaju kao dobit ili gubitak od modifikovanih finansijskih sredstava. Učinci modifikacije se izračunavaju kao razlika između otplatne bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva i novih ugovorenih novčanih tokova diskontovanih sa originalnom efektivnom kamatnom stopom.

Učinci modifikacije računaju se za klijente, pravna lica, koji imaju probleme sa otplatom (klasifikovani u Stage 2 ili Stage 3) i za koje se ugovara reprogram ili aneks ugovora. Za navedene klijente obavezno se vrši obračun modifikovanog dobitka/gubitka na datum reprograma. Obračun je sastavni dio kreditnog prijedloga za izmjenu ugovora ili sporazuma i kreditnog dosijea.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Finansijska sredstva (nastavak)

Učinci modifikacije priznaju se u bilansu uspjeha samo ako je rezultat negativan, tj. gubitak, i ako je iznos gubitka veći od 30.000 EUR na nivou grupe povezanih lica, koja je predmet restrukturiranja.

Ukoliko se radi o restrukturiranju zajedničkih komitenata na nivou NLB Grupe, učinak se priznaje u bilansu uspjeha svake članice pojedinačno ako ukupan učinak na nivou Grupe iznosi preko 130.000 EUR.

Prema Računovodstvenoj politici priznavanja modifikovanih finansijskih sredstava uzimaju se u obzir samo promjene ugovorenih novčanih tokova za komitente koji imaju finansijske teškoće, za koje Banka primjenjuje načelo „isključenih kamatnih prihoda“, što znači da se kamatni prihodi priznaju tek kada se naplate i u visini koja prelazi sadašnju vrijednost novih ugovorenih novčanih tokova na datum modifikacije.

SPPI test se vrši na dan priznavanja prvobitno ugovorenog finansijskog sredstva. Polazna tačka za procjenu da li se kreditni rizik finansijskog sredstva u odnosu na inicijalno priznavanje značajno promijenio je datum priznavanja inicijalno ugovorenog finansijskog sredstva.

Ako Banka pristupi restrukturiranju potraživanja uzimanjem druge imovine (materijalna osnovna sredstva, vrijednosni papiri i sl.) uključujući ulaganja u kapital dužnika stečenih konverzijom potraživanja od dužnika, stečena sredstva se priznaju u bilansu stanja po fer vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti stečenog sredstva i knjigovodstvene vrijednosti potraživanja priznaje se u bilansu uspjeha kao umanjenje/ukidanje obezvrjeđenja odobrenih kredita i potraživanja.

3.16. Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema iskazane su po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava linearno kako bi se otpisao trošak sredstva do ostatka vrijednosti tokom procijenjenog vijeka upotrebe sredstva. Zemljište i imovina u pripremi se ne amortizuju. Primijenjene stope za obračun amortizacije, u 2018. i 2017. godini, su kako slijedi:

	2018.	2017.
Građevinski objekti	1,3%	1,3%
Ulaganja u tuđe objekte	20%	-
Računarska oprema	14,3-50%	25%
Transportna sredstva	15%	15%
Namještaj i ostala uredska oprema	7-15%	7-15%

Period i metodu amortizacije je potrebno pregledati najmanje na kraju svake poslovne godine. Ako se očekivani period korisnosti opredmećenog osnovnog sredstva značajno razlikuje od prethodne ocjene, potrebno je period amortizacije odgovarajuće promijeniti. U tom slučaju se radi o promjeni računovodstvene ocjene, jer je potrebno odgovarajuće prezentirati u godišnjem izvještaju.

Za materijalnu imovinu Banka periodično ocjenjuje da li postoje znaci, koji bi ukazivali na njeno smanjenje. Kod ocjenjivanja Banka uzima u obzir niz različitih indikacija iz vanjskih i unutrašnjih izvora informacija. Ukoliko se utvrdi da postoje znaci smanjenja vrijednosti materijalne imovine, pristupa se ocjeni njene nadoknadiive vrijednosti. Nadoknadiiva vrijednost može biti vrijednost kod upotrebe ili fer vrijednost snižena za troškove prodaje i to ona koja je viša.

U toku 2018. godine nije bilo pokazatelja koji bi ukazivali na promjenu vrijednosti materijalne imovine, te rukovodstvo vjeruje kako je fer vrijednost ove imovine približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti.

Pregled materijalne imovine u 2018. i 2017. godini prikazan je u Napomeni 16.

Ulaganja u tuđu imovinu. Ulaganja u tuđu imovinu kapitaliziraju se i amortizuju linearnom metodom, tokom njihovog vijeka upotrebe, ili tokom perioda najma ovisno o tome što je kraće.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.17. Nematerijalna imovina

(a) Licence

Stečene licence za kompjuterski softver se iskazuju po historijskoj nabavnoj vrijednosti.

Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

(b) Računarski softver

Stečene licence računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu softvera. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Izdaci vezani za razvoj i održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu. Izdaci direktno povezani sa identifikovanim i unikatnim softverskim proizvodima koje kontroliše Banka i koji će vjerovatno generisati ekonomsku korist veću od troškova duže od godinu dana priznaju se kao nematerijalna ulaganja. Direktni troškovi obuhvataju troškove radne snage tima koji je razvio softver, kao i odgovarajući dio pripadajućih režijskih troškova.

Troškovi razvoja računarskog softvera priznati kao sredstvo amortizuju se tokom njihovog procijenjenog korisnog vijeka upotrebe (5 godina).

Pregled nematerijalne imovine u 2018. i 2017. godini prikazan je u Napomeni 17.

3.18. Stečena finansijska i nefinansijska imovina

Stečena imovina predstavlja finansijska i nefinansijska sredstva koje Banka stekne u procesu izmirenja kredita u kašnjenju. Ova sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti po sticanju, i uključuju se u stavke ostalih finansijskih sredstava ili zaliha u sklopu ostale aktive, u zavisnosti od njihove prirode i namjera Banke kada je riječ o povratu ovih sredstava, a naknadno se ponovo mjere i prikazuju u skladu sa računovodstvenim politikama namijenjenim za ove kategorije sredstava.

Imovina preuzeta po neotplaćenim kreditima koja je klasifikovana za dalju prodaju, reguliše se u skladu sa MSFI 5, ako je riječ o dugotrajnoj imovini (najčešće nekretnine) koja je raspoloživa za trenutnu prodaju, te čija je prodaja u idućih 12 mjeseci vrlo vjerovatna ili u skladu sa MRS 2 ako je riječ kratkoročnoj imovini stečenoj sa ciljem dalje prodaje u kratkom roku (do godinu dana).

U skladu sa Odlukom FBA o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka za procjenu stečene materijalne aktive, primljene kao potpunu ili djelomičnu otplatu dugova od strane korisnika, Banka primijenjuje koncept fer vrijednosti, odnosno realne vrijednosti. Za materijalnu aktivu za koju postoji stabilno aktivno tržište, realna vrijednost predstavlja ekvivalent vrijednosti takve aktive po tržišnim cijenama.

U nedostatku takvog tržišta, realna vrijednost se mora utvrditi putem neovisne, formalizirane i profesionalne ocjene. Za stečenu materijalnu aktivu za koju ne može dokazati realna vrijednost, odnosno nepobitnu i stabilnu vrijednost, Banka će u svrhu knjigovodstvenog evidentiranja koristiti samo tehničku vrijednost od 1 BAM.

Potraživanje za koje je preuzeta imovina ostaje u bilansu i klasifikuje se sve do naplate iz prodaje ili trajnog otpisa, ako nema dovoljno sredstava iz prodaje ili nekih drugih dodatnih obezbjeđenja.

Stečena materijalna imovina se klasifikuje kao rizična aktiva, ukoliko se ne proda u roku od godinu dana.

Imovina stečena naplatom potraživanja, koja se odlukom uvodi u funkciju poslovanja Banke, knjiži se kao ostala stalna sredstva i na istu se obračunava amortizacija.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.18. Stečena finansijska i nefinansijska imovina (nastavak)

Imovina stečena naplatom potraživanja, a koja služi za iznajmljivanje trećim stranama prvo se uknjižava u vlastita stalna sredstva i na istu se obračunava amortizacija, a zatim se na osnovu sklopljenih ugovora sa zakupoprimcima, ostvaruje prihod od zakupa.

Nakon prelaska na MSFI 9, Banka je nastavila postupati na isti način sa imovinom stečenom u procesu izmirenja kredita u kašnjenju.

3.19. Obaveze na osnovu garancija

Banka izdaje finansijske garancije. Finansijske garancije predstavljaju neopozive garancije koje garantuju naplatu u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećoj strani, i nose jednaku količinu kreditnog rizika kao i krediti. Finansijske garancije se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, što se obično dokazuje iznosom primljenih naknada. Ovaj iznos se amortizuje na osnovu proporcionalne metode tokom trajanja obaveze.

3.20. Depoziti komitenata, banaka i drugi depoziti

Primljeni depoziti se kod početnog priznavanja vrednuju u skladu sa iznosima iz odgovarajućih dokumenata o njihovom nastanku, koji dokazuju prijem novčanih sredstava.

Za depozite po viđenju i depozite koji nemaju definiranu dospeljeće, fer vrijednost je iznos plativ po viđenju na datum izvještavanja.

Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim dospeljećem temelji se na novčanim tokovima diskontiranim trenutačno ponuđenim kamatnim stopama na depozite sličnog preostalog dospeljeca.

3.21. Obaveze po uzetim kreditima, subordinisani dugovi i ostale pozajmice

Obaveze po uzetim kreditima, subordinisani dugovi i ostale pozajmice se početno priznaju po ugovorenom iznosu, što predstavlja primljeni iznos.

Ove finansijske obaveze se naknadno iskazuju po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, a nastali troškovi transakcije priznaju se u izvještaju dobiti i gubitka tekućeg perioda.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza

Kao što je opisano u Napomeni 3.22.2., usvajanje MSFI 9 je fundamentalno promijenilo metodologiju umanjenja vrijednosti kredita Banke zamjenjujući MRS 39 pristup nastalih gubitaka sa ECL pristupom uzimanja u obzir budućih događaja. Od 1. januara 2018. godine Banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za sve kredite i ostala dužnička finansijska sredstva koja se drže po FVBU, zajedno sa obavezama po kreditu i ugovorima o finansijskim garancijama.

3.22.1. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MRS 39 (odnosi se na periode zaključno sa 31. decembrom 2017. godine)

a) Sredstva koja se vode po amortizovanoj vrijednosti

Na datum svakog bilansa stanja Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da li bi finansijska sredstva ili grupe finansijskih sredstava trebala biti umanjena.

Smatra se da su finansijsko sredstvo odnosno grupa finansijskih sredstava obezvrijeđeni samo ukoliko postoji objektivan dokaz obezvrijeđenja koji proizilazi iz jednog ili više gubitaka nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstva, te ukoliko će pomenuti događaji (gubici) sigurno uticati na procijenjene buduće tokove gotovine.

Postupak procjene umanjenja potraživanja u skladu sa usvojenom Metodologijom je sljedeći:

Banka individualno pregleda:

- Banke i izloženosti prema centralnom nivou vlasti,
- sve klijente kod kojih je izloženost na dan obračuna veća od graničnog iznosa (100.000 BAM),
- sve klijente sa kašnjenjem u materijalno značajnom iznosu preko 90 dana,
- klijente u statusu neizmirenja obaveza.

Obezvrijeđenja (umanjenja) vrijednosti formiraju se u slučajevima kada Banka raspolaže sa podacima o događajima koji predstavljaju objektivne dokaze o obezvrijeđenju finansijskog sredstva ili grupe sredstava, i to:

- finansijske teškoće dužnika,
- kršenje ugovornih obaveza od strane dužnika,
- restrukturiranje finansijskih sredstava zbog finansijskih problema dužnika: produženje roka vraćanja glavnice i/ili kamata, odlaganje roka vraćanja glavnice i/ili kamata, smanjenje kamatne stope i/ili ostalih troškova, djelimičan otpis potraživanja (glavnice i/ili dospjelih kamata), preuzimanje druge aktive za djelimično ili potpuno namirenje potraživanja, uvođenje grace perioda i druge aktivnosti.
- mogućnost stečaja ili finansijske reorganizacije dužnika,
- mjerljivo smanjivanje očekivanih novčanih tokova grupe finansijskih sredstava od početka priznavanja tih sredstava, iako smanjivanje još ne može da bude raspoređeno na pojedinačno sredstvo u grupi, uključujući: negativne promjene u izmirivanju dugova, pogoršanje stanja u grani ili ekonomskih uslova koji utiču na izmirenje finansijskih sredstava.

Za vanbilansne obaveze rezervacije se formiraju u sljedećim slučajevima:

- ukoliko postoji događaj koji se desio u prošlosti, za koji postoji sadašnja obaveza plaćanja Banke (poziv na plaćanje i sl.),
- više od 50% je vjerovatno da će Banka morati izmiriti obaveze i
- ukoliko je moguće pouzdano procijeniti iznos obaveze koja predstavlja gubitak i u jednakom iznosu formirati rezervacije.

Potraživanja od klijenata za koje nema dokaza o obezvrijeđenju, odnosno za koje Banka smatra da će u potpunosti biti naplaćena u ugovorno određenim iznosima i rokovima, uključuju se u grupe za zajedničku procjenu obezvrijeđenja, odnosno rezervisanja.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza (nastavak)

3.22.1. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MRS 39 (odnosi se na periode zaključno sa 31. decembra 2017.) (nastavak)

U grupu 100% naplativa potraživanja svrstavaju se prvorazredno osigurana potraživanja i za njih nije potrebno formirati obezvređenja, odnosno rezervacije ni na pojedinačnom ni na grupnom nivou.

Novoodobrena potraživanja od klijenata koji već imaju aktivne obaveze prema Banci, Banka tretira na sljedeći način:

- a. ako su postojeća potraživanja individualno ocijenjena i novoodobreno potraživanje će se individualno ocijeniti,
- b. ako su postojeća potraživanja grupno ocijenjena i novoodobreno potraživanje će biti grupno ocijenjeno (ukoliko ukupna izloženost ne prelazi limit za pojedinačnu ocjenu).

Za potraživanja od klijenata, kod kojih postoje dokazi o obezvređenju, radi se individualna ocjena.

Procjena obezvređenja individualno pregledanih kredita obuhvata sljedeće korake:

- pregled ugovorenih novčanih tokova iz otplatnog plana,
- procjena stvarne naplate potraživanja po iznosu i vremenu (očekivani novčani tokovi),
- diskontovanje procijenjenih novčanih tokova na sadašnju vrijednost, pri čemu se kao diskontna stopa koristi efektivna kamatna stopa (EKS),
- izračunavanje stope naplativosti potraživanja koja je jednaka odnosu sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova i sadašnje vrijednosti ugovorenih novčanih tokova,
- na osnovu stope naplativosti obračunava se iznos obezvrijeđenja.

Za potraživanja koja se pregledaju grupno, procjena obezvređenja se odvija po sljedećim fazama:

1. Formiranje grupa klijenata

Za potrebe formiranja grupnih ispravki vrijednosti i rezervisanja, rizična aktiva i preuzete obaveze po vanbilansnim stavkama, koja ne predstavlja pojedinačno značajnu izloženost, dijeli se u grupe sa sličnim karakteristikama s obzirom na izloženost kreditnom riziku i to:

1. grupa privrednih društava i privatnika,
2. grupa fizičkih lica.

Obje grupe klijenata dalje se dijele u pet podgrupa, s obzirom na njihov bonitet (A, B, C, D i E).

2. Na potraživanja razvrstana u bonitetne grupe primjenjuju se grupni procenti obezvređenja.

Visina gubitka se izračunava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih tokova gotovine po osnovu naplate potraživanja iz ugovora.

b) Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Banka na svaki izvještajni datum procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da finansijsko sredstvo pokazuje znakove umanjenja vrijednosti.

Fer vrijednost finansijske imovine raspoložive za prodaju je njena kotirana prodajna tržišna cijena na datum bilansa, bez umanjenja za troškove prodaje.

Ukoliko tržište za finansijsku imovinu nije aktivno (i za vrijednosne papire koji ne kotiraju) ili ako se, zbog drugih razloga, fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi temeljem tržišne cijene, Banka utvrđuje fer vrijednost korištenjem tehnike procjene. Ona uključuje korištenje cijena ostvarenih u nedavnim transakcijama pogodbe.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza (nastavak)

3.22.1. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MRS 39 (odnosi se na periode zaključno sa 31. decembrom 2017.) (nastavak)

između informiranih i spremnih strana, pozivanje na druge u suštini slične instrumente, analizu diskontiranih novčanih tokova pri tome maksimalno koristeći podatke s tržišta i što je manje moguće oslanjajući se na specifičnosti subjekta.

Kod primjene metode diskontiranog novčanog toka, procijenjeni budući novčani tokovi se temelje na najboljoj procjeni rukovodstva, a diskontna stopa je tržišna stopa važeća na datum bilansa za finansijske instrumente sa sličnim uslovima. Kod upotrebe cjenovnog modela, koriste se tržišno povezane veličine važeće na datum bilansa.

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstva klasifikovanih kao raspoloživa za prodaju iskazuje se u kapitalu.

U slučaju kada ova sredstva imaju materijano značajan pad ili nastavak pada fer vrijednosti ispod nabavne vrijednosti, koje traje duži vremenski period, to ukazuje da je takvo finansijsko sredstvo obezvrijeđeno. Ako postoji dokaz umanjenja vrijednosti za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, kumulirani gubitak, utvrđen kao razlika između troškova sticanja i trenutne fer vrijednosti, priznaje se u bilansu uspjeha.

Ako se, u narednom periodu, poveća fer vrijednost dužničkih instrumenata priznatih kao raspoloživih za prodaju, a povećanje može biti objektivno povezano sa događajem koji je nastao nakon što je gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u bilansu uspjeha, gubitak zbog umanjenja vrijednosti se ukida kroz bilans uspjeha, ali najviše do prethodno iskazanog smanjenja.

Kod vlasničkih instrumenata, kasnije otklanjanje smanjenja nije dopušteno kroz bilans uspjeha.

3.22.2. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MSFI 9

MSFI 9 zahtijeva prelazak sa modela izračuna nastalih gubitaka u model očekivanog gubitka na način da prizna, ne samo kreditne gubitke koji su već nastali, već i gubitke koji se očekuju u budućnosti. Ispravke za očekivane kreditne gubitke (ECL) su potrebne za sve zajmove i ostala dužnička finansijska sredstva koja se ne drže po FVBU, zajedno sa zajmovima i ugovorima o finansijskim garancijama.

Ispravka se zasniva na očekivanim kreditnim gubicima vezanim za vjerovatnoću neispunjavanja obaveza (PD) u narednih 12 mjeseci, osim ako nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja, u kom slučaju se ispravka zasniva na vjerovatnoći neispunjavanja obaveza tokom trajanja finansijskog sredstva (LECL). Pri utvrđivanju da li je rizik od default-a značajno porastao od početnog priznavanja razmatraju se razumne i podržive informacije koje su relevantne i dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora. Ovo uključuje i kvantitativne i kvalitativne informacije i analize, zasnovane na istorijskim podacima iskustvu i stručnoj ocjeni i uključivanje informacija koje se odnose na budućnost.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza (nastavak)

3.22.2. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MSFI 9 (nastavak)

Metodologijom za izračun ispravki vrijednosti i rezervisanja definisani su kriteriji za klasifikaciju u STAGE-eve, kriteriji prelaza između stage-eve, izračunavanje indikatora rizika i validaciju modela. Finansijski instrumenti se klasifikuju u stage 1, stage 2 i stage 3, na osnovu primjenjene metodologije umanjavanja vrijednosti kao što je opisano u nastavku:

- stage 1 – performing portfolio: bez značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja priznaje se umanjenje vrijednosti na osnovu 12-mjesečnog perioda,
- stage 2 - nezadovoljavajući portfolio: značajno povećanje kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja priznaje se umanjenje vrijednosti tokom vijeka trajanja, i
- stage 3 - oslabljen portfolio: priznaje se umanjenje vrijednosti tokom vijeka trajanja za ovu finansijsku imovinu. Definicija neispunjenja obaveza ("default"-a) je usklađena sa FBA regulativom.

Pretpostavlja se značajno povećanje kreditnog rizika:

- kada se kreditni rejting značajno pogorša na dan izvještavanja, u odnosu na kreditni rejting pri inicijalnom priznavanju,
- kada finansijsko sredstvo ima materijalna kašnjenja preko 30 dana (dani dospijeća su takođe uključeni u procjenu kreditnog rejtinga),
- ako Banka očekuje da odobri odlaganje zajmoprimcu ili
- ako se objekat nalazi na "watch listi".

Očekivani kreditni gubitak (ECL) za finansijsku imovinu stage1 se obračunava na osnovu 12-mjesečnih PD-ova (vjerovatnoća neizmirenja obaveza) ili kraćih perioda PD-ova, ako je rok dospijeća finansijskog sredstva kraći od 1 godine. Dvanaestomjesečni PD već uključuje efekat makroekonomskog uticaja. Očekivani gubitak izračunava se samo za 12 mjeseci unaprijed, čak i ako je dospjeće partije duže od jedne godine, no ako vrijeme izloženosti prelazi dvije godine (počinje u prvoj godini, nastavlja se u drugoj godini, ali nije duže od 12 mjeseci), promjena PD mora se izvršiti u drugoj kalendarskoj godini. Gubici od umanjavanja vrijednosti u stage-1 su dizajnirani tako da odražavaju gubitke od umanjavanja vrijednosti koji su nastale u performing portfolioju, ali nisu identifikovani.

LECL za finansijsku imovinu u stage-u 2 izračunava se na osnovu PD-ova tokom vijeka trajanja (LPD), jer se njihov kreditni rizik značajno povećao od njihovog inicijalnog priznavanja. Ovaj proračun se također temelji na budućoj procjeni koja uzima u obzir broj ekonomskih scenarija kako bi prepoznala vjerovatnoću gubitaka povezanih sa predviđenim makroekonomskim prognozama.

Finansijski instrumenti u stage-u 3 se posmatraju u skladu sa odredbama Metodologije individualnih ispravki vrijednosti i rezervisanja, koja nije izmjenjena u odnosu na prethodni period. Izloženosti ispod praga materijalnosti dobijaju kolektivne rezervacije koristeći PD od 100%. Finansijski instrumenti će biti prebačeni iz stage-a 3 ako više ne ispunjavaju kriterije kreditno oslabljenih nakon probnog perioda.

POCI imovina predstavlja izloženost za koju se u trenutku inicijalnog priznavanja utvrdi da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza (nastavak)

3.22.2. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza – MSFI 9 (nastavak)

Obračun grupnih rezervacija se vrši množenjem EAD-a (izloženost u default-u) na kraju svakog meseca sa odgovarajućim PD i LGD-om (zadati gubitak). Izloženost u default-u (EAD) se određuje kao zbir bilansne izloženosti i vanbilansne izloženosti pomnožene sa CCF (CCF -Faktor kreditne konverzije je procjena udjela korištenja vanbilansne imovine u slučaju default-a. Izračunava se kao omjer između povećanja bilansne izloženosti u ukupnoj izloženosti u periodu od godinu dana prije default-a do datuma default-a i vrijednosti vanbilansne imovine godinu dana prije default-a). Dobijeni rezultati za svaki mjesec se diskontuju do sadašnjeg vremena. Za izloženost u stage-u 1 očekivani kreditni gubitak (ECL) uzima u obzir samo 12-mjesečni period, dok su za stage 2 uključeni svi potencijalni gubici do datuma dospjeća.

U svrhu procjene LGD parametra Banka koristi kolateral HC (haircut) na nivou svake vrste kolaterala i URR (neosigurana stopa oporavka) na nivou svakog segmenta klijenta.

Banka uključuje informacije koje se odnose na budućnost kako u procjeni značajnog povećanja kreditnog rizika, tako i kod mjerenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL-a). Razmatraju se informacije u budućnosti kao što su makroekonomski faktori (npr. stopa nezaposlenosti, rast BDP-a, kamatne stope i cijene stanovanja) i ekonomske prognoze.

Ponovni izračun svih parametara vrši se godišnje ili češće, ako se makro okruženje mijenja više nego što je bilo uključeno u prethodne prognoze, u tom slučaju svi parametri se preračunavaju prema novim prognozama.

Računovodstvena politika Banke ne nije promijenila sa primjenom MSFI 9 . Ostala je ista kao i u skladu sa MRS 39 – Finansijska sredstva se otpisuju u cjelosti ili djelimično kada se iscrpe mogućnosti naplate.

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Prestanak priznanja finansijskog sredstva nastaje kada:

- prestaje ugovoreno pravo na novčane tokove,
- kada se izvrši prijenos finansijskog sredstva, a prijenos ispunjava kriterijume za prestanak priznavanja.

Prilikom ocjene ispunjava li prijenos finansijskog sredstva kriterije za prestanak priznavanja, uzima se u obzir obim do kojeg se zadržavaju rizici i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, te:

- ako se prenose suštinski svi rizici i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, prestaje se sa priznavanjem tog finansijskog sredstva i priznaju se odvojeno kao imovina ili obaveze sva prava i obaveze koje su nastale ili zadržane transferom;
- ako se zadržavaju suštinski svi rizici i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, nastavlja se sa priznavanjem tog finansijskog sredstva;
- ako se niti prenose niti zadržavaju suštinski svi rizici i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, utvrđuje se da li je zadržana kontrola nad finansijskim sredstvom, pa u tom slučaju:
 - ako nije zadržana kontrola, prestaje se priznavati finansijsko sredstvo i priznaju se odvojeno kao imovina ili obaveze svaka prava i obaveze koje nastaju ili su zadržane transferom ili
 - ako jeste zadržana kontrola, nastavlja se priznavati finansijsko sredstvo u iznosu nastavka učešća u tom finansijskom sredstvu.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.22. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava i vanbilansnih potencijalnih obaveza (nastavak)

3.22.3. Procjena potencijalnih gubitaka finansijskih sredstava u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine

U skladu sa Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, koje je donijela FBA, Banka i dalje vodi adekvatnu internu evidenciju (vanbilansna evidencija) i u skladu sa Odlukom FBA o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Banka je dužna da klasifikuje kredite, plasmane i druge bilansne i vanbilansne izloženosti Banke riziku u kategorije A, B, C, D i E u skladu sa procjenom naplativosti kredita i drugih plasmana na osnovu urednosti izmirenja obaveza dužnika, finansijskog položaja dužnika i instrumenata obezbjeđenja naplate potraživanja. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom sljedećih procenata: 2% na plasmane klasifikovane u kategoriju A, 5% - 15% na plasmane kategorije B, 16% - 40% na plasmane kategorije C, 41 - 60% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Rezerve za potencijalne gubitke obračunate na ovakav način ne utiču na priznavanje kreditnih gubitaka u finansijskim izvještajima Banke, već se koriste za izračun odbitne stavke od regulatornog kapitala prilikom obračuna adekvatnosti kapitala Banke, a u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke (Službene novine FBiH, broj: 81/17).

Ako je iznos rezervi za kreditne gubitke, obračunat u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, veći od zbira iznosa ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama i već formiranih rezervi za kreditne gubitke, utvrđenu razliku Banka je obavezna da tretira kao nedostajuće rezerve za kreditne gubitke u skladu sa prethodno navedenom odlukom. Navedeni iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu predstavlja odbitnu stavku od kapitala Banke prilikom izračuna adekvatnosti kapitala (napomena 4.9.).

Ako je iznos ispravke vrijednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama veći od obračunatog iznosa rezervi za kreditne gubitke, Banka nema obavezu da formira rezerve za kreditne gubitke. Banka ne može iskazati veći iznos ispravki vrijednosti u odnosu na obračunate rezerve za kreditne gubitke za pojedine komitente ili partije koristiti za umanjene nedostajućih rezervi za kreditne gubitke za druge komitente.

U skladu sa istom odlukom, Banka ne može umanjivati iznos već formiranih rezervi za kreditne gubitke.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.23. Ostala rezervisanja

Rezervisanja za odštetne zahtjeve po sudskim sporovima se priznaju kada:

- Banka ima važeću zakonsku ili ugovorenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja,
- kada je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava,
- kada se pouzdano može procijeniti iznos obaveze.

Kada postoji veći broj sličnih obaveza, vjerovatnoća da se zahtijeva odliv resursa da bi se namirila obaveza se utvrđuje razmatranjem vrste obaveza kao cjeline. Rezervisanje se priznaje čak i kada je mala vjerovatnoća odliva sredstava u odnosu na stavku uključenu u istu vrstu obaveza.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka potrebnih za izmirenje obaveze.

Ukoliko odliv sredstava za podmirenje obaveze više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.24. Dionički kapital i rezerve

Dionički kapital se sastoji od običnih i povlaštenih dionica i iskazan je u BAM po nominalnoj vrijednosti. Rezerve se formiraju na osnovu odluke Skupštine Banke o usvajanju godišnjeg obračuna i rasporedu dobiti.

3.25. Zakonske rezerve

Zakonske rezerve su kreirane u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine koji zahtijeva da se 10% dobiti godine prenosi u zakonske rezerve dok one ne dosegnu 25% dioničkog kapitala. Ako rezerve do kraja pete poslovne godine ne dostignu visinu od 25% dioničkog kapitala, za petu i naredne poslovne godine dioničko društvo je obavezno povećati prijenos u rezerve na 20% godišnje dobiti sve dok rezerve ne dosegnu iznos od 25% dioničkog kapitala. Zakonske rezerve mogu se koristiti za pokriće gubitka sadašnje i prošlih godina. Banka je jačala osnovni kapital usmjeravanjem dobiti u zakonske rezerve, tako da 31. decembra 2018. godine zakonske rezerve pokrivaju 138,54% dioničkog kapitala.

Zakonske rezerve Banke na dan 31. decembra 2018. godine iznose 74.260 hiljada BAM, od čega se na zakonom propisanih 25% dioničkog kapitala odnosi 13.401 hiljada BAM, na rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti 3.755 hiljada BAM, a na višak iznad zakonom propisanih rezervi 57.104 hiljada BAM.

3.26. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve uključuju promjene u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju/finansijske imovine po fer vrijednosti kroz OSD, te ostale revalorizacione rezerve, koje se odnose na aktuarske dobitke/gubitke u skladu sa MRS 19, a koji proizilaze iz povećanja ili smanjenja sadašnje vrijednosti obaveze za definisana primanja zaposlenih, a zbog promjena u aktuarskim pretpostavkama i iskustvenim prilagođavanjima.

U okviru revalorizacionih rezervi se knjiže i ispravke vrijednosti po osnovu ocjene kreditnog rizika za finansijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (umanjenje vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira).

3.27. Vanbilansne preuzete i potencijalne obaveze

U okviru redovnog poslovanja, Banka sklapa ugovore kojima preuzima vanbilansne finansijske obaveze i koje vodi u vanbilansnoj evidenciji, a koje prvenstveno obuhvataju garancije, akreditive i neiskorištene okvirne kredite. Banka navedene preuzete finansijske obaveze iskazuje u bilansu stanja ako i kad iste postanu plative.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.28. Poslovi u ime i za račun trećih lica

Sredstva i prihodi proistekli iz poslovnih aktivnosti, gdje Banka obavlja poslove agenta koji obuhvataju držanje ili čuvanje sredstava u korist pojedinaca, povjerilaca i drugih institucija, uključuju se u finansijske izvještaje Banke na pozicijama Ostale obaveze (Napomena 22a) i Prihodi od naknada i provizija (Napomena 6a).

3.29. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima,
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nisu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora,
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom,
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlaštenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom identifikacije lica povezanih sa Bankom, Banka uzima u obzir i odredbe Zakona o bankama, kojima se definišu zahtjevi za tretman lica u posebnom odnosu sa Bankom.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

3.30. Izvještavanje o segmentima

Poslovni segment predstavlja grupu sredstava i poslovnih aktivnosti u pružanju usluga koje podliježu rizicima i koristima različitim od onih u nekim drugim poslovnim segmentima.

Geografski segment obezbjeđuje proizvode ili usluge unutar određenog privrednog okruženja koji podliježe rizicima i koristima različitim od onih segmenata koji posluju u nekim drugim privrednim okruženjima.

Banka prati i objavljuje poslovanje po poslovnim segmentima (država, privreda, stanovništvo) i po geografskom segmentu (podružnice).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.31. Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će iznosi sredstava i obaveza sadržani u finansijskim izvještajima imati u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju na historijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita, depozita kod drugih banaka i drugih rizičnih sredstava i vanbilansnih stavki

Banka mjesečno vrši pregled kreditnog portfolia i ostalih rizičnih sredstava i vanbilansne stavke u cilju procjene umanjenja vrijednosti. Banka prosuđuje da li bi se umanjenje vrijednosti kredita trebalo prikazati u izvještaju dobiti i gubitka, te prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju da će doći do smanjenja budućih novčanih tokova od kreditnog portfolia za kredite i garancije prije nego se smanjenje može identifikovati na pojedinačnim kreditima u tom portfoliu.

Otpremnine i godišnji odmori

Troškovi za dugoročna rezervisanja koja se odnose na buduće odlive za otpremnine kod odlaska zaposlenih u penziju, formiraju se na bazi aktuarskog obračuna u skladu sa MRS 19. Za ovaj obračun Banka angažuje ovlaštenog aktuara koji vrši obračun na bazi podataka iz kadrovske evidencije Banke prema predviđenom vremenu penzionisanja zaposlenih. Sadašnja vrijednost buduće obaveze izračunava se primjenom diskontne kamatne stope. Ova rezervisanja se upotrebljavaju isključivo za pokrivanje troškova za koja su i oblikovana. Na kraju svake poslovne godine Banka provjeri realnu vrijednost ovih rezervisanja. Ukoliko se procijeni da su rezervisanja veća ili manja od procijenjenog iznosa, razlika će se odraziti kroz prihod ili rashod.

Ovlašteni aktuar je u 2018. godini uradio izračun rezervisanja za otpremnine u 2018. godini u skladu sa MRS 19 i Banka je izvršila potrebna usklađivanja. U godinama kada ovlašteni aktuar ne radi izračun, Banka prema Uputstvu NLB Grupe vrši provjeru potrebnih rezervisanja.

Procjena kratkoročnih rezervisanja za neiskorištene godišnje odmori vrši se prema broju dana neiskorištenih godišnjih odmora na dan bilansa stanja i prosječnoj neto dnevnicu Banke na nivou izvještajne godine.

Sudski sporovi

Uprava Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda. Više informacija o sudskim procesima u toku navodi se u okviru Napomene 26.

Porez na dobit

Banka podliježe obavezi plaćanja poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

Banka mjesečno vrši procjenu poreza na dobit na osnovu stanja na računima oporezivih stavki, a konačan obračun sačinjava na dan 31. decembar na osnovu propisa i prikupljenih mišljenja Ministarstva finansija FBiH.

Prosječna efektivna poreska stopa Banke objavljena je u Napomeni 10.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.32. Pregled efekata prve primjene MSFI 9

Svođenje knjigovodstvene vrijednosti imovine, obaveza i kapitala prema MRS 39 na stanja usklađena sa zahtjevima MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine predstavljeno je u sljedećem pregledu:

	Ko me ntar	MRS 39 – 31.12.2017.		Reklasif ikacija	Ponovno mjerenje		MSFI 9 – 01.01.2018.	
		Kateg orija	Iznos		Ispravka vrijednosti	Drugo	Iznos	Kategorij a
AKTIVA								
Novčana sredstva i računi kod Centralne banke BiH		Z&P ⁵	238.335	-	(395)	-	237.940	AT ⁶
Plasmani bankama		Z&P	49.774	-	(78)	-	49.696	AT
Kreditni komitentima		Z&P	651.423	(4.134)	2.122	-	649.411	AT
U: Finansijska imovina obavezno po FVBU	A			(4.134)	2.122	-		
Finansijska imovina obavezno po FVBU			N/A	4.134	-	(2.549)	1.585	FVBU ⁷
IZ: Kreditni komitentima	A			4.134	-	(2.549)		
Finansijska imovina AFS		AFS ⁸	74.989	(74.989)	-	-	N/A	
U: Dužnički instrumenti po FVOSD	B			(74.906)	-	-		
U: Vlasnički instrumenti po FVOSD	C			(83)	-	-		
Dužnički instrumenti po FVOSD			N/A	74.906	16	-	74.922	FVOSD ⁹
IZ: Finansijska imovina AFS	B			74.906	16	-		
Vlasnički instrumenti po FVOSD			N/A	83	-	-	83	FVOSD
IZ: Finansijska imovina AFS	C			83	-	-		
Materijalna imovina			21.139	-	-	-	21.139	
Nematerijalna imovina			552	-	-	-	552	
Ostala aktiva		Z&P	3.188	-	67	-	3.255	AT
Ukupna aktiva			1.039.400	-	1.732	(2.549)	1.038.583	
OBAVEZE								
Depoziti banaka		AT	10.317	-	-	-	10.317	AT
Depoziti komitenata		AT	836.961	-	-	-	836.961	AT
Obaveze po uzetim kreditima		AT	43.222	-	-	-	43.222	AT
Ostale obaveze		AT	10.573	-	-	-	10.573	AT
Ostala rezervisanja			4.891	-	(1.407)	-	3.484	
Ukupne obaveze			905.964	-	(1.407)	-	904.557	
KAPITAL								
Dionički kapital			53.605	-	-	-	53.605	
Zakonske rezerve			64.934	-	2.556	(2.549)	64.941	
Efekat ponovnog mjerenja imovine po AT reklasifikovane u imovinu po FVBU				-	-	(2.549)		
Priznavanje ECL u skladu sa MSFI 9				-	2.556	-		
Revalorizacione rezerve - finansijska imovina AFS			384	(384)	-	-	N/A	
U: Revalorizacione rezerve - finansijska imovina po FVOSD				(384)	-	-		
Revalorizacione rezerve - finansijska imovina po FVOSD			N/A	384	583	-	967	
IZ: Revalorizacione rezerve - finansijska imovina AFS				384	-	-		
Priznavanje ECL u skladu sa MSFI 9 na imovinu po FVOSD				-	583	-		
Ostale revalorizacione rezerve			(673)	-	-	-	(673)	
Zadržana dobit			15.186	-	-	-	15.186	
Ukupni kapital			133.436	-	3.139	(2.549)	134.026	
Ukupni kapital i obaveze			1.039.400	-	1.732	(2.549)	1.038.583	

⁵Z&P – Zajmovi i potraživanja

⁶AT – Amortizovani trošak

⁷FVBU – Fer vrijednost kroz bilans uspjeha

⁸AFS – Raspoloživa za prodaju (eng. Available for sale)

⁹FVOSD – Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.32. Pregled efekata prve primjene MSFI 9 (nastavak)

- Komentari (pojašnjenja) određenih pozicija iz prethodnog pregleda dati su u nastavku:
- A - Određeni krediti i potraživanja od komitenata koji nisu banke, a koji su u skladu sa MRS 39 bili klasifikovani kao Zajmovi i potraživanja mjereni po amortizovanoj vrijednosti, u skladu sa MSFI 9 ispunjavaju uslove za obavezno mjerenje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVBU), jer ugovoreni novčani tokovi ovih sredstava ne predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neplaćenu glavicu (ne prolaze SPPI test).
- B - Banka ima određene dužničke vrijednosne papire koji služe kao rezerve likvidnosti. U skladu sa MSFI 9, ove vrijednosne papire Banka drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj posedovanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine, te se isti mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD).
- C - Vlasnički vrijednosni papiri, koje Banka ima u svom portfoliju, se u skladu sa MSFI 9 mjere po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD), jer ne predstavljaju strateška ulaganja. Promjene u fer vrijednosti ovih vrijednosnih papira neće biti priznate u dobiti ili gubitku, čak ni u slučaju otuđenja. Prije primjene MSFI 9, ovi vrijednosni papiri bili su klasifikovani kao raspoloživi za prodaju.

U sljedećoj tabeli prikazano je prilagođavanje ukupnih ispravki vrijednosti/rezervisanja za kreditne gubitke po MRS 39 i za potencijalne obaveze u skladu sa MRS 37 na ispravke vrijednosti za kreditne gubitke prema MSFI 9:

Ispravke vrijednosti / rezervisanja:	Ispravke vrijednosti / rezervisanja prema MRS 39/MRS 37 31. decembra 2017.	Ponovno mjerenje	Očekivani kreditni gubici prema MSFI 9 1. januara 2018.
Kredit i druga potraživanja prema MRS 39/Finansijska imovina po amortizovanom trošku prema MSFI 9	76.301	(1.716)	74.585
Finansijska imovina AFS prema MRS 39/Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9	16	567	583
	<u>76.317</u>	<u>(1.149)</u>	<u>75.168</u>
Garancije	1.572	(437)	1.135
Akreditivi	47	(39)	8
Odobreni neiskorišteni krediti	1.642	(931)	711
	<u>3.261</u>	<u>(1.407)</u>	<u>1.854</u>
	<u>79.578</u>	<u>(2.556)</u>	<u>77.022</u>

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke

4.1. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima predstavlja dio ukupnog sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i usklađena je sa poslovnom politikom i strategijom Banke. U Strategiju su uključene smjernice Strategije rizika NLB Grupe. Osnovna svrha Strategije je definisanje ključnih rizika uz istovremeno postizanje definisanih srednjoročnih strateških ciljeva Banke kao i ispunjavanje svih zahtjeva, kako, lokalnog regulatora, tako i usmjerenja NLB d.d., uključujući i zahtjeve Banke Slovenije i ECB na nivou NLB Grupe.

Strategija definiše koje vrste rizika je Banka spremna preuzeti, koji nisu prihvatljivi za Banku kao i strateške smjernice pri preuzimanju rizika određene u okviru upravljanju rizicima u Banci (kao što je Risk profil, ICAAP, ILAAP, Izrada budžeta i proces planiranja kapitala).

Na osnovu Strategije poslovanja i Risk Appetite, Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima detaljnije određuje bitne principe preuzimanja rizika koji se odnose na vrstu rizika (i povezane segmente ili vrste aktivnosti) koje je Banka spremna preuzeti, a koji nisu prihvatljivi / ili su prihvatljivi samo u vrlo ograničenom obimu.

Glavni principi Strategije upravljanja rizicima su sljedeći:

- uzimanje u obzir kriterija određenih u okviru Risk Appetite;
- uključivanje analize rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou;
- fokusiranje na diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolia;
- poštivanje risk standarda definisanih za sve članice na nivou NLB grupe
- racionalno uvođenje novih proizvoda i analiza i praćenje istih
- optimalno korištenje kapitala
- određivanje cijena u skladu sa odgovarajućim rizikom;
- potpuna usklađenost sa internim politikama/procedurama i važećim propisima
- zadovoljavajući sistem internih kontrola
- sistem tri linije odbrane.

Glavni rizici uključuju kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik (uključujući valutni rizik i rizik kamatne stope), operativni rizik i rizik kapitala.

Standardi upravljanja rizicima u NLB Grupi predstavljaju polazište za postavku, organizaciju te aktivnosti na području upravljanja rizicima u Banci, kao članici NLB Grupe. Opisana usmjerenja odnosno »minimalni standardi« na području upravljanja kreditnim, nekreditnim i operativnim rizicima predstavljaju za članice NLB Grupe osnovna polazišta, kojim je potrebno prilagoditi poslovne politike, organizaciju, postupke rada te sistem izvještavanja.

Standardi definišu osnovne smjernice kao i konkretne kratkoročne i dugoročne zadatke, rokove implementacije kao i osobe/odjele koji su za to zaduženi.

Smjernice Standarda upravljanja rizicima NLB Grupe ugrađene su u sljedeća akta:

- Mjerila i postupci za odobravanje plasmana u NLB Banci d.d. Sarajevo (sa priložima),
- Politika kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d. Sarajevo,
- Program upravljanja kreditnim rizikom,
- Program upravljanja deviznim rizikom,
- Politika i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa,
- Politika upravljanja operativnim rizicima,
- Politika i procedure upravljanja rizikom likvidnosti,
- Politika poslovanja sa finansijskim instrumentima NLB Banke d.d., Sarajevo
- Metodologija bonitetne klasifikacije – opća metodologija.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke

4.1. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima (nastavak)

Risk Appetite je sveobuhvatni akt koji propisuje vrste i mjere rizika koje je Banka spremna prihvatiti ili izbjeći u cilju postizanja poslovnih ciljeva. U tom je smislu je ključni stub poslovne strategije, nadopunjavajući i izoštravajući strategiju rizika s kvantitativnim mjerama. Predstavlja osnovu za ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process), Plan oporavka i druge sisteme ograničenja rizika i osnovni temelj u višegodišnjem proračunu i planiranju kapitala.

ICAAP igra ključnu ulogu u upravljanju rizicima Banke. ICAAP smanjuje neizvjesnost u pogledu rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u procjeni sposobnosti Banke da nastavi sa održavanjem odgovarajuće kapitalizacije i učinkovitom upravljanju rizicima. ICAAP je rezultat procesa relevantnih stručnih jedinica u banci, uključujući Upravu Banke i Nadzorni odbor.

ILAAP sveobuhvatno procjenjuje adekvatnost likvidnosti s ciljem osiguranja čvrstog upravljanja rizikom likvidnosti. ILAAP je rezultat procesa relevantnih stručnih jedinica u banci, uključujući Upravu i Nadzorni odbor. Godišnja izjava (ILAAP izjava) Uprave daje jasnu poziciju trenutne i buduće likvidnosti banke i upravljanja rizikom likvidnosti i procesa likvidnosti.

U 2018. godini je razvijen Plan oporavka Banke s ciljem obezbjeđenja finansijske održivosti, kao i ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja i odgovarajućeg finansijskog položaja Banke u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja.

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka je izložena kreditnom riziku, koji predstavlja rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci. Na temelju raspoređivanja plasmana, odnosno zajmoprimaca u rizične skupine, Banka identifikuje, odnosno utvrđuje mogući nivo kreditnih gubitaka, tj. opći kreditni rizik i potencijalni kreditni gubitak.

Procjenu kreditnih gubitaka Banka vrši pojedinačno po svakom dužniku odnosno grupi povezanih lica. Banka redovno prati navedene rizike i preispituje ih u skladu sa internim programima i politikama i Odlukama FBA.

Utvrđivanje obezvređenja uključuje značajan nivo procjena od strane rukovodstva. Iskustva iz prethodnih godina su pokazala da se banke mogu suočiti sa značajnim gubicima u vrijeme krize, što može imati značajan uticaj na finansijske izvještaje pa čak i ugroziti nastavak poslovanja.

Banka upravlja kreditnim rizikom redovnom analizom sposobnosti postojećih i potencijalnih zajmoprimatelja da otplate svoje obaveze po glavnici i kamatama i promjenom kreditnih limita po potrebi u skladu sa utvrđenim procedurama za odobravanje kredita, drugog plasmana, vršenje ulaganja i preuzimanje potencijalne vanbilansne obaveze. Pored toga, svojom izloženošću kreditnom riziku djelomično upravlja i svođenjem na najmanju moguću mjeru svih oblika rizika vezanih za kvalitet, koncentraciju, osiguranje naplate odnosno instrumente za obezbjeđenje naplate (većina kredita osigurana je instrumentima osiguranja i to garancijama, hipotekama i drugim vrstama osiguranja), dospijeće i valutu.

Bonitetna klasifikacija utvrđuje se, ne samo za materijalno važne klijente (izloženost preko 5,0 miliona EUR) i one klijente čije odobravanje plasmana je u nadležnosti Nadzornih odbora članica NLB Grupe (izloženost preko 10% osnovnog kapitala Banke), nego i za sve klijente NLB Grupe odnosno i za klijente koji su isključivo u nadležnosti članica NLB Grupe.

Bonitetna klasifikacija klijenata utvrđuje se u skladu sa internim aktima koji regulišu oblast utvrđivanja boniteta klijenata.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Utvrđivanje boniteta za pravna lica prema kojima je Banka izložena do 400 hiljada BAM vrši se u skladu sa Općom metodologijom bonitetne klasifikacije uz poštivanje sljedećih koraka:

Preliminarna ograničenja

Preliminarna ograničenja predstavljaju ograničenja za određivanje boniteta: kašnjenja sa uplatama, blokade, nedostavljanje ključnih informacija za bonitetnu klasifikaciju i insolventnost;

Finansijski bonitet – finansijski pokazatelji učestvuju sa ponderom 75% prilikom izračuna boniteta. Osnovica za izračun finansijskog boniteta su finansijski pokazatelji a koriste se FO/EBITDA; Stepenn finansijske sigurnosti, EBIT/ trošak kamate, Dani prosječnog obrta: zaliha(Z), kratk. posl. potraživanja (P), kratk. posl. obaveza (O). Svaki od navedenih pokazatelja ima ponder 25% u izračunu finansijskog boniteta.

Kvalitativni bonitet

Kvalitativni bonitet je zasnovan na principu upoznaj svog klijenta (KnowYourClient) a odnosi se na uslove na tržištu, očekivane planove, strategiji prema klijentima, saradnji sa NLB Grupom itd. Kvalitativni pokazatelji imaju ponder 25% prilikom izračuna boniteta

Kriteriji usklađivanja

Kriteriji za usklađivanje se koriste prilikom usklađivanja izračunatog boniteta. Neophodno je procijeniti iste sa određenim oprezom i suzdržanosti; svako usklađivanje izračunatog boniteta treba biti detaljno pojašnjeno u materijalima za odlučivanje.

Konačan bonitet

Na osnovu izračunatog boniteta i uzimajući u obzir eventualna prethodna ograničenja i kriterije za usklađivanje, određuje se konačan bonitet.

Kriteriji za usklađivanje općenito mogu uticati na izračunati osnovni bonitet i to maksimalno poboljšanje za jednu bonitetnu grupu i pogoršanje za dvije bonitene grupe

Ukoliko je izlaganje Banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica (kreditni, garancije i akreditivi i dr.) veće od 400 hiljada BAM pripremaju se dodatne analize za utvrđivanje boniteta.

Nivoi odlučivanja su definisani Odlukom o ovlaštenjima u kreditnom poslovanju:

- Sektor za upravljanje rizicima i Sektor za poslovanje sa stanovništvom nadležni su za donošenje odluka o utvrđivanju ili reviziji boniteta za pravna lica Micro segmenta (pravna i građansko-pravna lica) i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica čija ukupna izloženost ne prelazi 200 hiljada BAM
- Sektor za upravljanje rizicima i Sektor za poslovanje sa privredom nadležni su za donošenje odluka o utvrđivanju ili reviziji boniteta za pravna lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica čija ukupna izloženost ne prelazi iznos od 800 hiljada BAM
- Kreditni odbor Banke nadležan je za donošenje odluka o odobravanju ili reviziji boniteta i/ili pojedinačnom zaduženju pravnih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica kod kojih ukupna zaduženost prelazi iznos od 800 hiljada BAM, a do maksimalnog iznosa od 10% priznatog kapitala Banke

Boniteti za fizička lica se utvrđuju u skladu sa Uputstvom za bonitetno razvrstavanje fizičkih lica.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Bonitetna skala sa pripadajućim PD (za izračun ispravki vrijednosti) prikazana je u nastavku:

Pravna lica		FZL-stambeni krediti		FZL- nenamjenski krediti		FZL-ostalo	
BONITET	PD	BONITET	PD	BONITET	PD	BONITET	PD
A	1,115% - 7,243%	A	0,176%-1,266%	A	0,612%-1,846%	A	0,576%-1,531%
B	3,068%-8,668%	B	1,330%-22,230%	B	1,848% - 15,622%	B	1,414%-25,005%
C	10,148%-29,278%	C	1,891%-22,230%	C	1,865%-43,340%	C	1,405%-66,36%
D	100%	D	100%	D	100%	D	100%
E	100%	E	100%	E	100%	E	100%

(A, B i C – performing; D i E – Non performing)

Ukupna izloženost kreditnom riziku	2018.	2017.
Novčana sredstva i računi kod Centralne banke BiH (CBBiH) (Napomena 11)	242.299	238.335
Plasmani bankama (Napomena 12)	100.114	49.774
Kreditni komitentima (Napomena 13)	694.733	651.423
Finansijska imovina obavezno mjerena po FVBU (Napomena 14)	1.719	-
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju (napomena 15)	-	74.989
Dužnički instrumenti po FVOSD (napomena 15)	76.850	-
Vlasnički instrumenti po FVOSD (napomena 15)	88	-
Ostala finansijska imovina (napomena 18)	9.648	2.301
	<u>1.125.451</u>	<u>1.016.822</u>

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost kreditnom riziku

Finansijska imovina	Ukupna knjigovodstvena vrijednost	Umanjenje vrijednosti	Ukupna neto knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2018.			
Novčana sredstva i računi kod CBBH (Napomena 11)	242.499	(200)	242.299
Plasmani bankama (Napomena 12)	100.133	(19)	100.114
Kreditni komitentima (Napomena 13)	767.979	(73.246)	694.733
Finansijska imovina obavezno mjerena po FVBU (Napomena 14)	1.719	-	1.719
Finansijska imovina po FVOSD (napomena 15)	76.938	-	76.938
Ostala finansijska imovina (Napomena 18)	11.836	(2.188)	9.648
	<u>1.201.104</u>	<u>(75.653)</u>	<u>1.125.451</u>
Potencijalne obaveze (Napomena 26)	152.556	(2.402)	150.154
Ukupno	<u>1.353.660</u>	<u>(78.055)</u>	<u>1.275.605</u>
31. decembar 2017.			
Novčana sredstva i računi kod CBBH (Napomena 11)	238.335	-	238.335
Plasmani bankama (Napomena 12)	49.774	-	49.774
Kreditni komitentima (Napomena 13)	724.684	(73.261)	651.423
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju (Napomena 15)	75.005	(16)	74.989
Ostala finansijska imovina (Napomena 18)	4.424	(2.123)	2.301
	<u>1.092.222</u>	<u>(75.400)</u>	<u>1.016.822</u>
Potencijalne obaveze (Napomena 26)	130.128	(3.261)	126.867
Ukupno	<u>1.222.350</u>	<u>(78.661)</u>	<u>1.143.689</u>

Banka vrši redovne preglede aktive, a procjena kreditnog rizika se vrši mjesečno na osnovu utvrđenih bonitetnih grupa i urednosti u servisiranju obaveza.

Izloženost kreditnom riziku po osnovu kredita datih komitentima i sredstava kod drugih banaka, po bonitetnoj klasifikaciji, data je u nastavku:

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

31. decembar 2018.	Banke		Kreditni komitentima		Ukupno	
	Bruto	Rezervisanja za rizik	Bruto	Rezervisanja za rizik	Bruto	Rezervisanja za rizik
A	55.108	(8)	433.217	(2.960)	488.325	(2.968)
B	45.025	(11)	241.556	(5.851)	286.581	(5.862)
C	-	-	30.718	(5.246)	30.718	(5.246)
D	-	-	6.200	(5.953)	6.200	(5.953)
E	-	-	56.288	(53.236)	56.288	(53.236)
Ukupno	100.133	(19)	767.979	(73.246)	868.112	(73.265)
Ukupno (neto)		100.114		694.733		794.847

31. decembar 2017.	Banke		Kreditni komitentima		Ukupno	
	Bruto	Rezervisanja za rizik	Bruto	Rezervisanja za rizik	Bruto	Rezervisanja za rizik
A	19.733	-	389.365	3.892	409.098	3.892
B	30.041	-	215.520	4.667	245.561	4.667
C	-	-	49.131	7.058	49.131	7.058
D	-	-	23.138	15.300	23.138	15.300
E	-	-	47.530	42.344	47.530	42.344
Ukupno	49.774	-	724.684	73.261	774.458	73.261
Ukupno (neto)		49.774		651.423		701.197

Gubici zbog umanjnja vrijednosti i politika rezervisanja

Banka vrši procjenu ispravke vrijednosti potraživanja koja predstavljaju procjenu Banke o nastalim gubicima u svom kreditnom portfoliju.

Primjenom standarda MSFI 9 očekivani kreditni gubici su bazirani na prelascima finansijskih sredstava između tri (3) STAGE-a. Promjena u kreditnoj kvaliteti i kreditnom riziku od momenta inicijalnog priznavanja predstavlja jedan od osnovnih kriterija prelazaka/promjene između Stage-a u kojima se klijent nalazi.

Grupne ispravke vrijednosti i rezervisanja se obračunavaju za finansijska imovina i potencijalne obaveze klasifikovane u Stage 1 i Stage 2 i non-performing klijente koji nisu dio individualne procjene a klasifikovani su u Stage-3.

Individualne ispravke vrijednosti i rezervisanja se obračunavaju za klijente u Stage 3 izloženosti preko 50 hiljada EUR.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

MSFI 9 zahtijeva prelazak sa modela izračuna nastalih gubitaka u model očekivanog gubitka na način da prizna, ne samo kreditne gubitke koji su već nastali, već i gubitke koji se očekuju u budućnosti. Ispravke za očekivane kreditne gubitke (ECL) su potrebne za sve zajmove i ostala dužnička finansijska sredstva koja se ne drže po FV kroz BU, zajedno sa zajmovima i ugovorima o finansijskim garancijama.

Kolaterali

Za većinu plasmana odobrenih klijentima, Banka zahtijeva sredstva obezbjeđenja. Uvođenjem MSFI 9 nije došlo do izmjena u računovodstvenim politikama vezanim za kolaterale i njihovo vrednovanje.

Obezbjeđenje se najčešće sastoji od jednog ili više instrumenata obezbjeđenja koji slijede:

- zaloga novčanog depozita,
- zaloga vrijednosnih papira,
- zaloga nekretnina uključujući zabilježbu prvenstvenog reda hipoteke,
- zaloga plemenitih metala,
- zaloga pokretnih stvari,
- neopozive garancije,
- osiguranje kod osiguravajuće organizacije,
- mjenice.

Pored navedenih obezbjeđenja za obezbjeđenja plasmana Banke koriste se i:

- sudužništvo,
- cesije i asignacije,
- administrativne zabrane na mjesečna primanja ili saglasnosti o zaplijeni,
- te iznimno jemstvo pravnih i fizičkih lica,

Banka zadržava pravo da zatraži bilo koju drugu vrstu instrumenta (ili varijacije gore navedenih instrumenata) koju smatra neophodnom.

Procjena fer vrijednosti umanjenih sredstava je zasnovana na vrijednosti instrumenta obezbjeđenja procijenjenog u trenutku zaduživanja i ažurira se periodično u skladu sa relevantnom kreditnom politikom.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Kreditna izloženost i vrijednost kolaterala prije diskontiranja za kredite date komitentima i sredstva kod drugih banaka:

	Maksimalna izloženost kreditnom riziku (neto)	Fer vrijednost kolaterala
31. decembar 2018.		
Kreditna izloženost, neto	796.566	1.082.170
Kreditni komitentima po AT	694.733	1.078.189
Kreditni komitentima obavezno mjereni po FVBU	1.719	3.981
Plasmani bankama	100.114	-
Vanbilansna izloženost, neto	150.154	77.199
Ukupno	946.720	1.159.369
31. decembar 2017.		
Kreditna izloženost, neto	701.197	1.065.232
Kreditni komitentima po AT	651.423	1.065.232
Plasmani bankama	49.774	-
Vanbilansna izloženost, neto	126.867	67.224
Ukupno	828.064	1.132.456

Od ukupnog iznosa kolaterala, na dan 31. decembra 2018. godine, na poslovne i stambene nekretnine se odnosi 433.840 hiljada BAM, a ostalo su depoziti, pokretna imovina, zalihe, garancije, administrativne zabrane, jemstva i mjenice.

Na dan 31. decembra 2017. godine, od ukupnog iznosa kolaterala na poslovne i stambene nekretnine odnosilo se 472.936 hiljade BAM.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Fer vrijednost kolaterala po vrstama kolaterala za kredite komitentima, plasmane bankama i vanbilansne izloženosti prikazana je u sljedećim tabelama:

31. decembar 2018.	Fer vrijednost kolaterala							Ispravke vrijednosti (2)	Maksimalna izloženost kreditnom riziku (3=1-2)
	Bruto izloženost (1)	Novcni depoziti ukupno	Garancije	Nekretnine	Pokretnestvari	Ostala obezbeđenja	Ukupno kolaterali		
Kreditni građanima	417.683	2.620	-	91.380	104	429.046	523.150	29.437	388.246
Stambeni krediti	58.778	110	-	50.081	-	35.799	85.990	2.650	56.128
Potrošački krediti	330.727	2.073	-	40.702	5	333.324	376.104	24.158	306.569
Ostali krediti građanima	28.178	437	-	597	99	59.923	61.056	2.629	25.549
Kreditni preduzećima	350.296	10.932	-	309.372	22.058	212.677	555.039	43.809	306.487
Corporate komitenti	291.346	8.073	-	270.205	15.472	162.120	455.870	29.011	262.335
SME komitenti	39.965	2.012	-	32.120	5.541	25.882	65.555	10.805	29.160
Ostali komitenti	18.985	847	-	7.047	1.045	24.675	33.614	3.993	14.992
Kreditni komitentima obavezno mjereni po FVBU	3.962	-	-	3.981	-	-	3.981	2.243	1.719
Plasmani bankama	100.133	-	-	-	-	-	-	19	100.114
Vanbilansna izloženost	152.556	3.103	51	29.107	6.468	38.470	77.199	2.402	150.154
Garancije	49.332	3.103	51	29.107	6.468	37.750	76.479	1.431	47.901
Akreditivi	720	-	-	-	-	720	720	13	707
Odobreni neiskorišteni krediti	102.504	-	-	-	-	-	-	958	101.546
Ukupno	1.024.630	16.655	51	433.840	28.630	680.193	1.159.369	77.910	946.720

31. decembar 2018. stage 3	Fer vrijednost kolaterala							Ispravke vrijednosti	Maksimalna izloženost kreditnom riziku (3=1-2)
	Bruto izloženost (1)	Novcni depoziti ukupno	Garancije	Nekretnine	Pokretnestvari	Ostala obezbeđenja	Ukupno kolaterali		
Kreditni građanima	27.373	11	-	18.565	18	22.307	40.901	26.449	924
Stambeni krediti	2.454	-	-	4.605	-	1.169	5.774	2.329	125
Potrošački krediti	22.433	9	-	13.728	4	19.717	33.458	21.671	762
Ostali krediti građanima	2.486	2	-	232	14	1.421	1.669	2.449	37
Kreditni preduzećima	41.164	530	-	40.401	3.721	17.421	62.073	37.716	3.448
Corporate komitenti	26.069	30	-	23.763	2.635	11.325	37.753	23.943	2.126
SME komitenti	11.467	500	-	12.735	576	3.729	17.540	10.146	1.321
Ostali komitenti	3.628	-	-	3.903	510	2.367	6.780	3.628	0
Kreditni komitentima obavezno mjereni po FVBU	3.962	-	-	3.981	-	-	3.981	2.243	1.719
Plasmani bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vanbilansna izloženost	1.153	-	-	14.093	6.450	1.013	21.556	661	492
Garancije	1.038	-	-	14.093	6.450	1.013	21.556	554	484
Akreditivi	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Odobreni neiskorišteni krediti	115	-	-	-	-	-	-	107	8
Ukupno	73.652	541	-	77.040	10.189	40.741	128.511	67.069	6.583

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

31. decembar 2017.	Bruto izloženo st (1)	Fer vrijednost kolaterala							Ispravke vrijednosti (2)	Maksimaln a izloženost kreditnom riziku (3=1-2)
		Novcani depoziti ukupno	Vrijednos ni papiri	Garanci je	Nekretnin e	Pokretn e stvari	Ostala obezbjeđenj a	Ukupno kolaterali		
Kreditni građanima	390.394	2.982	-	-	96.096	176	390.825	490.079	29.329	361.065
Stambeni krediti	58.721	128	-	-	49.246	0	37.110	86.484	2.184	56.537
Potrošački krediti	302.501	2.096	-	-	45.852	22	295.959	343.929	23.929	278.572
Ostali krediti građanima	29.172	758	-	-	998	154	57.756	59.666	3.216	25.956
Kreditni preduzećima	334.290	14.619	566	-	356.260	32.121	171.586	575.152	43.932	290.358
Corporate komitenti	280.756	7.567	566	-	300.046	25.423	130.496	464.098	29.160	251.596
SME komitenti	38.173	6.304	-	-	46.636	5.687	21.245	79.872	9.474	28.699
Ostali komitenti	15.361	748	-	-	9.578	1.011	19.845	31.182	5.298	10.063
Plasmani bankama	49.774	-	-	-	-	-	-	-	-	49.774
Vanbilansna izloženost	130.128	2.772	-	39	20.579	4.250	39.585	67.225	3.261	126.867
Garancije	47.765	2.772	-	39	20.579	4.250	39.223	66.863	187	47.578
Akreditivi	362	-	-	-	-	-	362	362	8	354
Odobreni neiskorišteni kreditni	82.001	-	-	-	-	-	-	-	3.066	78.935
Ukupno	904.586	20.373	566	39	472.935	36.547	601.996	1.132.456	76.522	828.064

Pregled LTV (loan to value – odnos izloženosti i nekretnine) pokazatelja za 2018. i 2017. godinu prikazan je u nastavku:

LTV pokazatelj 31. decembar 2018.							Iznos nepokrivenih kredita	Ukupno
	0-30%	30-60%	60-90%	90-100%	100-120%	120-%		
Stambeni krediti	2.190	7.002	9.583	4.633	1.713	581	33.076	58.778
Potrošački krediti	3.127	3.933	3.627	2.067	435	387	317.151	330.727
Ukupno	5.317	10.935	13.210	6.700	2.148	968	350.227	389.505

LTV pokazatelj 31. decembar 2017.							Iznos nepokrivenih kredita	Ukupno
	0-30%	30-60%	60-90%	90-100%	100-120%	120-%		
Stambeni krediti	2.297	7.148	8.068	3.880	1.251	700	35.377	58.721
Potrošački krediti	3.825	3.948	2.733	2.565	280	342	288.808	302.501
Ukupno	6.122	11.096	10.801	6.445	1.531	1.042	324.185	361.222

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Dospijeće i umanjenje vrijednosti potraživanja po kreditima, koja obuhvataju kredite komitentima i plasmane bankama, može se prikazati kako slijedi:

	Nedospjela potraživanja a čija vrijednost nije umanjena	Dospjela potraživanja čija vrijednost nije umanjena	Nedospjela potraživanja za koja je pojedinačno umanjena vrijednost	Dospjela potraživanja za koja je pojedinačno umanjena vrijednost	Nedospjela potraživanja za koja je grupno umanjena vrijednost	Dospjela potraživanja za koja je grupno umanjena vrijednost	Pojedinačno umanjenje vrijednosti	Grupno umanjenje vrijednosti	Ukupno
31. decembar 2018.									
Vlade	-	-	-	-	6.258	-	-	(11)	6.247
Kompanije	6.716	4	3.602	33.744	290.725	4.131	(33.872)	(9.897)	295.153
Banke	-	-	-	-	100.133	-	-	(19)	100.114
Nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	5.116	-	-	(28)	5.088
Stanovništvo	1.615	3	98	926	396.146	18.895	(1.025)	(28.413)	388.245
Ukupno	8.331	7	3.700	34.670	798.378	23.026	(34.897)	(38.368)	794.847
31. decembar 2017.									
Vlade	-	-	-	-	5.284	-	-	(90)	5.194
Kompanije	9.936	220	20.836	36.441	257.624	456	(38.123)	(7.867)	279.523
Banke	49.774	-	-	-	-	-	-	-	49.774
Nebankarske finansijske organizacije	-	-	-	-	3.493	-	-	(58)	3.435
Stanovništvo	1.708	8	10.400	18.852	358.430	996	(22.151)	(4.972)	363.271
Ukupno	61.418	228	31.236	55.293	624.831	1.452	(60.274)	(12.987)	701.197

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Kreditni portfolio po sektorima je prikazana u tabeli ispod. Obračunate kamate i naknade, koje uvećavaju potraživanja po kreditima i plasmane bankama, te razgraničeni unaprijed naplaćeni prihodi, za koje se umanjuju potraživanja po kreditima i plasmani bankama, su u tabeli prikazani na izdvojenim pozicijama.

	BAM	2018. %	BAM	2017. %
Stanovništvo	416.690	48,07	388.648	50,25
Trgovina	179.105	20,66	165.965	21,46
Rudarstvo i industrija	91.346	10,54	98.745	12,77
Finansijske institucije	106.334	12,27	54.192	7,01
Građevinarstvo	20.572	2,37	16.069	2,08
Transport i komunikacije	19.794	2,29	20.472	2,65
Trgovina nekretninama	10.224	1,18	5.670	0,73
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	2.840	0,33	6.301	0,81
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	7.621	0,88	6.996	0,90
Ostalo	12.251	1,41	10.380	1,34
	866.777	100,00	773.438	100,00
Kamate i naknade	3.318		3.450	
Razgraničene unaprijed naplaćene naknade za obradu kredita (MRS 18)	(1.983)		(2.430)	
	868.112		774.458	
Umanjenje: Ispravke vrijednosti	(73.265)		(73.261)	
	794.847		701.197	

Problematični plasmani

Pod problematičnim plasmanima se podrazumijevaju plasmani Banke razvrstani u bonitetne razrede D i E. Upravljanje problematičnim plasmanima se obavlja u Sektoru za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom. Za sva pravna lica sa ocjenom D i E čija je ukupna izloženost klijenta ili grupe povezanih lica iznad 1.000 EUR se odmah, po ispunjenju ovih kriterija, pristupa proceduri prenosa klijenta iz poslovnih dijelova u Sektor za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom.

Sektor je od 01. juna 2017. godine podijeljen u dva organizaciona dijela, Odjel za naplatu pravna lica i Odjel za naplatu fizička lica, gdje se odvijaju i prate procesi rane, kasne i sudske naplate potraživanja od problematičnih klijenata.

Proces naplate potraživanja za fizička lica je centralizovan i u nadležnosti je Odjela za naplatu fizičkih lica.

Sve aktivnosti naplate potraživanja za fizička lica se poduzimaju isključivo od strane Odjela za naplatu fizičkih lica i počinju od prvog dana kašnjenja klijenta kroz ranu naplatu i nastavljaju kroz aktivnosti kasne naplate i pokretanje sudskog postupka sve dok se ne zatvore potraživanja ili se klijent ne oporavi.

U proces naplate za pravna lica Odjel za naplatu pravna lica se uključuje sa aktivnostima naplate počev od 31 dana kašnjenja što podrazumijeva zajednički rad na klijentima u dijelu posjeta, sastanak, definisanje strategija naplate za klijenta zajedno sa Sektorom za privredu. Sa razvrstavanjem klijenta u bonitetni razred D i E, klijent prelazi u nadležnost Odjela za naplatu pravnih lica gdje se dalje definiše strategija naplate pojedinačno za svakog klijenta (restruktuiranje, nagodba, naplata iz kolaterala, pokretanje i vođenje sudskog postupka).

Ukoliko klijenti koji su u nadležnosti Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom uspostave kontinuitet u plaćanju bez kašnjenja i izađu iz finansijskih poteškoća nakon perioda oporavka, tada se kao oporavljeni vraćaju u Performing portfolio u nadležnost Sektora za privredu i Sektora za Stanovništvo.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

U proces naplate potraživanja uključeni su i klijenti kod kojih su poduzete mjere restrukturiranja. Mjere restrukturiranja uključuju »ustupak« dužniku, koji je posljedica pogoršanja ekonomskog i finansijskog položaja klijenta i nemogućnosti otplaćivanja duga pod prvobitno dogovorenim uslovima, pri čemu mogu biti promijenjeni uslovi prvobitnog ugovora (aneks) ili sklopljen novi ugovor (refinansiranje). Klijent s finansijskim teškoćama može biti performing ili non-performing. Restrukturirana potraživanja predstavljaju "forborne" izloženosti Banke koje je potrebno razmotriti u sektorima za PE- performing klijente Sektora za privredu i Sektora za Stanovništvo ili NPE-non-performing klijente Sektoru za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom. „R“ označava potraživanje uz odobrene ustupke zbog finansijskih poteškoća (ustupci ne bi bili odobreni da se klijent ne nalazi u finansijskim teškoćama).

Pregled forborn kredita prikazan je u tabeli po segmentima:

Segment	31. decembar 2018. godine		
	Performing portfolio	Non-performing portfolio	Ukupno
Corporate komitenti	16	12.404	12.419
SME komitenti	-	5.939	5.939
Ostali komitenti	71	291	363
Građani	88	60	148
	175	18.694	18.869

Segment	31. decembar 2017. godine		
	Performing portfolio	Non-performing portfolio	Ukupno
Corporate komitenti	76	15.964	16.040
SME komitenti	138	6.509	6.647
Ostali komitenti	20	357	377
Građani	174	64	239
	409	22.894	23.303

Ispravke vrijednosti za partije kredita sa forborn statusom su prikazane u tabeli po segmentima:

Segment	31. decembar 2018. godine			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Corporate komitenti	-	-	9.259	9.259
SME komitenti	-	-	4.654	4.654
Ostali komitenti	-	-	297	297
Građani	-	-	81	81
	-	-	14.291	14.291

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Segment	31. decembar 2017. godine		
	Performing portfolio	Non-performing portfolio	Ukupno
Corporate komitenti	10	12.567	12.577
SME komitenti	3	4.784	4.787
Ostali komitenti	3	342	345
Građani	14	63	77
	30	17.756	17.786

Reprogrami i restrukturiranja

Restrukturiranje obaveza ima za cilj da se klijentu omogući otplata obaveza u skladu sa njegovim realnim mogućnostima, uz obezbjeđenje efikasnije i sigurnije naplate potraživanja Banke. U tom smislu Restrukturiranje obaveza predstavlja izmjenu uslova ugovorenih prilikom odobravanja kredita (npr. produženje rokova otplate, smanjenje kamatne stope i sl.). Odluku o restrukturiranju obaveza klijenta donosi nadležni organ, u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim Odlukom o ovlaštenjima u kreditnom poslovanju. Komitentima, razvrstanim u bonitetnu grupu E, krediti se ne refinansiraju/reprogramiraju.

Restrukturirane izloženosti mogu da budu identifikovane i u nenaplativom (NPE) i u naplativom (PE) dijelu portfolija.

	Broj ponovno ugovorenih kredita (broj transakcija)	Bruto kreditna izloženost
31. decembar 2018.		
Pravna lica	62	22.184
Fizička lica i poduzetnici	35	508
Ukupno	97	22.692
31. decembar 2017.		
Pravna lica	78	29.680
Fizička lica i poduzetnici	45	541
Ukupno	123	30.221

Intenzivno praćenje klijenata

Za klijente koji zahtijevaju pažljivu obradu i praćenje poslovanja, Banka uvodi intenzivno praćenje. Takve klijente Banka zbog različitih uzroka u poslovanju (veliki obim plasmana, izrazito negativan trend poslovanja, povećanje zaduženosti, utvrđivanje adekvatnosti kapitala klijenta, neplaćanje ili neredovno plaćanje obaveza) uvrštava na listu za intenzivno praćenje. Inicijativu za prenos klijenta na intenzivno praćenje, osim nadležnog komercijaliste, može dati Watch Loan Committee (WLC), Sektor za upravljanje rizicima prilikom bonitetnog razvrstavanja i utvrđivanja gornje granice zaduženja, članovi Kreditnog odbora Banke i članovi Uprave Banke. Prilikom prenosa klijenta na intenzivno praćenje neophodno je navesti razloge koji su doveli do inicijative za prenos.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Praćenje klijenata na ICL doprinosi smanjenju kreditnog rizika i prelazaka u NPL, jer se usvajanjem mjera i daljnjih aktivnosti koje će se poduzimati prema klijentu pokušava postići:

- smanjenje izloženosti Banke prema klijentu
- moguće sticanje dodatnih instrumenata osiguranja (kolaterala),
- razmatranje raznih workout opcija (restruktuiranje, repossession, oporavak)
- rasprava o ključnim problemima u poslovanju klijenta
- provjera adekvatnosti klasifikacije kreditnog rejtinga klijenta.

Intenzivno praćenje klijenata prestaje u sljedećim slučajevima:

- razrješenjem svih plasmana Banke prema klijentu (naplatom ili otpisom),
- zbog poboljšanja položaja klijenta i prerazvrstavanja u viši bonitetni razred (ostvaruje ciljne vrijednosti pokazatelja ili drugih postavljenih ciljeva),
- zbog ocjene klijenta u bonitetni razred D ili E,
- pokretanjem stečajnog postupka nad klijentom,
- u drugim slučajevima kada rukovodstvo Banke donese odluku o prestanku intenzivnog praćenja klijenta.

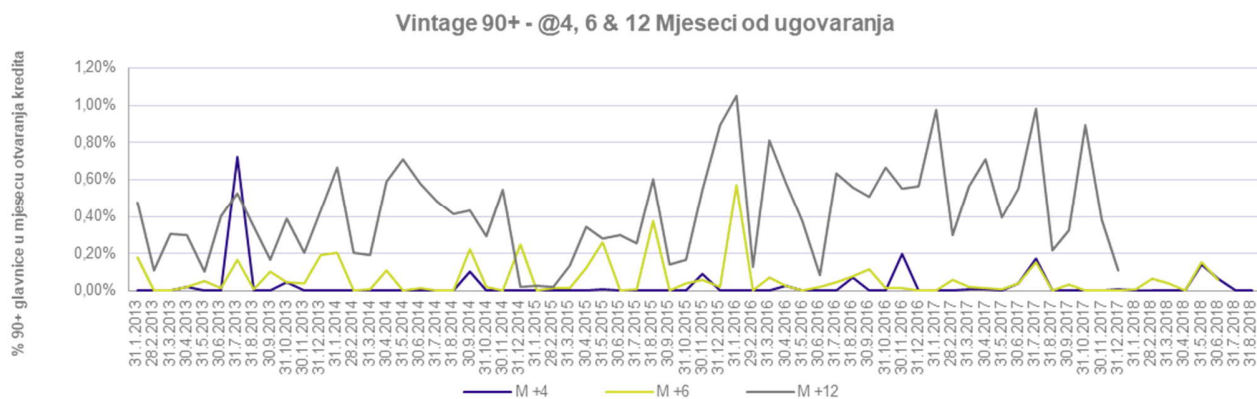
Donošenje odluke o uvrštavanju klijenta na listu za intenzivno praćenje je u nadležnosti Watch loan committee.

Vintage analiza

Banka prati kvalitet odobrenih plasmana i kašnjenje nakon odobrenja po dva tipa vintage analiza. Vintage 30+ i Vintage 90+, u kojima se prati broj, iznos i procenat kredita koji stupe u kašnjenje 30+ ili 90+ od mjeseca ugovaranja. Za segment fizičkih lica diverzificirano je na 4 vrste proizvoda stambeni/hipotekarni, potrošački, kreditne kartice i prekoračenja, dok za pravna lica diverzifikacije se odnose na ročnost odnosno na dugoročne kredite, kratkoročne te overdrafte i business kartice.

Prosječan procenat kašnjenja 90+ 12 mjeseci nakon odobrenja posmatran na mjesečnom a i na kvartalnom nivou iznosi do 0,5% na plasmanima fizičkih lica gdje se na osnovu mass portfolija može izvući zakonitost.

Vintage 90+ analiza fizičkih lica

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

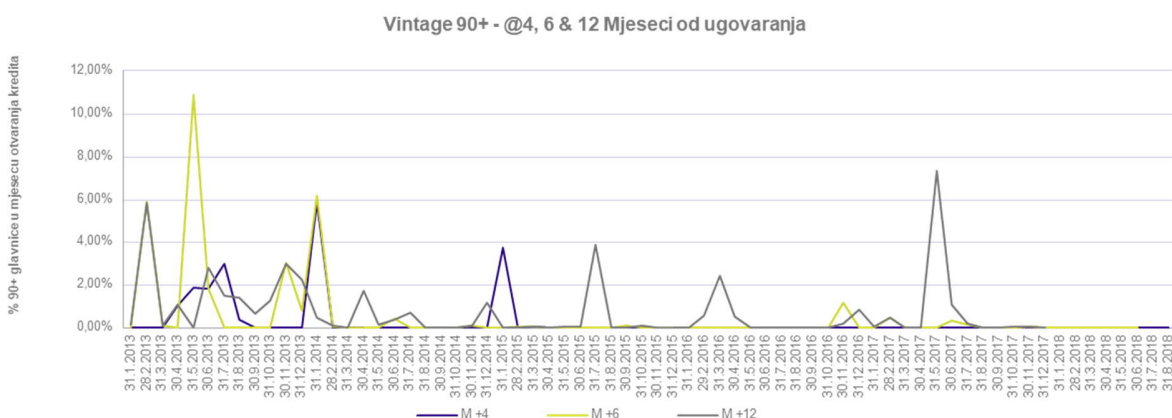
4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

U tabeli ispod je vidljivo kvartalno kretanje udjela izloženosti u 90+ kašnjenju u odnosu na kvartal u kojem je ista ugovorena, sa presjecima @ 12, 18, 24 i 36 mjeseci od ugovaranja. Vidljiva je stabilnost jednogodišnjeg PD kao i kvalitet otplate kredita u narednim periodima.

	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017
Vintage @ 12 M	0,31%	0,62%	0,44%	0,27%	0,07%	0,31%	0,31%	0,53%	0,63%	0,33%	0,57%	0,59%	0,57%	0,56%	0,55%	0,44%
Vintage @18 M	0,46%	1,33%	0,72%	0,49%	0,19%	0,42%	0,46%	1,27%	0,99%	1,01%	0,89%	0,82%	1,32%	0,75%		
Vintage @24 M	0,84%	1,27%	0,71%	0,34%	0,65%	0,79%	0,80%	1,48%	1,29%	1,08%	1,25%	1,06%				
Vintage @36 M	0,79%	1,47%	1,33%	0,47%	1,00%	1,07%	0,95%	2,27%								

Pravna lica imaju poseban vid praćenja kašnjenja klijenta u izmirenju obaveza kroz WLC tako da kašnjenja 90+ se dešavaju na izolovanim slučajevima.

Vintage 90+ analiza pravnih lica

U tabeli ispod je vidljivo kvartalno kretanje udjela izloženosti u 90+ kašnjenju u odnosu na kvartal u kojem je ista ugovorena, sa presjecima @ 12, 18, 24 i 36 mjeseci od ugovaranja. Nije moguće izvesti zakonitost s obzirom da skokovi budu prouzrokovani pojedinačnim izolovanim slučajevima.

	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017
Vintage @ 12 M	0,15%	0,68%	0,21%	0,52%	0,01%	0,04%	0,96%	0,02%	1,43%	0,16%	0,00%	0,44%	0,10%	3,32%	0,07%	0,04%
Vintage @18 M	0,37%	0,64%	0,18%	4,30%	0,49%	0,15%	4,60%	3,36%	0,75%	0,44%	0,03%	0,59%	0,13%	1,25%		
Vintage @24 M	0,35%	0,60%	1,06%	4,25%	0,67%	0,13%	4,54%	3,32%	0,75%	0,43%	0,01%	0,59%				
Vintage @36 M	0,29%	0,57%	0,49%	4,36%	0,30%	0,12%	4,34%	3,31%								

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.2. Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

Vanbilansne stavke

(a) Obaveze po kreditima

Datumi ugovorenih iznosa finansijskih instrumenata Banke iz vanbilansa kojima se obavezala na kreditiranje komitenata su prikazani u tabeli ispod.

	Do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Na dan 31. decembra 2018.				
Obaveze po kreditima	101.627	837	40	102.504
Na dan 31. decembra 2017.				
Obaveze po kreditima	81.476	485	40	82.001

(b) Ostale finansijske obaveze - garancije

Ostale finansijske obavezese takođe uključene u tabelu ispod, bazirano na najranijem datumu dospjeća po ugovoru.

	Do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Na dan 31. decembra 2018.				
Ostale finansijske pomoći	33.343	16.706	3	50.052
Na dan 31. decembra 2017.				
Ostale finansijske pomoći	35.758	12.364	5	48.127

Mjerenje rizika

Mjerenje izloženosti tržišnim rizicima vrši se u skladu sa zakonskom regulativom i metodologijom za mjerenje izloženosti na nivou NLB Grupe na standardizovanim obrascima. U NLB Grupi provodi se relativno konzervativna politika upravljanja tržišnim rizicima koja se ogleda u odgovarajućim ograničenjima i procedurama u politikama i drugim aktima na nivou NLB Grupe.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.3. Tržišni rizik

Opšti zahtjevi

Banka je izložena tržišnom riziku koji predstavlja rizik da će dolaziti do promjena fer vrijednosti budućih gotovinskih tokova finansijskog instrumenta usljed promjena cijena na tržištu. Tržišni rizik proističe iz otvorenih pozicija u kamatnoj stopi, valuti i kapitalnim proizvodima, koji su svi izloženi općim i specifičnim tržišnim kretanjima i promjenama u nivou proizvoljnosti tržišnih stopa i cijena kao što su kamatne stope, kurs stranih valuta i cijene kapitala. Uprava postavlja ograničenja i daje uputstva za praćenje i umanjivanje tržišnog rizika, koje redovno nadgledaju odbori za upravljanje rizikom Banke.

U oblasti upravljanja tržišnim rizicima ključno je razgraničenje odgovornosti između praćenja i upravljanja tržišnim rizicima. Izloženost nekreditnim rizicima redovno prati Odjel za upravljanje nekreditnim rizicima i kontroliše da li su pozicije po pojedinim vrstama rizika u okviru definisanih granica. Otvorenim pozicijama upravlja Odjel za upravljanje bilansom Banke održavajući ih unutar utvrđenih limita.

Ublažavanje rizika

Sektor za upravljanje sredstvima dnevnim konverzijama valuta održava deviznu poziciju u zakonski i interno utvrđenim limitima. Sektor Banke kontinuirano preduzima različite aktivnosti kojima svodi tržišne rizike na najmanju moguću mjeru.

Kontrola i monitoring rizika

Kontrolom rizika prati se usklađenost sa određenim zakonskim i internim limitima. Monitoring i upravljanje tržišnim rizicima podržani su internim metodologijama koje su prilagođene Basel standardima. U skladu sa lokalnom regulativom Banka osigurava dovoljan iznos kapitala za pokriće potencijalnih neočekivanih gubitaka nastalih zbog izloženosti valutnom i drugim tržišnim rizicima.

4.4. Upravljanje valutnim rizikom

Valutni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kurseva i opasnost da nepovoljne promjene rezultiraju gubicima Banke u BAM (domaćoj valuti). Nivo rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva, i zavisi od visine zaduženja Banke u inostranstvu i stepena valutne usklađenosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, tj. stepena usklađenosti njenih valutnih tokova.

Izloženost valutnom riziku proizlazi iz kreditnih, depozitnih, investicijskih aktivnosti i aktivnosti trgovanja. Kontrolira se dnevno prema zakonskim i interno utvrđenim limitima po pojedinim valutama, te za aktivu i pasivu denominiranu u stranim valutama. Tokom godine otvorene valutne pozicije su se održavale u okviru limita propisanih Odlukama FBA i u okviru internih limita utvrđenih prema metodologiji NLB Grupe.

Obzirom da je u skladu sa Currency board aranžmanom, valuta BAM fiksno vezana za EUR, Banka nije izložena promjenama kursa EUR. Oscilacije ostalih valuta nisu imale značajan utjecaj na izloženost Banke deviznom riziku, obzirom da se otvorenost devizne pozicije svodila na minimum.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.4 Upravljanje valutnim rizikom (nastavak)

Banka je imala sljedeću deviznu poziciju

Na dan 31. decembra 2018.	EUR	USD	BAM	Ostale valute	Ukupno
Finansijska aktiva					
Novčana sredstva i računi kod CBBiH	4.188	280	236.687	1.144	242.299
Plasmani bankama i krediti komitentima	421.279	7.262	281.608	4.865	715.014
Plasmani bankama i krediti komitentima sa deviznom klauzulom	79.833	-	-	-	79.833
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha sa deviznom klauzulom	1.719	-	-	-	1.719
Finansijska imovina po fer vrijednosti OSD	24.023	-	44.790	-	68.813
Finansijska imovina po fer vrijednosti OSD sa deviznom klauzulom	8.125	-	-	-	8.125
Ostala finansijska imovina	1.823	-	7.824	1	9.648
	<u>540.990</u>	<u>7.542</u>	<u>570.909</u>	<u>6.010</u>	<u>1.125.451</u>
Finansijske obaveze					
Finansijske obaveze po amortiziranom trošku	327.188	7.171	445.256	5.667	785.282
Finansijske obaveze po amortiziranom trošku sa deviznom klauzulom (EUR)	200.733	-	-	-	200.733
Ostale finansijske obaveze	3.835	317	7163	95	11.410
	<u>531.756</u>	<u>7.488</u>	<u>452.419</u>	<u>5.762</u>	<u>997.425</u>
Devizna pozicija, neto	<u>9.234</u>	<u>54</u>	<u>118.490</u>	<u>248</u>	<u>128.026</u>
Na dan 31. decembra 2017.	EUR	USD	BAM	Ostale valute	Ukupno
Finansijska aktiva					
Novčana sredstva i računi kod CBBiH	3.986	287	233.011	1.051	238.335
Plasmani bankama i krediti komitentima	109	6.966	199.030	4.467	210.572
Plasmani bankama i krediti komitentima sa deviznom klauzulom	490.625	-	-	-	490.625
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	54	-	69.094	-	69.148
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju sa deviznom klauzulom	5.841	-	-	-	5.841
Ostala finansijska imovina	703	1	1.597	-	2.301
	<u>501.318</u>	<u>7.254</u>	<u>502.732</u>	<u>5.518</u>	<u>1.016.822</u>
Finansijske obaveze					
Finansijske obaveze po amortiziranom trošku	304.496	7.091	392.982	4.965	709.534
Finansijske obaveze po amortiziranom trošku sa deviznom klauzulom (EUR)	180.966	-	-	-	180.966
Ostale finansijske obaveze	1.903	46	8.405	114	10.468
	<u>487.365</u>	<u>7.137</u>	<u>401.387</u>	<u>5.079</u>	<u>900.968</u>
Devizna pozicija, neto	<u>13.953</u>	<u>117</u>	<u>101.345</u>	<u>439</u>	<u>115.854</u>

Finansijske obaveze po amortiziranom trošku uključuju obaveze prema bankama, komitentima i uzete kredite.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.5. Upravljanje rizikom kamatne stope

Operacije Banke su pod uticajem rizika promjene kamatnih stopa u onoj mjeri u kojoj kamatonosna aktiva i obaveze dospijevaju ili im se mijenjaju kamatne stope u različitim trenucima ili u različitim iznosima.

Kod varijabilnih kamatnih stopa, imovina i obaveze Banke podložni su i baznom riziku, koji predstavlja razliku u načinu određivanja cijena raznih indeksa varijabilnih kamatnih stopa, kao što su stopa štednje, šestomjesečni EURIBOR i različite vrste kamata. Aktivnosti upravljanja rizicima usmjerene su na optimiziranje neto kamatnog prihoda u skladu s poslovnom strategijom Banke, uz date tržišne kamatne stope.

Banka je izradila Politiku i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa čiji je cilj upravljanje i ograničavanje potencijalnog gubitka Banke zbog promjena stranih i domaćih kamatnih stopa koje utiču na ekonomsku i tržišnu vrijednost Banke. Politika je dopunjena zahtjevima lokalne regulative po kojoj se od početka 2018. godine procjenjuje promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenom standardnog kamatnog šoka na pozicije bankarske knjige

Za postizanje cilja Politike i procedura praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa Banka identifikuje pozicije koje su osjetljive na promjenu kamatnih stopa, priprema podatke za obračun kamatno osjetljivih pozicija, utvrđuje metode mjerenja rizika, utvrđuje kontrolne mehanizme i utvrđuje limite, utvrđuje ovlaštenja i odgovornosti i izvještava.

Svrha upravljanja rizikom kamatne stope, kao segmentom upravljanja aktivom i pasivom, je da odredi optimalnu kamatnu stopu, a samim tim i prihod Banke, uzimajući u obzir uslove na tržištu i konkurentno okruženje, a da istovremeno kamatnu stopu usklađuje sa bančinom aktivom i pasivom. S obzirom na ovaj cilj, veoma je bitno da se procijeni osjetljivost prihoda prema naglim promjenama kamatne stope na tržištu.

U cilju zaštite izloženosti riziku kamatne stope, Banka ugovora varijabilnu kamatnu stopu, usklađuje strukturu kamatonosne aktive i obaveza na koje se plaća kamata i koristi druga sredstva upravljanja rizikom kamatnih stopa.

Banka upravlja kamatnim rizikom tako što:

- adekvatno utvrđuje nivo kamatne marže, odnosno usklađuje visinu kamatnih stopa na pozicijama kamatno osjetljive aktive i pasive, uz istu ročnost i vremenski interval u okviru koga se ponovo utvrđuje visina kamatne stope; i/ili
- obezbjeđuje ročnu usklađenost kamatno osjetljive aktive i pasive (kada je utvrđena fiksna kamatna stopa) odnosno usklađuje rok (vremenski interval za ponovno utvrđivanje kamatnih stopa u slučaju kada se primjenjuje promjenljiva kamatna stopa).

Banka je izložena rizicima koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Naredna tabela prikazuje izloženost Banke rizicima od promjene kamatnih stopa.

Pozicije aktive i pasive sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 2017.godine u tabeli su prikazane po knjigovodstvenoj vrijednosti i u skladu sa ugovorenom kamatnom stopom i datumom repricing-a.

U koloni beskamatno pozicije krediti komitentima nalaze se krediti klijenata D i E boniteta, kamate i naknade.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.5. Upravljanje rizikom kamatne stope (nastavak)

	do 1 mjeseca	1-3 mjesec	3-12 mjeseci	1-5 godina	preko 5 godina	Beskamat no	Ukupno
31. decembar 2018.							
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi kod CBBH	197.241	-	-	-	-	45.058	242.299
Plasmani bankama	95.684	-	-	4.430	-	-	100.114
Kreditni komitentima	53.981	78.007	239.066	204.530	109.169	9.980	694.733
Finansijska imovina po obavezno mjerena po FVBU	-	-	1.719	-	-	-	1.719
Finansijska imovina po fer vrijednosti OSD	-	-	34.104	39.623	1.957	1.254	76.938
Ostala finansijska imovina	9.648	-	-	-	-	-	9.648
Nefinansijska aktiva							
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	25.179	25.179
Ostala nefinansijska aktiva	851	-	-	-	-	-	851
	357.405	78.007	274.889	248.583	111.126	81.471	1.151.481
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	4.936	2.956	14.713	147	-	-	22.752
Depoziti komitenata	107.295	38.751	129.334	202.409	250	445.694	923.733
Obaveze po uzetim kreditima	3	1.045	11.152	27.330	-	-	39.530
Ostale finansijske obaveze	11.410	-	-	-	-	-	11.410
Nefinansijske obaveze							
Ostala rezervisanja	2.607	-	-	-	1.380	-	3.987
Unaprijed naplaćeni prihodi	-	-	-	100	-	-	100
	126.251	42.752	155.199	229.986	1.630	445.694	1.001.512
Izloženost kamatnom riziku, neto	231.154	35.255	119.690	18.597	109.496	(364.223)	149.969

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.5. Upravljanje rizikom kamatne stope (nastavak)

	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-5 godina	preko 5 godina	Beskama tno	Ukupno
31. decembar 2017.							
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi kod CBBH	196.819	-	-	-	-	41.516	238.335
Plasmani bankama	49.364	-	-	410	-	-	49.774
Kreditni komitentima	391.743	75.271	162.399	13.209	3.742	5.059	651.423
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	-	4.985	50.404	18.159	1.266	175	74.989
Ostala finansijska imovina	2.301	-	-	-	-	-	2.301
Nefinansijska aktiva							
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	21.691	21.691
Ostala nefinansijska aktiva	887	-	-	-	-	-	887
	641.114	80.256	212.803	31.778	5.008	68.441	1.039.400
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	4.312	-	5.858	147	-	-	10.317
Depoziti komitenata	351.200	6.660	21.157	58.271	455	399.218	836.961
Obaveze po uzetim kreditima	9	1.627	12.195	28.659	732	-	43.222
Ostale finansijske obaveze	10.440	6	22	-	-	-	10.468
Nefinansijske obaveze							
Ostala rezervisanja	3.311	-	1.160	208	212	-	4.891
Unaprijed naplaćeni prihodi	-	-	-	105	-	-	105
	369.272	8.293	40.392	87.390	1.399	399.218	905.964
Izloženost kamatnom riziku, neto	271.842	71.963	172.411	(55.612)	3.609	(330.777)	133.436

U upravljanju kamatnim rizikom Banka koristi simulaciju očekivanih i ekstremnih promjena kamatnih stopa i uticaj tih promjena na izvještaj dobiti i gubitka.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.5. Upravljanje rizikom kamatne stope (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan uticaj očekivanih promjena kamatnih stopa na dobit Banke, a da su pri tome sve ostale varijable ostale nepromijenjene:

Osjetljivost bilansa uspjeha na promjenu kamatnih stopa za 31. decembar 2018.

Uvećanje kamatnih stopa	Uticaj na izvještaj dobiti i gubitka u BAM	Smanjenje kamatnih stopa	Uticaj na izvještaj dobiti i gubitka u BAM
+100 bp	1.172	-100 bp	(31)

Osjetljivost bilansa uspjeha na promjenu kamatnih stopa za 31. decembar 2017.

Uvećanje kamatnih stopa	Uticaj na izvještaj dobiti i gubitka u BAM	Smanjenje kamatnih stopa	Uticaj na izvještaj dobiti i gubitka u BAM
+100 bp	1.699	-100 bp	(765)

Kamatna osjetljivost kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa utiče na dvije kategorije:

- visinu neto kamatnih prihoda,
- tržišnu vrijednost pojedinih finansijskih instrumenata (kamatno osjetljivih plasmana i izvora), što posljedično utiče na tržišnu vrijednost kapitala Banke

Osjetljivost bilansa uspjeha u tabeli pokazuje kako bi se promjena tržišnih kamatnih stopa, primijenjena na postojeću otvorenu kamatno osjetljivu poziciju, odrazila na finansijski rezultat Banke. Limit za prihodovni aspekt kamatnog rizika, koji se izražava kao pad neto kamatnog prihoda u slučaju paralelne promjene kamatnih stopa za 100 bp, iznosi 3% od kapitala. Efekat smanjenja kamatnih stopa za 100 bp, na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 0,65% od kapitala, dok 31. decembra 2018. godine iznosi 0,03%.

U skladu s Politikom i procedurama praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa Banka mora ispunjavati kriterij utjecaja paralelnog pomjeranja kamatne krivulje za 200 baznih poena, koji primjenjuje na postojeću otvorenu kamatnu poziciju po pojedinim vremenskim intervalima. Efekt simulacije, koji se od početka 2016. godine izračunava uz korištenje core depozita, ne smije premašiti 10% kapitala Banke. Core depoziti su depoziti za koje se pretpostavlja da će ostati u Banci neovisno o promjenama tržišnih kamatnih stopa. Izračunavaju se na osnovu kretanja depozita po viđenju privrede i stanovništva kroz višegodišnji period.

Osjetljivost tržišne vrijednosti finansijskih instrumenata na dan 31. decembar 2018. godine

Promjena kamatnih stopa	Efekat simulacije u 000 BAM	Efekat simulacije u odnosu na kapital
200 bp	303	0,25%

Osjetljivost tržišne vrijednosti finansijskih instrumenata na dan 31. decembar 2017. godine

Promjena kamatnih stopa	Efekat simulacije u 000 BAM	Efekat simulacije u odnosu na kapital
200 bp	659	0,56%

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.6. Upravljanje rizikom likvidnosti

Definicija

Likvidnost predstavlja mogućnost banke da finansira povećanje u aktivi s jedne strane i isto tako ispuni obaveze po dospjeću s druge strane, ali bez stvaranja neprihvatljivih troškova. Rizik likvidnosti je vjerovatnoća da Banka u budućnosti neće raspolagati s dovoljno novčanih sredstava za nesmetano obavljanje poslovnog procesa.

Rizik likvidnosti pojavljuje se u finansiranju aktivnosti Banke i u upravljanju pozicijama. Uključuje i rizik nesposobnosti finansiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama i rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom okviru.

Opšti uslovi

Banka ima pristup različitim izvorima finansiranja. Sredstva se prikupljaju putem velikog broja instrumenata uključujući različite vrste depozita građana i pravnih osoba, uzete zajmove, dionički kapital kao i putem emitovanja obveznica. To povećava fleksibilnost izvora finansiranja, umanjuje zavisnost o jednom izvoru i općenito trošak finansiranja.

Banka nastoji održavati ravnotežu između kontinuiteta finansiranja i fleksibilnosti kroz upotrebu obaveza s različitim dospeljima. Banka kontinuirano procjenjuje rizik likvidnosti identificirajući i prateći promjene u finansiranju koje su potrebne za dostizanje poslovnih ciljeva koji su postavljeni u skladu sa strategijom Banke. Uz to, Banka ima portfolio likvidne imovine kao dio svoje strategije upravljanja rizikom likvidnosti.

Mjerenje rizika

Mjerenje rizika likvidnosti provodi se kroz izvještaj o strukturnoj likvidnosti i gapova likvidnosti koji prikazuju dugoročiji aspekt obezbjeđivanja likvidnosti banke (na strani ulaganja, obaveza, veze između ulaganja i obaveza i strukture izvora finansiranja). U skladu sa novom lokalnom regulativom Banka je u obavezi održavanja minimalnog zahtjeva za likvidnost kroz koeficijent pokrića likvidnosti LCR koji se i ranije pratio zbog zahtjeva Standarda upravljanja rizicima na nivou NLB Grupe.

Banka redovno provodi stres testove likvidnosti.

Mjerenje izloženosti riziku obavlja se i primjenom Scoring modela.

Kontrola rizika

Banka usklađuje svoje poslovanje obzirom na rizik likvidnosti u skladu sa zakonskim odredbama i internim politikama održavanja rezervi likvidnosti, usklađenosti aktive i pasive te limitima i ciljnim pokazateljima likvidnosti. Odjel za upravljanje bilansom Banke dnevno upravlja rezervama likvidnosti osiguravajući Banci zadovoljenje potreba njenih klijenata.

Praćenje izloženosti riziku likvidnosti

U skladu sa Standardima upravljanja rizicima u NLB Grupi mjesečno se podnosi Izvještaj o strukturnoj likvidnosti u kojem se prate sljedeći odnosi:

- udio izvora NLB-a u bilansnoj sumi,
- visina izvora NLB-a u odnosu na kapital Banke,
- udio nebankarske pasive u bilansnoj sumi,
- udio izvora 30 najvećih nebankarskih deponenata u ukupnoj bilansnoj sumi ,
- odnos neto kredita (umanjenih za ispravke vrijednosti) i depozita (neto krediti nebankarskom sektoru/depoziti nebankarskog sektora),
- Liquidity coverage ratio (LCR) – zaštitni sloj likvidnosti / ukupni 30-dnevni neto likvidnosni odlivi,
- Net Stable Funding Ratio (NSFR) – raspoloživi iznos sredstava za stabilno finansiranje / potrebni iznos sredstava za stabilno finansiranje,

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.6. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

- Udio nezaloženih likvidnih rezervi u ukupnoj aktivi,
- Neopterećena imovina / potencijalni odlivi pri jakom stres testu (3 mjeseca),
- Stabilni depoziti po viđenju.

Mjesečno se izrađuju LGST izvještaji kojima se istovremeno prati ročna struktura aktive i pasive po periodima preostalog dospjeća i uticaj stres scenarija na statički prikaz gap-a likvidnosti (novčani tokovi iz ugovorenih poslova) koji je u nadležnosti Odjela za upravljanje nekreditnim rizicima. Na statičku projekciju dograđuje se dinamička koja uključuje plan budućih priliva i odliva u sljedećih godinu dana (dinamički prikaz je u nadležnosti Odjela za upravljanje bilansom Banke). Utvrđeni Stres scenariji se primjenjuju na statičku projekciju i zajedno sa budućim prilivima i odlivima izračunava se nivo potrebnih likvidnih sredstava kojim bi Banka morala raspolagati da bi mogla neometano poslovati u vanrednim okolnostima nastalim zbog hipotetičkih pojačanih odliva.

S ciljem uspostavljanja ranog sistema upozorenja Banka prati izloženost riziku likvidnosti kroz Scoring modele. Scoring modeli se sastoje od 22 pokazatelja podijeljena na šest grupa: regulatorni pokazatelji, interni pokazatelji likvidnosti i izvora finansiranja, pokazatelji aktive, pokazatelji kapitala, stres test i sistemski rizici.

Konačni rezultat određen je u postotku koji pokazuje u kojoj grupi rizika se Banka nalazi:

1. Nizak rizik likvidnosti	0% - 20%
2. Prihvatljiv rizik likvidnosti	20% - 40%
3. Umjeren rizik likvidnosti	40% - 60%
4. Visok rizik likvidnosti	60% - 80%
5. Ekstremno visok rizik likvidnosti	80% - 100%

Izloženost riziku likvidnosti Banke na dan 31. decembra 2018. godine je niska jer rezultat Scoring modela iznosi 14,51%.

U slučaju izloženosti visokom riziku likvidnosti Banka bi aktivirala Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Tabela u nastavku prikazuje analizu sredstava i obaveza po njihovom dospjeću, a na osnovu preostalog vremenskog perioda od datuma bilansa stanja do dogovorenog datuma plaćanja obaveza.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.6. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

31. decembra 2018.	Do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-5 godina	Preko 5 godina	Bez ročnosti	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi kod CBBH	197.241	-	-	-	-	45.058	242.299
Plasmani bankama	95.684	-	-	4.430	-	-	100.114
Kreditni komitentima	28.056	52.848	197.898	295.163	120.768	-	694.733
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	1.719	-	-	1.719
Finansijska imovina po fer vrijednosti OSD	526	-	34.104	40.355	1.865	88	76.938
Ostala finansijska imovina	9.648	-	-	-	-	-	9.648
Nefinansijska aktiva							
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	25.179	25.179
Ostala nefinansijska aktiva	851	-	-	-	-	-	851
Ukupno	377.064	52.848	232.002	341.667	122.633	25.267	1.151.481
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	4.936	2.956	14.713	147	-	-	22.752
Depoziti komitenata	541.266	41.331	130.349	209.498	1.289	-	923.733
Obaveze po uzetim kreditima	3	1.045	11.152	27.330	-	-	39.530
Ostale finansijske obaveze	11.410	-	-	-	-	-	11.410
Nefinansijske obaveze	-	-	-	-	-	-	-
Ostala rezervisanja	2.607	-	-	-	1.380	-	3.987
Unaprijed naplaćeni prihodi	-	-	-	100	-	-	100
Ukupno	560.222	45.332	156.214	237.075	2.669	-	1.001.512
Izloženost riziku likvidnosti, neto	(183.158)	7.516	75.788	104.592	119.964	25.267	149.969

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.6. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

31. decembra 2017.	Do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-5 godina	Preko 5 godina	Bez ročnosti	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi kod CBBH	196.819	-	-	-	-	41.516	238.335
Plasmani bankama	49.363	-	-	411	-	-	49.773
Kreditni komitentima	42.595	55.780	183.036	252.068	117.944	-	651.423
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju							
Ostala finansijska imovina	74	4.996	50.423	18.145	1.268	83	74.989
Nefinansijska imovina	2.301	-	-	-	-	-	2.301
Nefinansijska aktiva							
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	21.691	21.691
Ostala nefinansijska aktiva	887	-	-	-	-	7	887
Ukupno	292.039	60.776	233.459	270.624	119.212	63.290	1.039.400
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	4.312	-	5.858	147	-	-	10.317
Depoziti komitenata	489.782	28.491	96.007	220.955	1.726	-	836.961
Obaveze po uzetim kreditima	9	1.627	12.195	28.659	732	-	43.222
Ostale finansijske obaveze	10.440	6	22	-	-	-	10.468
Nefinansijske obaveze							
Ostala rezervisanja	3.311	-	1.160	208	212	-	4.891
Unaprijed naplaćeni prihodi	-	-	-	105	-	-	105
Ukupno	507.854	30.124	115.242	250.074	2.670	-	905.964
Izloženost riziku likvidnosti, neto	(215.815)	30.652	118.217	20.550	116.542	63.290	133.436

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

Plasmani bankama

Plasmani bankama uključuju međubankarske plasmane. Fer vrijednost plasmana sa fluktuirajućom kamatom i sa fiksnom kamatom predstavlja njihovu knjigovodstvenu vrijednost (Banka ima ograničen portfolio plasmana bankama s fiksnom kamatnom stopom i u pravilu se radi o plasmanima s vrlo kratkim dospeljem).

Kredit i avansi dati komitentima

Fer vrijednost kredita i avansa datih komitentima predstavlja diskontovani iznos očekivanih budućih novčanih tokova od glavnice i kamate. Nakon početnog priznavanja, naknadno se vode po amortizovanoj vrijednosti primjenom metode efektivne kamatne stope. Na datum svakog bilansa stanja Banka procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da li bi finansijska sredstva ili grupe finansijskih sredstava trebala biti umanjena. Smatra se da su finansijsko sredstvo, odnosno grupa finansijskih sredstava, obezvrijeđeni samo ukoliko postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja koji proizilazi iz jednog ili više gubitaka nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstva, te ukoliko će pomenuti događaji (gubici) sigurno uticati na procijenjene buduće tokove gotovine.

Fer vrijednost kredita s fiksnom kamatnom stopom procjenjuje se diskontovanjem novčanih tokova primjenom trenutnih važećih kamatnih stopa na kredite sličnih uslova i obilježja. Fer vrijednosti kredita s varijabilnim prinosom, a čija cijena se redovno preispituje i kod kojih nisu zapažene značajne promjene u kreditnom riziku izračunavaju se na temelju analize diskontovanih novčanih tokova primjenom kamatnih stopa uvećanih za maržu kreditnog rizika, kako bi se uvažio uticaj specifičnog kreditnog rizika protustrane na vrednovanje.

Depoziti drugih banaka, komitenata, drugi depoziti, druge pozajmice i subordinirane obaveze

Za depozite po viđenju i depozite koji nemaju definisano dospelje, fer vrijednost je iznos plativ po viđenju na datum izvještavanja. Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim dospeljem i s promjenjivom kamatnom stopom približna je knjigovodstvenom iznosu na datum izvještavanja, a temelji se na novčanim tokovima diskontovanim trenutno ponuđenim kamatnim stopama na depozite sličnog preostalog dospelja. Vrijednost dugoročnih odnosa s deponentima ne uzima se u obzir kod procjene fer vrijednosti.

Fer vrijednost primljenih kredita izračunava se diskontovanjem budućih novčanih tokova na sadašnju vrijednost (preostalog duga i budućih kamata). Buduće kamate izračunavaju se sa trenutnom vrijednosti Euribora ukoliko su krediti ugovoreni sa varijabilnom kamatnom stopom.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

U bilansu banke se po fer vrijednosti vode dužnički vrijednosni papiri i vlasnički vrijednosni papiri (ulozi banke u kapital drugih pravnih lica). Svođenje na fer vrijednost obavlja se na kraju svakog mjeseca, a razlika u vrijednosti u odnosu na nabavnu vrijednost knjiži se u korist / na teret kapitala. Na dan 31. decembra 2018. godine ukupna tržišna vrijednost vrijednosnih papira, uključujući i obračunate kamate, iznosi 76.938 hiljada BAM.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.7.1. Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza Banke koji se mjere po fer vrijednosti na ponavljajućoj osnovi, iz perioda u period

U slijedećoj tabeli je predstavljen način utvrđivanja fer vrijednosti vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju (posebno tehnike vrednovanja i ulazni podaci koji se koriste).

Fer vrijednost na dan		Hijerarhija fer vrijednosti
31. decembra 2018.	31. decembra 2017.	
Dužnički vrijednosni papiri	Dužnički vrijednosni papiri:	
<ul style="list-style-type: none"> Kraljevina Belgija (dugoročne obveznice) – 5.927 hiljada BAM Republika Francuska (dugoročne obveznice) – 4.203 hiljada BAM 		Nivo 1
Dužnički vrijednosni papiri:	Dužnički vrijednosni papiri:	
<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo finansija FBiH (dugoročne obveznice) – 15.997 hiljada BAM Ministarstvo finansija FBiH (kratkoročni trezorski zapisi) – 30.179 hiljada BAM Ministarstvo finansija RS (dugoročne obveznice) – 17.654 hiljada BAM Kanton Sarajevo (dugoročne obveznice) – 931 hiljada BAM Grad Banja Luka (dugoročne obveznice) – 1.959 hiljada BAM 	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo finansija FBiH (dugoročne obveznice) – 26.628 hiljada BAM Ministarstvo finansija FBiH (kratkoročni trezorski zapisi) – 34.492 hiljada BAM Ministarstvo finansija RS (dugoročne obveznice) – 2.893 hiljada BAM Ministarstvo finansija RS (kratkoročni trezorski zapisi) – 9.977 hiljada BAM Kanton Sarajevo (dugoročne obveznice) – 916 hiljada BAM 	Nivo 2
Vlasnički vrijednosni papiri:	Vlasnički vrijednosni papiri:	
<ul style="list-style-type: none"> RVP FBiH – 14 hiljada BAM UBBIH – 14 hiljada BAM SWIFT Belgija – 60 hiljada BAM 	<ul style="list-style-type: none"> RVP FBiH – 14 hiljadaBAM UBBIH – 14 hiljada BAM SWIFT Belgija – 55 hiljadaBAM 	Nivo 3

Na dan 31. decembra 2018. godine, svi vrijednosni papiri su klasifikovani kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) u Stage 1 i služe kao rezerve likvidnosti. Vrednovanje se vrši po fer vrijednosti u skladu sa MRS i MSFI. Efekti vrednovanja su iskazani u Izvještaju o promjenama na kapitalu u okviru pozicije Ostala sveobuhvatna dobit/gubitak (Revalorizacije rezerve).

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.7.2. Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza Banke koje se ne mjere po fer vrijednosti na ponavljajućoj osnovi

Fer vrijednost kredita i depozita izračunava se po različitim segmentima, proizvodima, vrsti kamatne stope i periodima preostalog dospjeća. Izračuni su bazirani na neto vrijednosti kredita uvećanim za buduće kamate. Svi budući novčani tokovi iz glavnica i kamata se diskontuju na sadašnju vrijednost. Fer vrijednost odražava cijenu po kojoj bi se mogao prodati pojedini finansijski instrument, ali ne utiče na bilanse stanja i uspjeha Banke.

	Hijerarhija fer vrijednosti	31. decembra 2018.		31. decembra 2017.	
		Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina					
Plasmani bankama	Nivo 3	100.114	100.094	49.774	49.745
Kreditni komitentima	Nivo 3	694.733	677.971	651.423	640.048
Ukupno		794.847	778.065	701.197	689.793
Finansijske obaveze					
Depoziti banaka	Nivo 3	22.752	22.777	10.317	10.325
Depoziti komitenata	Nivo 3	923.733	922.325	836.961	835.179
Obaveze po uzetim kreditima	Nivo 3	39.530	41.089	43.222	44.788
Ukupno		986.015	986.279	890.500	890.292

4.8. Upravljanje operativnim rizikom

Upravljanje operativnim rizikom kao važan dio poslovanja Banke, omogućava njezino dugoročno uspješno poslovanje i očuvanje njenog ugleda.

U okviru operativnih rizika Banka provodi sljedeće aktivnosti:

- permanentne aktivnosti identifikacije i procjene rizika, odnosno identifikaciju operativnih rizika u svim poslovnim procesima u Banci, novim procesima, novim proizvodima, kao i operativnih rizika vezanih za angažovanje vanjskih izvođača,
- aktivnosti redovne godišnje ponovne identifikacije, odnosno revizije ranije identifikovanih operativnih rizika,
- polugodišnje izvještavanje Odbora za upravljanje operativnim rizicima o gornjoj granici tolerancije rizika, bitnim operativnim rizicima kategorija A i B (i prijedlozima za njihovo savladavanje), kao i o velikim štetnim događajima,
- godišnji izračun operativnog rizičnog profila Banke i uporedni pregled sa rizičnim profilom za prethodnu godinu, te izvještavanje NLB d.d. i Odbora za upravljanje operativnim rizicima,
- mjesečno prikupljanje podataka i izvještavanje o štetnim događajima,
- kvartalno izvještavanje o praćenju i savladavanju operativnih rizika.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.8. Upravljanje operativnim rizikom(nastavak)

U cilju unapređenja procesa upravljanja operativnim rizicima u Banci su provođene sljedeće aktivnosti:

- redovne aktivnosti na adekvatnom upravljanju operativnim rizicima na svim procesima, na novim projektima, zatim kod angažovanja vanjskih izvođača (outsourcing) kao i kod razvoja novih proizvoda, procesa i sistema, te projekata čija je implementacija u toku,
- trajne aktivnosti na identifikaciji operativnih rizika vezanih za „cyber“ kriminal, neadekvatno djelovanje aplikacija, rizike nepravilno unešenih podataka u aplikacije, rizike prirodnih nesreća, rizike neusklađenosti sa zakonodavstvom, pravilima, propisima, sporazumima, propisanim praksama i etičkim standardima, te druge operativne rizike koji imaju malu vjerovatnost nastanka ali vrlo visok finansijski uticaj ili predstavljaju visok rizik ugleda za Banku, i druge specifične operativne rizike na koje bi željeli skrenuti pažnju.
- poseban naglasak na rizicima usklađenosti (rizik gubitka zbog pravnihsankcija), rizicima ponašanja (rizik gubitka zbog namjernog obmanjivanja klijenata pri predavljanju proizvodai usluga, teneodgovarajuće postupanje prema klijentima urješavanju njihovih pritužbi), rizicima koji proizlazi iz nastalih potencijalnih štetnih događaja, te rizicima od terorističkih napada,
- trajna podrška revizijskih preporuka pri ocjeni adekvatnosti sistema kontrole u pojedinim poslovnim područjima,
- pripreme analiza operativnih rizika na za Banku najznačajnijim poslovnim procesima,
- formiranje i praćenje adekvatnosti formiranih rezervisanja za pokriće operativnih rizika u skladu sa propisima FBA, kao i u skladu sa mjerilima Grupe sa ciljem izrade konsolidovanih izvještaja, te izvještavanje organa Banke, Odbora za upravljanje operativnim rizicima i NLB,
- kvartalno održavanje sjednica Odbora za upravljanje operativnim rizicima,
- kontinuirana edukacija zaposlenika angažovanih na izvođenju procesa identifikacije operativnih rizika i izvještavanju o evidentiranim štetnim događajima, potencijalnim štetnim događajima, kao i povećanju svjesnosti kod svih zaposlenika Banke o prisutnosti ovih rizika u radnoj sredini.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.9. Upravljanje rizikom kapitala

U skladu sa Zakonom o bankama FBiH (Službene novine FBiH, broj: 27/17), upisani osnivački capital za banke mora iznositi najmanje 15.000 hiljada BAM.

Cilj upravljanja kapitalom Banke je obezbjeđenje i održavanje optimalnog obima, strukture i izvora kapitala, kako bi se omogućilo:

- ispunjavanje svih zakonskih (regulatornih) zahtjeva,
- pokriće svih rizika preuzetih u poslovanju Banke,
- neometano ostvarivanje strateških ciljeva Banke i
- postizanje optimalnog povrata na kapital prema dioničarima.

Rukovodstvo Banke mjesečno prati pokazatelje adekvatnosti kapitala Banke i druge pokazatelje poslovanja, a izvještaji u propisanoj formi o ostvarenim vrijednostima pokazatelja kvartalno se dostavljaju FBA.

Dana 13. oktobra 2017. godine FBA je donijela novu Odluku o izračunavanju kapitala banke (Službene novine FBiH, broj: 81/17) (u daljem tekstu: Odluka), čija je primjena, u smislu izvještavanja Banke prema FBA, obavezna od 31. marta 2018. godine. Izvještaji za 2017. godinu su se u FBA dostavljali u skladu sa odredbama ranijih odluka, koje su prestale da važe stupanjem na snagu nove Odluke, a u prijelaznom periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine su se svi propisani izvještaji prema FBA dostavljali istovremeno u skladu sa odredbama ranijih odluka i u skladu sa ovom novom Odlukom.

Stupanjem na snagu nove Odluke prestaju da važe:

- Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (Službene novine Federacije BiH, broj: 46/14), osim člana 18., kojim je propisan način i rokovi izvještavanja u definisanom prijelaznom periodu,
- Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama (Službene novine Federacije BiH, br. 6/08, 52/08, 40/09), osim člana 14., kojim je propisan način i rokovi izvještavanja u definisanom prijelaznom periodu,
- Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama (Službene novine Federacije BiH, br. 55/07, 81/07, 06/08, 52/08, 79/09), kao i pripadajuće Uputstvo za primjenu navedene odluke.

Banka, u skladu sa ovom Odlukom, mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeći minimum kapitalnih zahtjeva:

1. stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75% (CET1 stopa), kao odnos redovnog osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku,
2. stopu osnovnog kapitala od 9% (T1 stopa), kao odnos osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku i
3. stopu regulatornog kapitala od 12%, kao odnos regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Prema ovoj Odluci, Regulatorni kapital Banke predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja, i to:

1. Osnovni kapital Banke (Tier 1) predstavlja zbir stavki redovnog osnovnog kapitala (CET1) nakon regulatornih usklađivanja i stavki dodatnog osnovnog kapitala (AT1) nakon regulatornih usklađivanja.
2. Dopunski kapital Banke (Tier 2) je zbir instrumenata kapitala, subordinisanih dugova, općih rezervi za kreditne gubitke i drugih stavki dopunskog kapitala nakon umanjenja za regulatorna usklađivanja, koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.
3. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornim zahtjevima predstavlja odbitnu stavku prilikom izračuna regulatornog kapitala.

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.9. Upravljanje rizikom kapitala (nastavak)

Ukupan iznos izloženosti riziku Banka izračunava kao zbir sljedećih stavki:

- iznosi izloženosti ponderisani rizikom za kreditni rizik,
- kapitalni zahtjevi koji se odnose na tržišne rizike (valutni rizik, rizik namirenja, robni rizik) i
- kapitalni zahtjevi za operativni rizik.

Pri izračunu ukupnog iznosa izloženosti riziku Banka množi kapitalne zahtjeve koji se odnose na tržišne rizike i operativni rizik sa 12,5.

Banka mora održavati i zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad propisanog minimuma od 6,75% ukupnog iznosa izloženosti riziku, i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.

FBA može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajnu banku u visini od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku), koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

1. protuciklični zaštitni sloj specifičan za banku,
2. zaštitni sloj za sistemski važnu banku i
3. zaštitni sloj za sistemski rizik.

Primjena protucikličnog zaštitnog sloja specifičnog za banku, zaštitnog sloja za sistemski važnu banku i zaštitnog sloja za sistemski rizik još uvijek nije propisana.

Od početka primjene nove Odluke, Banka održava stopu regulatornog kapitala iznad propisanog nivoa od 12%, te ispunjava zahtjev za održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala od 2,5%, kao i dodatni zahtjev za Risk Apetit Banke od 0,5%.

U narednoj tabeli su prikazane stavke regulatornog kapitala, iznosi izloženosti riziku, te stope kapitala u skladu sa zahtjevima nove Odluke prema podacima na 31. decembar 2018. godine:

	31. decembar 2018.
Regulatorni kapital Banke	123.200
Iznosi izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	658.488
Izloženosti riziku za valutni rizik	10.988
Izloženosti riziku za operativni rizik	83.232
Ukupan iznos izloženosti riziku	752.708
Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,37%
Stopa osnovnog kapitala	16,37%
Stopa regulatornog kapitala	16,37%
Stopa redovnog osnovnog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	7,14%
Stopa osnovnog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	9,51%
Stopa regulatornog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	12,69%

4. Upravljanje finansijskim rizikom Banke (nastavak)

4.9. Upravljanje rizikom kapitala (nastavak)

Regulatorni kapital Banke na 31. decembar 2018. godine je jednak osnovnom, odnosno redovnom osnovnom kapitalu, te su i stope redovnog osnovnog i osnovnog kapitala jednake stopi regulatornog kapitala Banke.

Jedan od osnovnih procesa kojeg Banka provodi u sklopu strateškog upravljanja rizicima je Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP). Osnovni cilj ovog procesa je određivanje pozitivnog nivoa kapitala koja je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena i koji su procijenjeni kao materijalni. ICAAP služi kao alat za internu procjenu adekvatnosti kapitala u odnosu na rizični profil Banke te provođenje strategije Banke primjerene za očuvanje adekvatnog nivoa kapitala.

U skladu sa ranijom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (Službene novine Federacije BiH, broj: 46/14) (u daljem tekstu: stara Odluka), kapital Banke čine osnovni kapital umanjten za odbitne stavke osnovnog kapitala i dopunski kapital.

Osnovni kapital Banke, u skladu sa starom Odlukom, čine uplaćeni dionički kapital i rezerve Banke i zadržana neraspoređena dobit iz prethodnih godina. Odbitne stavke osnovnog kapitala su: iznos nematerijalne imovine, nepokriveni gubitak iz prethodnih godina, gubitak tekuće godine, knjigovodstvena vrijednost vlastitih dionica u posjedu Banke i iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekta promjene fer vrijednosti imovine.

Dopunski kapital Banke čine: iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu Banke procijenjenu kao kategorija A, iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekta promjene fer vrijednosti imovine, iznos subordiniranih dugova u skladu sa Odlukom FBA, te ostali instrumenti kapitala.

Pokazatelji kapitala Banke u skladu sa zahtjevima stare Odluke prema podacima na 31. decembar 2017. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2017.
Osnovni kapital	113.666
Dopunski kapital	9.725
Nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	<u>(5.359)</u>
Iznos neto kapitala	<u>118.032</u>
Ukupna ponderisana rizična aktiva	654.415
Ukupna ponderisani rizični vanbilans	<u>68.635</u>
Ukupna ponderisana rizična aktiva i vanbilans	<u>723.050</u>
Ponderisani operativni rizik (POR)	<u>52.970</u>
Adekvatnost kapitala na dan 31. decembar	<u>15,2%</u>

Podaci o kapitalu na 31. decembar 2018. godine, prikazani u ovoj napomeni, u trenutku pripreme ovih izvještaja još nisu revidirani s obzirom da je regulatorni rok za reviziju istih 31. maj 2019. godine.

5. Neto prihodi po osnovu kamata

a. Prihodi po kamatama

	2018.	2017.
Krediti	40.268	42.088
Finansijski instrumenti po FVOSD	1.323	844
Plasmani drugim bankama	102	58
Unwinding (Napomena 13)	210	443
Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	13	13
Prihodi po kamatama	<u>41.916</u>	<u>43.446</u>

b. Rashodi po kamatama

	2018.	2017.
Depoziti	5.715	6.848
Obaveze po kreditima	1.011	889
Diskontni iznos rezervisanja po MRS 19 (Napomena 23a)	52	70
Ostali rashodi po kamatama	591	359
Rashodi po kamatama	<u>7.369</u>	<u>8.166</u>

Neto prihodi od kamata

	<u>34.547</u>	<u>35.280</u>
--	---------------	---------------

6. Neto prihodi od naknada i provizija

a. Prihodi od naknada i provizija

	2018.	2017.
Prihod od naknada za izvršene usluge domaćeg i inostranog platnog prometa	18.329	17.113
Prihod od naknada po garancijama i akreditivima	1.134	1.150
Prihodi od naknada po ostalim aktivnostima	2.596	2.417
Prihodi od naknada	<u>22.059</u>	<u>20.680</u>

b. Rashodi od naknada i provizija

	2018.	2017.
Rashodi od usluga platnog prometa i drugih bankarskih usluga	6.180	5.263
Troškovi osiguranja depozita	1.929	1.782
Rashodi od naknada	<u>8.109</u>	<u>7.045</u>

Neto naknade

	<u>13.950</u>	<u>13.635</u>
--	---------------	---------------

7. Dobit po osnovu kursnih razlika

	2018.	2017.
Prihod od naknada po osnovu kupoprodaje deviza	1.286	1.166
Rashod od naknada po osnovu kupoprodaje deviza	(179)	(141)
	<u>1.107</u>	<u>1.025</u>
Obračunske kursne razlike, neto	<u>(2)</u>	<u>(328)</u>
	<u>1.105</u>	<u>697</u>

8. Troškovi rezervisanja za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne i druge gubitke (neto)

	2018.				2017.
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	
Novčana sredstva i računi kod CB BiH (Napomena 11)	(195)	-	-	(195)	-
Plasmani bankama (Napomena 12)	(59)	-	-	(59)	-
Kreditni komitentima (Napomena 13)	(296)	(1.156)	6.535	5.083	3.963
Finansijska imovina AFS (Napomena 15)	-	-	-	-	16
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz OSD (Napomena 15)	(281)	-	-	(281)	-
Ostala aktiva (Napomena 18)	41	(2)	236	275	252
Potencijalne i preuzete obaveze (Napomena 26)	373	12	163	548	640
Troškovi rezervisanja za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke (neto)	(417)	(1.146)	6.934	5.371	4.871
Rezervisanja za sudske sporove (neto) (Napomena 23b)	340	-	-	340	-
	(77)	(1.146)	6.934	5.711	4.871

	2018.	2017.
9. Opći i administrativni troškovi		
Zakupnina	1.788	1.871
Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	1.577	1.588
Održavanje	1.280	1.183
Troškovi obezbjeđenja	1.098	1.127
Troškovi PTT usluga	1.057	1.016
Usluge	892	1.016
Troškovi marketinga	756	850
Režijski troškovi	691	727
Naknade FBA	667	634
Kancelarijski materijal i sitan inventar	439	606
Troškovi čišćenja	238	277
Troškovi osiguranja imovine i zaposlenih	314	292
Ostali porezi i doprinosi	176	243
Troškovi suda i ostali administrativni troškovi	163	185
Ostali troškovi zaposlenih	152	140
	11.288	11.755

9.a. Troškovi zaposlenih

	2018.	2017.
Neto plate	8.741	8.584
Porezi i doprinosi	5.336	5.270
Neisplaćeni bonusi iz prethodne godine	-	(224)
Topli obrok i troškovi prevoza	1.077	1.080
Regres	524	510
Ostalo	387	478
	<u>16.065</u>	<u>15.698</u>
Rezervisanja za jubilarne nagrade, oslobođena rezervisanja za jubilarne nagrade, rezervisanja za redovne otpremnine, rezervisanja za neiskorištene godišnje odmomore (Napomena 23a)	465	73
	<u>16.530</u>	<u>15.771</u>

Rezervisanja za redovne otpremnine u 2018. godini su iznosila 89 hiljada BAM, a za stimulatívne otpremnine 384 hiljade BAM. Oslobođena sredstva za neiskorištene godišnje odmomore 8 hiljada BAM. Prosječan broj zaposlenih po ukalkulisanim satima u 2018. godini bio je 441 (2017: 442).

9.b. Ostali prihodi od poslovanja

	2018.	2017.
Prihodi po osnovu dividendi	13	10
Naknadno utvrđeni prihodi po odlukama	9	100
Prihodi od otuđenja (prodaje) stalnih sredstava	29	24
Prihodi od prodaje stečene materijalne imovine	147	-
Naknadno utvrđeni prihodi po osnovu kamata i naknada	151	178
Prihodi po osnovu prijevremene otplate primljenog kredita	497	-
Ostali prihodi	499	537
	<u>1.345</u>	<u>849</u>

10. Porez na dobit

	2018.	2017.
Dobit prije oporezivanja	17.396	17.491
Poreski nepriznati rashodi	1.487	5.529
Poreska osnovica	<u>18.883</u>	<u>23.020</u>
Obračunati porez po propisanoj stopi od 10%	1.888	2.302
Porez na dobit u Brčko Distriktu koji nije priznat po propisima Federacije BiH	-	3
Ukupno obračunati porez na dobit	<u>1.888</u>	<u>2.305</u>
Efektivna poreska stopa	<u>10,85</u>	<u>13,18%</u>

U 2018. godini najveći dio poresko nepriznatih rashoda odnosio se na rezervisanja za rizike i obaveze, koja se ne smatraju porezno priznatim rashodom (Napomena 3.31.).

11. Novčana sredstva i računi kod Centralne banke BiH

	2018.	2017.
Novac u blagajni	45.257	41.516
Računi rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine	197.242	196.819
- Obavezna rezerva	96.418	90.584
- Rezerve likvidnosti iznad obavezne rezerve	100.824	106.235
	242.499	238.335
Manje: Ispravke vrijednosti	(200)	-
	242.299	238.335

Obavezna rezerva predstavlja minimalni iznos koji obavezno mora biti deponovan kod Centralne banke Bosne i Hercegovine. Prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, obavezna rezerva od 1. jula 2016. godine predstavlja 10% od prosječnih desetodnevni depozita i pozajmljenih sredstava u BAM. Obavezna rezerva se održava kroz prosječna stanja računa kod Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Centralna banka na računu rezervi banke u obračunskom periodu:

- na iznos sredstava obavezne rezerve - ne obračunava naknadu,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

12. Plasmani bankama

	2018.				2017.
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	
Tekući računi kod banaka	92.288	-	-	92.288	45.286
Stavke u postupku naplate	-	-	-	-	-
Kamatonosni depoziti	7.845	-	-	7.845	4.488
	100.133	-	-	100.133	49.774
Manje: Ispravke vrijednosti	(19)	-	-	(19)	-
	100.114	-	-	100.114	49.774

U tabeli ispod prikazana je bruto izloženost Banke u obliku plasmana bankama prema internom bonitetnom sistemu (interna klasifikacija) i prema nivoima kreditnog rizika (stage klasifikacija) na kraju godine:

	2018.				2017.
	Stage 1 Grupno ocijenjeni	Stage 2 Grupno ocijenjeni	Stage 3	Ukupno	
Interna klasifikacija					
A	55.100	-	-	55.100	19.733
B	45.014	-	-	45.014	30.041
C	-	-	-	-	-
D i E	-	-	-	-	-
	100.114	-	-	100.114	49.774

12. Plasmani bankama (nastavak)

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim ispravkama vrijednosti u 2018. godini prikazane su u nastavku:

	Stage 1 Grupno ocijenjeni	Stage 2 Grupno ocijenjeni	Stage 3	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 1. januara 2018.	49.774	-	-	49.774
Nova imovina odobrena ili kupljena	50.359	-	-	50.359
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	-	-	-
Transfer u Stage 1	-	-	-	-
Transfer u Stage 2	-	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	100.133	-	-	100.133

	Stage 1 Grupno ocijenjeni	Stage 2 Grupno ocijenjeni	Stage 3	Ukupno
Ispravke vrijednosti na dan 1. januara 2018.	78	-	-	78
Nova imovina odobrena ili kupljena	93	-	-	93
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	-	-	-
Transfer u Stage 1	-	-	-	-
Transfer u Stage 2	-	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	-	-	-
Smanjenje po osnovu unwinding-a	-	-	-	-
Promjene u ugovorenim novčanim tokovima zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-
Promjene u modelima/parametrima za ocjenu kreditnog rizika	-	-	-	-
Poboljšanja	(152)	-	-	(152)
Otpisi	-	-	-	-
Kursne razlike	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	19	-	-	19

13. Krediti komitentima

	Kratkoročni krediti		Dugoročni krediti		Ukupno	
	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.
Kreditni građanima	30.046	31.631	387.637	358.763	417.683	390.394
Kreditni preduzećima	171.878	176.932	178.418	157.358	350.296	334.290
	201.924	208.563	566.055	516.121	767.979	724.684
Manje: Ispravke vrijednosti	(25.022)	(28.810)	(48.224)	(44.451)	(73.246)	(73.261)

176.902	179.753	517.831	471.670	694.733	651.423
---------	---------	---------	---------	---------	---------

13. Krediti komitentima (nastavak)

U tabeli ispod prikazana je bruto izloženost Banke u obliku kredita komitentima prema internom bonitetnom sistemu (interna klasifikacija) i prema nivoima kreditnog rizika (stage klasifikacija) na kraju godine:

	2018						2017			
	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Ukupno
	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni				
Interna klasifi- kacija										
A	-	404.364	-	27.830	-	1.023	433.217	-	389.365	389.365
B	-	211.751	-	27.896	-	1.909	241.556	106	215.414	215.520
C	-	11.509	-	16.091	402	2.716	30.718	3.254	45.877	49.131
D i E	-	-	-	-	37.973	24.515	62.488	47.245	23.423	70.668
	-	627.624	-	71.817	38.375	30.163	767.979	50.605	674.079	724.684

Kijenti A i B boniteta koji su prikazani u Stage-u 3 su u defaultu, što je moguće u skladu sa lokalnom regulativom.

Kretanje ispravki vrijednosti po kreditima u 2017. godini prikazano je u sljedećoj tabeli:

	2018.	2017
1. januar	71.139	76.884
Povećanje ispravki vrijednosti za godinu	32.253	43.477
Smanjenje ispravki vrijednosti	(27.193)	(39.541)
Povećanje za godinu, neto (Napomena 8)	5.060	3.936
Smanjenje ispravki vrijednosti po osnovu unwinding-a (Napomena 5a)	(210)	(443)
Neto trošak ispravki vrijednosti po kamatama (Napomena 8)	23	(27)
Trajni otpis	(2.766)	(7.089)
31. decembar	73.246	73.261
Efekat prve primjene MSFI 9	-	(2.122)
01. januar 2018. godine	-	71.139

13. Krediti komitentima (nastavak)

U nastavku slijedi pregled kredita datih komitentima prema segmentima i po nivoima kreditnog rizika na dan 31. decembra 2018. godine:

	2018						2017			
	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Ukupno
	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Indivi- dualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni				
Kreditni građanima										
Stambeni kreditni	-	50.386	-	5.938	429	2.025	58.778	547	58.174	58.721
Potrošački kreditni	-	281.592	-	26.702	591	21.842	330.727	1.289	301.212	302.501
Ostali kreditni građanima	-	23.436	-	2.256	5	2.481	28.178	163	29.009	29.172
	-	355.414	-	34.896	1.025	26.348	417.683	1.999	388.395	390.394
Kreditni preduzećima										
Corporate komitenti	-	237.092	-	28.185	25.521	548	291.346	34.674	246.082	280.756
SME komitenti	-	22.130	-	6.368	11.140	327	39.965	11.757	26.416	38.173
Ostali komitenti	-	12.988	-	2.368	690	2.939	18.985	2.150	13.211	15.361
	-	272.210	-	36.921	37.351	3.814	350.296	48.581	285.709	334.290
	-	627.624	-	71.817	38.376	30.162	767.979	50.580	674.104	724.684
Manje: Ispravke vrijednosti	-	(5.265)	-	(3.816)	(34.928)	(29.237)	(73.246)	(38.268)	(34.993)	(73.261)
Neto vrijednost kredita	-	622.359	-	68.001	3.448	925	694.733	12.312	639.111	651.423

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim ispravkama vrijednosti za kredite komitentima u 2018. godini prikazane su u napomenama 13.1. i 13.2., u nastavku.

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.1. Krediti građanima

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim ispravkama vrijednosti za kredite date građanima u 2018. godini prikazane su u nastavku:

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 1. januara 2018.	-	355.488	-	6.043	1.998	26.865	390.394
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	136.317	-	10.920	-	462	147.699
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	(113.196)	-	(1.844)	(751)	(3.564)	(119.355)
Transfer u Stage 1	-	2.445	-	(1.160)	(93)	(1.192)	-
Transfer u Stage 2	-	(21.343)	-	21.967	(129)	(495)	-
Transfer u Stage 3	-	(4.294)	-	(1.011)	-	5.305	-
Promjene u ugovorenim novčanim tokovima zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	7	-	147	154
Otpisi	-	(3)	-	(26)	-	(1.180)	(1.209)
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	355.414	-	34.896	1.025	26.348	417.683

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Ispravke vrijednosti na dan 1. januara 2018.	-	1.148	-	846	1.601	25.734	29.329
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	622	-	364	-	397	1.383
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	4.310	-	420	(543)	(4.385)	(198)
Transfer u Stage 1	-	16	-	(5)	(5)	(6)	-
Transfer u Stage 2	-	(717)	-	820	(28)	(75)	-
Transfer u Stage 3	-	(3.850)	-	(955)	-	4.805	-
Smanjenje po osnovu unwinding-a	-	-	-	-	-	-	-
Promjene u ugovorenim novčanim tokovima zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-	-	133	133
Promjene u modelima/parametrima za ocjenu kreditnog rizika	-	-	-	-	-	-	-
Poboljšanja	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi	-	(3)	-	(26)	-	(1.180)	(1.209)
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	1.526	-	1.464	1.025	25.423	29.438

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.2. Krediti preduzećima

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim ispravkama vrijednosti za kredite date preduzećima u 2018. godini prikazane su u nastavku:

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 1. januara 2018.	-	264.721	-	17.055	44.448	3.932	330.156
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	195.062	-	26.116	1.109	85	222.372
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	(185.502)	-	(9.649)	(20.576)	(617)	(216.344)
Transfer u Stage 1	-	648	-	(648)	-	-	-
Transfer u Stage 2	-	(2.356)	-	4.054	(1.698)	-	-
Transfer u Stage 3	-	(363)	-	(41)	190	214	-
Promjene u ugovorenim novčanim tokovima zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	34	15.141	494	15.669
Otpisi	-	-	-	-	(1.263)	(294)	(1.557)
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	272.210	-	36.921	37.351	3.814	350.296

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Ispravke vrijednosti na dan 1. januara 2018.	-	2.577	-	898	34.545	3.790	41.810
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	2.345	-	873	1.016	75	4.309
Prestanak priznavanja ili naplata imovine (isključujući otpis)	-	(745)	-	202	(12.246)	(448)	(13.237)
Transfer u Stage 1	-	6	-	(6)	-	-	0
Transfer u Stage 2	-	(148)	-	426	(278)	-	0
Transfer u Stage 3	-	(296)	-	(41)	129	208	0
Smanjenje po osnovu unwinding-a	-	-	-	-	(210)	-	(210)
Promjene u ugovorenim novčanim tokovima zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-	12.210	483	12.693
Promjene u modelima/parametrima za ocjenu kreditnog rizika	-	-	-	-	-	-	-
Poboljšanja	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi	-	-	-	-	(1.263)	(294)	(1.557)
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. Decembra 2018.	-	3.739	-	2.352	33.903	3.814	43.808

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.3. Krediti komitentima po danima kašnjenja

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA – STAGE 1

31. decembar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	46.417	3.969	-	-	-	50.386
Potrošački krediti	255.127	26.313	152	-	-	281.592
Ostali krediti građanima	19.303	4.033	78	16	6	23.436
Ukupno krediti građanima	320.847	34.315	230	16	6	355.414
Corporate komitenti	229.187	7.905	-	-	-	237.092
SME komitenti	21.492	638	-	-	-	22.130
Ostali komitenti	12.776	179	33	-	-	12.988
Ukupno krediti preduzećima	263.455	8.722	33	-	-	272.210
Ukupno krediti komitentima	584.302	43.037	263	16	6	627.624
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	100.133	-	-	-	-	100.133

1. januar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	51.228	4.164	195	-	-	55.587
Potrošački krediti	249.096	24.923	276	1	-	274.296
Ostali krediti građanima	21.137	4.217	224	24	3	25.605
Ukupno krediti građanima	321.461	33.304	695	25	3	355.488
Corporate komitenti	255.038	5.514	798	-	-	231.350
SME komitenti	23.076	624	90	99	-	23.889
Ostali komitenti	9.188	253	42	-	-	9.483
Ukupno krediti preduzećima	287.302	6.391	930	99	-	264.722
Ukupno krediti komitentima	608.761	39.695	1.625	124	3	620.210
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	49.774	-	-	-	-	49.774

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.3. Krediti komitentima po danima kašnjenja (nastavak)

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA – STAGE 2

31. decembar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	4.652	789	393	104	-	5.938
Potrošački krediti	20.217	2.969	2.933	463	120	26.702
Ostali krediti građanima	1.806	313	91	31	15	2.256
Ukupno krediti građanima	26.675	4.071	3.417	598	135	34.896
Corporate komitenti	23.361	4.790	34	-	-	28.185
SME komitenti	5.864	504	-	-	-	6.368
Ostali komitenti	2.192	105	71	-	-	2.368
Ukupno krediti preduzećima	31.417	5.399	105	-	-	36.921
Ukupno krediti komitentima	58.092	9.470	3.522	598	135	71.817
od čega: restrukturirana	41	-	-	-	-	41
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

1. januar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	202	-	307	152	-	661
Potrošački krediti	1.979	219	2.192	487	35	4.912
Ostali krediti građanima	320	33	63	24	30	470
Ukupno krediti građanima	2.501	252	2.562	663	65	6.043
Corporate komitenti	12.939	-	1.201	-	-	14.140
SME komitenti	1.716	67	570	-	-	2.353
Ostali komitenti	299	94	169	-	-	562
Ukupno krediti preduzećima	14.954	161	1.940	-	-	17.055
Ukupno krediti komitentima	17.455	413	4.502	663	65	23.098
od čega: restrukturirana	125	-	-	-	-	125
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.3. Krediti komitentima po danima kašnjenja (nastavak)

NEOBEZVRIJEĐENA POTRAŽIVANJA PO DANIMA KAŠNJENJA –
NEPROBLEMATIČNA POTRAŽIVANJA

31. decembar 2017.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31-60 dana	Kasni 61-90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	51.430	4.164	502	152	-	56.248
Potrošački krediti	251.075	25.142	2.468	488	35	279.208
Ostali krediti građanima	21.457	4.250	287	48	33	26.075
Ukupno krediti građanima	323.962	33.556	3.257	688	68	361.531
Corporate komitenti	237.976	5.514	1.999	-	-	245.489
SME komitenti	24.792	691	660	99	-	26.242
Ostali komitenti	9.487	347	211	-	-	10.045
Ukupno krediti preduzećima	272.255	6.552	2.870	99	-	281.776
Ukupno krediti komitentima	596.217	40.108	6.127	787	68	643.307
od čega: restrukturirana	125	-	-	-	-	125
Potraživanja od banaka	49.774	-	-	-	-	49.774

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA – STAGE 3

31. decembar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	438	235	146	81	1.554	2.454
Potrošački krediti	2.017	1.608	784	584	17.440	22.433
Ostali krediti građanima	103	21	25	15	2.322	2.486
Ukupno krediti građanima	2.558	1.864	955	680	21.316	27.373
Corporate komitenti	607	703	181	244	24.334	26.069
SME komitenti	3	194	-	190	11.080	11.467
Ostali komitenti	78	60	-	36	3.455	3.629
Ukupno krediti preduzećima	688	957	181	470	38.869	41.165
Ukupno krediti komitentima	3.246	2.821	1.136	1.150	60.185	68.538
od čega: restrukturirana	625	786	-	16	14.354	15.782
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

13. Krediti komitentima (nastavak)

13.3. Krediti komitentima po danima kašnjenja (nastavak)

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA – STAGE 3

1. januar 2018.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31 - 60 dana	Kasni 61 - 90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	293	450	85	66	1.579	2.473
Potrošački krediti	1.882	2.244	1.263	885	17.019	23.293
Ostali krediti građanima	100	32	10	12	2.943	3.097
Ukupno krediti građanima	2.275	2.726	1.358	963	21.541	28.863
Corporate komitenti	7.879	705	-	380	22.167	31.131
SME komitenti	60	-	333	217	11.321	11.931
Ostali komitenti	135	31	19	15	5.117	5.317
Ukupno krediti preduzećima	8.074	736	352	612	38.605	48.379
Ukupno krediti komitentima	10.349	3.462	1.710	1.575	60.146	77.242
od čega: restrukturirana	4.704	723	300	520	13.539	19.786
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

OBEZVRIJEĐENA POTRAŽIVANJA PO DANIMA KAŠNJENJA –
PROBLEMATIČNA POTRAŽIVANJA

31. decembar 2017.	Nije u kašnjenju	Kasni do 30 dana	Kasni 31-60 dana	Kasni 61-90 dana	Kasni preko 90 dana	Ukupno
Stambeni krediti	293	450	85	66	1.579	2.473
Potrošački krediti	1.882	2.244	1.263	885	17.019	23.293
Ostali krediti građanima	100	32	10	12	2.943	3.097
Ukupno krediti građanima	2.275	2.726	1.358	963	21.541	28.863
Corporate komitenti	12.013	705	-	380	22.167	35.265
SME komitenti	60	-	333	217	11.321	11.931
Ostali komitenti	135	31	19	15	5.118	5.318
Ukupno krediti preduzećima	12.208	736	352	612	38.606	52.514
Ukupno krediti komitentima	14.483	3.462	1.710	1.575	60.147	81.377
od čega: restrukturirana	8.838	723	300	520	13.539	23.920
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

14. Finansijska imovina obavezno mjerena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Određeni krediti komitentima, koji su u skladu sa MRS 39 bili klasifikovani kao Zajmovi i potraživanja mjereni po amortizovanoj vrijednosti, imaju ugovorene novčane tokove koji ne predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neplaćenu glavnicu, odnosno ne prolaze SPPI test.

Ovi krediti komitentima se, u skladu sa MSFI 9, klasifikuju kao finansijska imovina obavezno mjerena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVBU), a mjerenje fer vrijednosti se vrši u skladu sa Metodologijom procjene fer vrijednosti kredita NLB Banke d.d. Sarajevo. Kalkulacija fer vrijednosti je bazirana na propisnoj diskontnoj krivulji koja reflektira tržišne kamatne stope (po specifičnoj valuti), prilagođene za kreditni bonitet pojedinog klijenta. Navedeno je postavljeno u skladu sa validnom politikom kamata (NLB tarifa) na dan procjene za proizvod sličan onom koji je predmet procjene fer vrijednosti (valuta, rejting, dospijeće, vrsta kredita).

31. decembra 2018. godine	Nominalna vrijednost	Odstupanje	Fer vrijednost
Finansijska imovina obavezno mjerena po FVBU			
Kreditni komitentima	3.962	(2.243)	1.719
	<u>3.962</u>	<u>(2.243)</u>	<u>1.719</u>
1. januara 2018. godine	Nominalna vrijednost	Odstupanje	Fer vrijednost
Finansijska imovina obavezno mjerena po FVBU			
Kreditni komitentima	4.122	(2.549)	1.573
	<u>4.122</u>	<u>(2.549)</u>	<u>1.573</u>

15. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9 / Finansijska imovina AFS prema MRS 39

Finansijsku imovinu koju je prema MRS 39 klasifikovala kao raspoloživu za prodaju (dužnički i vlasnički vrijednosni papiri), Banka od 1. januara 2018. godine prema MSFI 9 klasifikuje kao finansijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

	2018.	2017.
Dužnički vrijednosni papiri		
Vlada F BiH – Federalno ministarstvo finansija	46.176	61.120
Republika Srpska – ministarstvo finansija	17.654	12.870
Kraljevina Belgija	5.927	-
Republika Francuska	4.203	-
Kanton Sarajevo	931	932
Grad Banja Luka	1.959	-
	<u>76.850</u>	<u>74.922</u>
Vlasnički vrijednosni papiri		
S.W.I.F.T., Belgija	60	55
Registar vrijednosnih papira F BiH, Sarajevo	14	14
Udruženje banaka BiH, Sarajevo	14	14
MasterCard Incorporated	-	-
	<u>88</u>	<u>83</u>
	<u>76.938</u>	<u>75.005</u>
Manje: Očekivani kreditni gubici kroz OSD / Ispravke vrijednosti	(302)	(16)
	<u>76.636</u>	<u>74.989</u>

15. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9 / Finansijska imovina AFS prema MRS 39 (nastavak)

Banka je vlasničke vrijednosne papire, ranije klasifikovane kao raspoložive za prodaju, prema MSFI 9 klasifikovala kao vlasničke finansijske instrumente po FVOSD, jer ove instrumente Banka ne drži radi prodaje.

U tabeli ispod prikazana je bruto izloženost Banke u obliku finansijskih instrumenata po FVOSD prema internom bonitetnom sistemu (interna klasifikacija) i prema nivoima kreditnog rizika (stage klasifikacija) na kraju godine:

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Interna klasifikacija							
A	-	10.218	-	-	-	-	10.218
B	-	66.720	-	-	-	-	66.720
C	-	-	-	-	-	-	-
D i E	-	-	-	-	-	-	-
	-	76.938	-	-	-	-	76.938

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim ispravkama vrijednosti za finansijsku imovinu mjerenu po FVOSD u 2018. godini prikazane su u nastavku:

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Fer vrijednost na dan 01. januar 2018. godine	-	75.005	-	-	-	-	75.005
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	52.352	-	-	-	-	52.352
Prestanak priznavanja/dospjeće imovine (isključujući otpis)	-	(50.419)	-	-	-	-	(50.419)
Promjene u fer vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Transfer u Stage 1	-	-	-	-	-	-	-
Transfer u Stage 2	-	-	-	-	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	-	-	-	-	-	-
Promjene zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi	-	-	-	-	-	-	-
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	76.938	-	-	-	-	76.938

15. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9 / Finansijska imovina AFS prema MRS 39 (nastavak)

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Ispravke vrijednosti na dan 1. januara 2018.	-	583	-	-	-	-	583
Nova imovina odobrena ili kupljena	-	275	-	-	-	-	275
Prestanak priznavanja/dospjeće imovine (isključujući otpis)	-	(556)	-	-	-	-	(556)
Transfer u Stage 1	-	-	-	-	-	-	-
Transfer u Stage 2	-	-	-	-	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	-	-	-	-	-	-
Smanjenje po osnovu unwinding-a	-	-	-	-	-	-	-
Promjene zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-	-	-	-
Promjene u modelima/parametrima za ocjenu kreditnog rizika	-	-	-	-	-	-	-
Poboljšanja	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi	-	-	-	-	-	-	-
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	302	-	-	-	-	302

Struktura vlasničkih ulaganja	Djelatnost	Zemlja poslovanja	% Vlasništva 31. decembra 2018.	% Vlasništva 31. decembra 2017.
Udruženje banaka BiH	Djelatnost ostalih članskih organizacija	Bosna i Hercegovina	4,18	4,18
Registar vrijednosnih papira FBiH	Registracija i održavanje podataka o vrijednosnim papirima	Bosna i Hercegovina	0,687	0,687
S.W.I.F.T.	Platni promet	Belgija	0,0054	0,0054
Master Card Incorporated	Kartičarstvo	USA	0,11	0,0614

15. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9 / Finansijska imovina AFS prema MRS 39 (nastavak)

Banka u svom portfoliju ima i sljedeće dužničke vrijednosne papire:

Dužnički vrijednosni papiri	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Obveznice FBiH - Ratna potraživanja	1.147	796
Obveznice Ministarstva finansija FBiH	14.850	25.832
Obveznice Ministarstva finansija RS	17.654	2.893
Obveznice Ministarstva finansija Kantona Sarajevo	931	932
Obveznice Grada Banja Luka	1.959	-
Obveznice Kraljevine Belgije	5.927	-
Obveznice Republike Francuske	4.203	-
Trezorski zapisi Ministarstva finansija FBiH	30.179	34.492
Trezorski zapisi Ministarstva finansija RS	-	9.977
Ukupno	76.850	74.922

U 2018. godini Banka je kupila sljedeće vrijednosne papire:

- Obveznice Vlade Kraljevine Belgije nominalne vrijednosti 5,93 miliona KM. Kamata na kupljene obveznice iznosi 0,2% godišnje, datum dospijeaća 22. oktobar 2023. godine,
- Obveznice Vlade Republike Francuske nominalne vrijednosti 2,93 miliona KM. Kamata na kupljene obveznice iznosi 8,5% godišnje, datum dospijeaća 25. april 2023. godine,
- Obveznice po osnovu stare devizne štednje izdate od strane Vlade Republike Srpske nominalne vrijednosti 0,6 miliona BAM. Kamata na kupljene obveznice iznosi 2,5% godišnje, datum dospijeaća 3. oktobar 2023. godine,
- Obveznice Ministarstva finansija RS u EUR valuti nominalne vrijednosti 13,69 miliona BAM. Kamata na kupljene obveznice iznosi 4,75% godišnje, datum dospijeaća 28. juni 2023. godine,
- Obveznice Grada Banja Luka nominalne vrijednosti 2 miliona BAM. Kamata na kupljene obveznice iznosi 4,50% godišnje, datum dospijeaća 26. april 2025. godine,
- Trezorske zapise Federacije Bosne i Hercegovine nominalne vrijednosti 30 miliona BAM sa prinosima do dospijeaća u rasponu od -0,16% do 0,09%,
- Trezorske zapise Republike Srpske nominalne vrijednosti 5 miliona BAM sa prinosom do dospijeaća od 0,3001%,
- Dana 21. decembra 2018. godine Banka je izvršila avansu uplatu za kupovinu obveznica JP Autoceste FBiH u iznosu 5.502 hiljade BAM. Obzirom da iste nisu upisane kod Registra vrijednosnih papira FBiH do 31. decembra 2018, navedeni iznos uplate se nalazi na prelaznom kontu 2874115.

U 2018. godini su dospjeli sljedeći vrijednosni papiri:

- Obveznice Federacije Bosne i Hercegovine, nominalne vrijednosti i dospijeaća su dati kako slijedi: 2,9 miliona BAM – 13. maja 2018. godine, 3 miliona BAM – 3. juna 2018. godine i 5 miliona BAM – 18. decembra 2018. godine,
- Trezorski zapisi Federacije Bosne i Hercegovine nominalne vrijednosti i dospijeaća su dati kako slijedi: 3,5 miliona BAM – 13. juna 2018. godine, 8 miliona BAM – 18. jula 2018. godine, 8 miliona BAM – 7. novembra 2018. godine i 15 miliona BAM – 28. novembar 2018. godine,
- Trezorski zapisi Republike Srpske, nominalne vrijednosti i dospijeaća su date kako slijedi: 3 miliona BAM – 7. februar 2018. godine, 2 miliona BAM – 16. mart 2018. godine, 5 miliona BAM – 5. juli 2018. godine i 5 miliona BAM – 11. juli 2018. godine.

15. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD prema MSFI 9 / Finansijska imovina AFS prema MRS 39 (nastavak)

Pregled vrijednosnih papira po nivoima vrednovanja na dan 31. decembra 2018. godine:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Dužnički vrijednosni papiri	10.130	66.720	-	76.850
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	88	88
Ukupno	10.130	66.720	88	76.938

Pregled vrijednosnih papira po nivoima vrednovanja na dan 31. decembar 2017. godine:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Dužnički vrijednosni papiri	-	74.906	-	74.906
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	83	83
Ukupno	-	74.906	83	74.989

U 2018. godini izvršena je kupovina dugoročnih obveznica Kraljevine Belgije u vrijednosti 5.927 hiljada BAM i Republike Francuske u vrijednosti 4.203 hiljada BAM koje su uvrštene u nivo vrednovanja 1.

Portfolio dužničkih vrijednosnih papira u nivou 2 sastoji se od dugoročnih obveznica Federalnog ministarstva finansija u vrijednosti 15.997 hiljada BAM, kratkoročnih trezorskih zapisa Federalnog ministarstva finansija u vrijednosti 30.179 hiljada BAM, dugoročnih obveznica Ministarstva finansija Republike Srpske u vrijednosti 17.654 hiljada BAM, dugoročnih obveznica Kantona Sarajevo u vrijednosti 931 hiljada BAM i dugoročnih obveznica Grada Banja Luka u vrijednosti od 1.959 hiljada BAM.

U nivo 3 su uvršteni vlasnički vrijednosni papiri. Porast vrijednosti od prethodne godine rezultat je porasta vrijednosti dionica Swifta za 5 hiljada BAM.

16. Materijalna imovina	Zemljište i zgrade	Vozila	Kompjuterska oprema	Ostala oprema	Sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Stanje na dan 1. januara 2017.	28.751	826	6.099	5.747	195	41.618
Povećanja	-	-	-	-	2.653	2.653
Prijenosi	180	243	458	305	(1.186)	-
Smanjenja						
- otpisi	-	-	(262)	(470)	-	(732)
- smanjenje po MRS 36	(255)	-	-	-	-	(255)
- prodaja stalnih sredstava	-	(126)	-	-	-	(126)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	28.676	943	6.295	5.582	1.662	43.158
Stanje na dan 1. januara 2018.	28.676	943	6.295	5.582	1.662	43.158
Povećanja	-	-	-	-	4.987	4.987
Prijenosi	2.217	251	770	488	(3.726)	-
Smanjenja						
- otpisi	-	-	(369)	(578)	-	(947)
- smanjenje po MRS 36	-	-	-	-	-	-
- prodaja stalnih sredstava	-	(149)	-	-	-	(149)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	30.893	1.045	6.696	5.492	2.923	47.049
Akumulirana ispravka vrijednosti						
Stanje na dan 1. januara 2017.	12.065	409	4.572	4.485	-	21.531
Amortizacija perioda (napomena 9)	373	110	582	324	-	1.389
- otpisi	-	-	(260)	(469)	-	(729)
-smanjenje po MRS 36	(46)	-	-	-	-	(46)
- prodaja stalnih sredstava	-	(126)	-	-	-	(126)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	12.392	393	4.894	4.340	-	22.019
Stanje na dan 1. januara 2018.	12.392	393	4.894	4.340	-	22.019
Amortizacija perioda (napomena 9)	394	128	558	313	-	1.393
- otpisi	-	-	(369)	(420)	-	(789)
-smanjenje po MRS 36	-	-	-	-	-	-
- prodaja stalnih sredstava	-	(121)	-	-	-	(121)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	12.786	400	5.083	4.233	-	22.502
Neto knjigovodstvena vrijednost						
31. decembra 2018.	18.107	645	1.613	1.259	2.923	24.547
Neto knjigovodstvena vrijednost						
31. decembra 2017.	16.284	550	1.401	1.242	1.662	21.139

Tokom 2018. i 2017. godine, nekretnine i oprema nisu služili kao kolateral (zalog) za obaveze Banke. Ukupna nabavna vrijednost materijalne imovine, koja je u cijelosti amortizovana, a još uvijek je u upotrebi, iznosi 6.616 hiljada BAM na dan 31. decembra 2018. godine, dok je na dan 31. decembra 2017. godine iznosila 6.577 hiljada BAM.

17. Nematerijalna imovina

	Licence i softveri
Nabavna vrijednost	
Stanje na dan 1. januara 2017.	4.810
Povećanja	310
Smanjenja-otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2017.	<u>5.120</u>
Stanje na dan 1. januara 2018.	5.120
Povećanja	265
Smanjenja-otpisi	(83)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	<u>5.302</u>
Akumulirana ispravka vrijednosti	
Stanje na dan 1. januara 2017.	4.372
Amortizacija (napomena 9)	196
Smanjenja-otpisi	-
Stanje na dan 31. decembra 2017.	<u>4.568</u>
Stanje na dan 1. januara 2018.	4.568
Amortizacija (napomena 9)	185
Smanjenja-otpisi	(83)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	<u>4.670</u>
Neto knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2018.	<u>632</u>
Neto knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2017.	<u>552</u>

Ukupna nabavna vrijednost nematerijalne imovine, koja je u cijelosti amortizovana, a još uvijek je u upotrebi, iznosi 4.224 hiljade BAM na dan 31. decembra 2018. godine, dok je na dan 31. decembra 2017. godine iznosila 4.047 hiljade BAM.

18. Ostala aktiva

	2018.	2017.
Ostala finansijska imovina		
Obračunate naknade za usluge	484	474
Potraživanja iz osnova kartičnog poslovanja	4.281	-
Ostala aktiva	7.071	3.950
	<u>11.836</u>	<u>4.424</u>
Manje: Ispravke vrijednosti	(2.188)	(2.123)
	<u>9.648</u>	<u>2.301</u>
Ostala imovina		
Stečena materijalna imovina	1.106	1.598
Unaprijed plaćeni troškovi	141	188
Sitan inventar	17	17
Uplaćena akontacija poreza na dobit	502	-
	<u>1.766</u>	<u>1.803</u>
Manje (umanjenje/ispravka vrijednosti):		
Stečena materijalna imovina	(914)	(914)
Ostala nefinansijska imovina	(1)	(2)
Ostala nefinansijska aktiva	851	887
	<u>10.499</u>	<u>3.188</u>

18. Ostala aktiva (nastavak)

Kretanje ispravki vrijednosti:

	2018.	2017.
1. januar	2.972	2.839
Povećanje za godinu, neto (Napomena 8)	275	252
Trajni otpis	(144)	(52)
31. decembar	<u>3.103</u>	<u>3.039</u>

U okviru Ostale imovine Banke, prikazana je i stečena materijalna imovina u iznosu od 1.106 hiljada BAM na dan 31. decembra 2018. godine, koja se odnosi na nekretnine preuzete za neotplaćena potraživanja. Procjene svih nekretnina su izvršene u 2018. godini (godišnje se vrši provjera vrijednosti) od strane internih procjenitelja Banke koji imaju zvanje vještaka arhitektonsko/građevinske struke.

Cjelokupna stečena materijalna imovina locirana je na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Preuzetu imovinu za neotplaćena potraživanja Banka planira prodati u periodu do godinu dana od dana sticanja. Za imovinu koja se ne proda u roku od godinu dana, radi se evaluacija vrijednosti i priznaje odgovarajuće umanjeње.

19. Depoziti banaka

	2018.	2017.
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana	16.087	7.060
NLB Banka AD Skopje	3.315	1.627
NLB Banka AD Beograd	45	-
NLB Banka AD Podgorica	5	5
NLB Banka AD Banja Luka	3.000	1.041
Ostale banke	300	584
	<u>22.752</u>	<u>10.317</u>

20. Depoziti komitenata

	2018.	2017.
Preduzeća:		
Tekući računi		
- u BAM	254.825	223.839
- u stranim valutama	30.673	28.259
Oročeni depoziti		
- u BAM	64.852	47.412
- u stranim valutama	24.776	26.205
	<u>375.126</u>	<u>325.715</u>
Gradani:		
Tekući računi		
- u BAM	178.215	165.120
- u stranim valutama	60.005	56.355
Oročeni depoziti		
- u BAM	144.194	126.387
- u stranim valutama	166.193	163.384
	<u>548.607</u>	<u>511.246</u>
	<u>923.733</u>	<u>836.961</u>

21. Obaveze po uzetim kreditima

	2018.	2017.
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana	31.710	23.955
European Fund for South-East Europe (EFSE)	7.820	9.791
Slovenska izvozna i razvojna banka d.d., Ljubljana		-
Federalno ministarstvo finansija	-	9.476
	<u>39.530</u>	<u>43.222</u>

Dugoročna pozajmljena sredstva su korištena u svrhu usklađivanja ročne strukture finansijske aktive i finansijske pasive, kao i za plasiranje sredstava.

Dugoročni krediti od banaka i nebankarskih finansijskih institucija dobijeni su od NLB d.d., Ljubljana i investicijskog fonda EFSE. Obaveze po ostalim dugoročnim kreditima, koje su u I kvartalu 2018. godine prijevremeno vraćene, odnose se na supsidijarno finansiranje iz sredstava Svjetske banke posredstvom Federalnog ministarstva finansija.

Kamatne stope na cjelokupan portfolio dugoročnih kreditnih linija od banaka i nebankarskih finansijskih institucija za godinu koja je završila 31. decembra 2017. godine, bile su u rasponu – fiksne kamatne stope od 2,20% do 2,92% godišnje, dok su varijabilne kamatne stope bile u rasponu od 6M EURIBOR + 1,65% do 6M EURIBOR + 2,01%. Kamatne stope po ostalim dugoročnim kreditima iznosile su 6M EUROLIBOR + 1,00%.

Kamatne stope na cjelokupan portfolio dugoročnih kreditnih linija od banaka i nebankarskih finansijskih institucija za godinu koja je završila 31. decembra 2018. godine, bile su u rasponu – fiksne kamatne stope od 2,20% do 2,92% godišnje, dok su varijabilne kamatne stope bile u rasponu od 6M EURIBOR + 1,85% do 6M EURIBOR + 2,01%.

U prvom kvartalu 2018. godine Banka je izvršila prijevremenu otplatu kredita prema Federalnom ministarstvu finansija po Ugovorima o supsidijarnom finansiranju iz 2010. i 2013. godine, a u skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH V. broj: 1090/2017 od 28.07.2017. godine, kojim je Federalno ministarstvo finansija ovlašteno da izvrši prodaju nedospjelih potraživanja po kreditima plasiranim komercijalnim bankama ili da komercijalnim bankama omogući prijevremenu otplatu uz diskontnu stopu.

U svrhu obezbjeđenja pristupa Banke diverzificiranim izvorima sredstava, na dan 31. decembra 2017. godine Banka, ima zaključen Ugovor o kreditnoj liniji sa Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana u iznosu 10 miliona EUR, Ugovor o poslovnoj suradnji sa NLB Bankom a.d. Banja Luka i Union bankom d.d., Sarajevo do maksimalnog iznosa 5 miliona EUR odnosno 3 miliona BAM. Sredstva iz navedenih kreditnih linija do sada Banka nije povlačila.

22. Ostale obaveze

	2018.	2017.
Ostale finansijske obaveze		
Uplaćena sredstva za nedospjela potraživanja po kreditima	3.309	2.782
Neraspoređeni prilivi	4.373	2.018
Obaveze prema zaposlenima	477	750
Obaveze prema dobavljačima	717	2.162
Obaveze iz komisionih poslova	26	-
Obaveze za poreze i doprinose	30	55
Obaveze za ostale bankarske naknade	48	16
Ostale obaveze	2.430	2.685
	<u>11.410</u>	<u>10.468</u>
Ostale nefinansijske obaveze		
Unaprijed naplaćeni prihodi	100	105
	<u>100</u>	<u>105</u>
	<u>11.510</u>	<u>10.573</u>

22. Ostale obaveze (nastavak)

22.a. Upravljanje sredstvima za i u ime klijenata

	2018.	2017.
Privreda	13.282	13.756
Stanovništvo	8.866	8.186
Ukupno plasmani	<u>22.148</u>	<u>21.942</u>
Vlada Tuzlanskog kantona	14.032	14.558
Vlada Sarajevskog kantona	7.081	4.215
Ostale nebankarske finansijske organizacije	1.035	3.169
Ukupni izvori (obaveze)	<u>22.148</u>	<u>21.942</u>
Razlika	<u>-</u>	<u>-</u>

Sredstva kojima Banka upravlja kao povjerenik za i u ime trećih strana, ne predstavljaju sredstva Banke, u bilansu Banke.

Banka upravlja sredstvima u ime i za tuđi račun, plasirana najvećim dijelom u vidu dugoročnih kredita pravnim licima i stanovništvu. Banka ne snosi rizik po ovim plasmanima, a za svoje usluge ostvaruje naknadu.

23. Ostala rezervisanja

	2018.	2017.
Rezervisanja za zaposlene	1.345	1.527
Rezervisanja za sudske sporove	240	103
Rezervisanja za vanbilansne izloženosti (Napomena 26)	2.402	3.261
	<u>3.987</u>	<u>4.891</u>

a. Kretanja rezervisanja u skladu sa MRS 19

	2018.	2017.
Početno stanje na dan 1. januara	1.527	1.378
Troškovi tokom godine	473	73
Oslobađanje rezervisanja za godišnje odmore i jubilarne nagrade	(8)	-
Povećanje za godinu, neto (Napomena 9a)	465	73
Diskontni iznos rezervisanja po MRS 19 (Napomena 5b)	52	70
(Dodatna rezervisanja)/Oslobađanje preko kapitala	(100)	84
Iskorištena rezervisanja	(599)	(78)
	<u>1.345</u>	<u>1.527</u>

b. Kretanja rezervisanja za sudske sporove

	2018.	2017.
Početno stanje na dan 1. Januara	103	126
Povećanje za godinu, neto (Napomena 8)	340	-
Iskorištene rezervacije	(203)	(23)
	<u>240</u>	<u>103</u>

24. Dionički kapital

	2018.	2017.
Broj dionica	382.894	382.894
-Obične dionice	382.712	382.712
-Povlaštene dionice	182	182

Povlaštene dionice su izdane 1991. godine, sa dividendom u iznosu koji je jednak kamatnoj stopi na oročene depozite stanovništva preko 3 godine, primjenjivoj na datum održavanja Skupštine dioničara.

Vlasnička struktura je prikazana u okviru Napomene 1.

Zarada po dionici

Dionice Banke su dionice kojima se javno trguje na Berzi. Banka izračunava i objavljuje zarade po dionici u skladu sa MRS 33. Osnovne zarade po dionici izračunavaju se dijeljenjem neto dobiti koja pripada dioničarima Banke sa ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica za period (iznosi su u apsolutnim brojevima). Banka nema instrumentata, kao što su konvertibilni dug ili opcije na obične dionice, zbog kojih bi moglo doći do razvodnjene zarade po dionici. Iz tog razloga Banka ne računa razvodnjenu zaradu po dionici, odnosno ona je ista kao osnovna zarada po dionici.

	2018.	2017.
Dobit Banke poslije poreza (u BAM)	15.507.422	15.186.577
Ponderisani broj dionica	382.712	382.712
Osnovna zarada po dionici (u BAM)	40,42	39,68

25. Transakcije sa povezanim stranama

Strane se smatraju povezanim ako jedna strana ima mogućnost da kontroliše drugu stranu ili ima značajan uticaj preko drugih strana u donošenju finansijskih i operativnih odluka.

U transakcije sa povezanim fizičkim licima u 2018. i 2017. godini uključene su transakcije sa članovima Uprave Banke, te članovima njihovih porodica.

Transakcije sa povezanim stranama su dio svakodnevnog poslovanja. Ove transakcije uključuju kredite, depozite, pozajmice, primljene i date garancije i druge potencijalne obaveze.

Članstva članova Nadzornog odbora i Uprave Banke u drugim povezanim i nepovezanim licima navedena su u Napomeni 1.

25. Transakcije sa povezanim stranama (nastavak)

Obim transakcija sa povezanim stranama kao i salda na kraju 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećoj tabeli:

Društvo	Poslovna aktivnost / funkcija fizičke osobe	Odnos povezanog društva ili pojedinca sa društvom NLB Banka d.d., Sarajevo	Obaveze	Potraživanja BIL	Potraž. VBL (Poten. obav.)	Prihod	Rashod
			NLB Banka d.d., Sarajevo na dan 31.12.2018. prema navednim društvima / osobama			NLB Banka d.d., Sarajevo u 2018. godini prema navednim društvima/ osobama	
NOVA LJUBLJANSKA BANKA DD, LJUBLJANA	DJELATNOST BANAKA	ZNAČAJAN VLASNIČKI INTERES U BANCII	47.921	3.831	550	38	758
NLB BANKA AD, BANJA LUKA	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	3.027	4.781	-	178	1
NLB BANKA AD, PODGORICA	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	5	2.121	-	-	-
NLB BANKA AD, SKOPJE	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	3.315	3.915	-	-	-
NLB BANKA AD BEOGRAD	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	45	12.289	-	-	-
NLB LEASING DOO SARAJEVO	FINANSIJSKI ZAKUP	ZAJEDNIČKI VLASNIK	8.759	-	5	21	5
PRVI FAKTOR DOO	OSTALE FINANSIJSKE USLUŽNE DJELATNOSTI	ZAJEDNIČKI VLASNIK	31	-	-	1	-
CBS INVEST DOO	AGENCIJE ZA PROMET NEKRETNINAMA	ZAJEDNIČKI VLASNIK	29	-	-	-	-
BH-RE DOO SARAJEVO	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	ZAJEDNIČKI VLASNIK	43	-	-	-	-
FIZIČKA LICA	ČLANOVI ORGANA UPRAVLJANJA I RUKOVODENJA I ČLANOVI NJIHOVIH PORODICA		691	820	99	49	7

25. Transakcije sa povezanim stranama (nastavak)

Obim transakcija sa povezanim stranama kao i salda na kraju 31. decembra 2017. godine prikazana su u sljedećoj tabeli:

Društvo	Poslovna aktivnost / funkcija fizičke osobe	Odnos povezanog društva ili pojedinca sa društvom NLB Banka d.d., Sarajevo	Obaveze	Potraživanja BIL	Potraž. VBL (Poten. obav.)	Prihod	Rashod
			NLB Banka d.d., Sarajevo na dan 31.12.2017. prema navednim društvima / osobama			NLB Banka d.d., Sarajevo u 2017. godini prema navednim društvima/osobama	
NOVA LJUBLJANSKA BANKA DD, LJUBLJANA	DJELATNOST BANAKA	ZNAČAJAN VLASNIČKI INTERES U BANCII	31.123	3.970	3.000	19	488
NLB BANKA AD, BANJA LUKA	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	1.068	597	-	157	1
NLB BANKA AD, PODGORICA	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	5	465	-	-	-
NLB BANKA AD, SKOPJE	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	1.627	441	-	-	-
NLB BANKA AD BEOGRAD	DJELATNOST BANAKA	POVEZANA BANKA (ZAJEDNIČKI VLASNIK)	286	562	-	-	-
MINISTARSTVO ZA FINANSIJE REPUBLIKE SLOVENIJE	INSTITUCIJA VLADE	ISTI VLASNIK ILI SUVLASNIK PRAVNOG LICA	-	-	-	-	2
NLB LEASING DOO SARAJEVO	FINANSIJSKI ZAKUP	ZAJEDNIČKI VLASNIK	1.357	1	4	33	7
PRVI FAKTOR DOO	OSTALE FINANSIJSKE USLUŽNE DJELATNOSTI	ZAJEDNIČKI VLASNIK	172	-	2	1	-
CBS INVEST DOO	AGENCIJE ZA PROMET NEKRETNINAMA	ZAJEDNIČKI VLASNIK	96	-	-	1	-
BH-RE DOO SARAJEVO	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	ZAJEDNIČKI VLASNIK	17	-	-	-	-
FIZIČKA LICA	ČLANOVI ORGANA UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA I ČLANOVI NJIHOVIH PORODICA		65	367	27	13	1

25. Transakcije sa povezanim stranama (nastavak)

Primanja članova Uprave

	2018.	2017.
Neto plate	547	473
Porezi i doprinosi	334	289
Ostala primanja	179	179
Porezi i doprinosi	108	112
	<u>1.168</u>	<u>1.053</u>

Neto plate, porezi i doprinosi, uključujući i bonuse, veći su u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu iz razloga što u 2017. godini nisu isplaćeni bonusi za članove Uprave Banke.

Primanja članova Nadzornog i Odbora za reviziju Banke

	2018.	2017.
Isplaćene naknade članovima NO i OR	20	18
Porezi i doprinosi	5	4
	<u>25</u>	<u>22</u>

U toku 2018. i 2017. godine naknada je isplaćivana za dva člana Nadzornog odbora Banke i jednog člana Odbora za reviziju Banke.

26. Potencijalne i preuzete obaveze

Sljedeća tabela prikazuje ugovorene iznose koji se odnose na potencijalne i preuzete obaveze Banke:

	2018.						Ukupno	2017.
	Stage 1		Stage 2		Stage 3			
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni		
Garancije	-	44.622	-	3.671	914	125	49.332	47.765
Akreditivi	-	147	-	573	-	-	720	362
Odobreni neiskoristeni krediti	-	93.418	-	8.971	5	110	102.504	82.001
	-	138.187	-	13.215	919	235	152.556	130.128
Manje: Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	(1.541)	-	(171)	(510)	(180)	(2.402)	(3.261)
	-	136.646	-	13.044	409	55	150.154	126.867

U tabeli ispod prikazana je bruto izloženost Banke u obliku potencijalnih i preuzetih obaveza prema internom bonitetnom sistemu (interna klasifikacija) i prema nivoima kreditnog rizika (stage klasifikacija) na kraju godine:

	2018.						Ukupno	2017.
	Stage 1		Stage 2		Stage 3			
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni		
Interna klasifikacija								
A	-	70.149	-	3.597	-	27	73.773	61.155
B	-	62.083	-	4.865	-	7	66.955	55.232
C	-	5.955	-	4.753	292	22	11.022	13.268
D i E	-	-	-	-	627	179	806	473
	-	138.187	-	13.215	919	235	152.556	130.128

Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i pripadajućim rezervisanjima za potencijalne gubitke u 2018. godini prikazane su u nastavku:

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Iznos izloženosti na dan 1. januara 2018.	-	124.893	-	4.537	536	162	130.128
Nove izloženosti	-	43.519	-	6.605	282	158	50.564
Prestanak priznavanja ili dospjeće (isključujući otpis)	-	(24.804)	-	(3.172)	-	(160)	(28.136)
Transfer u Stage 1	-	173	-	(124)	(49)	-	-
Transfer u Stage 2	-	(5.388)	-	5.388	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	(206)	-	(19)	150	75	-
Promjene zbog modifikacija bez prestanka priznavanja	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi	-	-	-	-	-	-	-
Kursne razlike	-	-	-	-	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	138.187	-	13.215	919	235	152.556

26. Potencijalne i preuzete obaveze (nastavak)

	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Ukupno
	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	Individualno ocijenjeni	Grupno ocijenjeni	
Rezervisanja za potencijalne gubitke na dan 1. januara 2018.	-	1.168	-	159	365	162	1.854
Nove izloženosti	-	476	-	239	136	152	1.003
Prestanak priznavanja ili dospijeće (isključujući otpis)	-	120	-	(356)	(13)	(206)	(455)
Transfer u Stage 1	-	4	-	(3)	(1)	-	-
Transfer u Stage 2	-	(152)	-	152	-	-	-
Transfer u Stage 3	-	(75)	-	(20)	23	72	-
Stanje 31. decembra 2018.	-	1.541	-	171	510	180	2.402

Kretanje rezervisanja za potencijalne gubitke u 2017. godini prikazano je u sljedećoj tabeli:

	2017.
Početno stanje na dan 1. januara	2.637
(Smanjenje)/Povećanje za godinu, neto (Napomena 8)	640
Kursne razlike, neto	(16)
	3.261

Operativni najmovi

Banka iznajmljuje poslovne prostore u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Na osnovu ugovora o najmu, preuzete obaveze su sljedeće:

	2018.	2017.
Preuzete obaveze po osnovu najmova	1.788	1.878
	1.788	1.878
		2017.
Dospijeće do 1 godine	927	413
Dospijeće od 2 do 5 godina	727	1.175
Dospijeće preko 5 godina	134	290
	1.788	1.878

Sudski procesi u toku

Na dan 31. decembra 2018. godine protiv Banke je u toku 81 sudski postupak za koje se vrši ocjena pravnog rizika. Ukupna vrijednost navedenih sudskih postupaka sa stanjem na dan 31. decembar 2018. godine iznosi 18.911 hiljada BAM; 292 hiljada EUR; 5 hiljada CHF i 1 hiljada USD.

U toku 2018. godine Banka je zaprimila 16 novih tužbi.

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine u korist Banke je okončano 26 sudskih postupaka.

Banka kontinuirano prati pravni rizik, te vrši ocjenu očekivanih troškova s osnova pravnog rizika, uz formiranje adekvatnih rezervacija po ovom osnovu. Iznos rezervisanja objelodanjen u napomeni 23b.

27. Poslovanje po segmentima

Segmentna analiza se upotrebljava za interno finansijsko izvještavanje rezultata poslovanja. Segmenti obuhvataju Corporate i SME, Mikro i Stanovništvo, Riznicu i Naplatu. Kamatni prihodi su raspoređeni po segmentima upotrebom internih transfernih cijena (ITC) koje utvrđuje Sektor za upravljanje sredstvima u zavisnosti od uslova koji vladaju na tržištu. Raspored zajedničkih troškova i troškova uslužnih i režijskih centara, vrši se putem odgovarajućih ključeva, odnosno planskih pondera.

Izvještaj o finansijskom položaju segmenata sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine:

	Corporate i SME	Mikro i stanovništvo	Riznica	Naplata	Ostalo	Banka
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi kod CB BiH	-	33.519	197.042	-	11.738	242.299
Kreditni i plasmani bankama	289.883	401.596	100.114	3.254	-	794.847
Finansijska imovina obavezno mjerena po FVBU	-	-	-	1.719	-	1.719
Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz OSD	-	-	76.938	-	-	76.938
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	25.179	25.179
Ostala aktiva	158	502	5.482	193	4.164	10.499
Ukupno aktiva	290.041	435.616	379.576	5.167	41.081	1.151.481
OBAVEZE						
Depoziti	227.932	692.842	22.599	2.965	147	946.485
Obaveze po uzetim kreditima	-	-	39.530	-	-	39.530
Ostale obaveze	1.677	3.790	3.617	59	2.367	11.510
Rezervacije za potencijalne i preuzete obaveze. za zaposlene i pravni rizik	1.500	559	-	348	1.580	3.987
Ukupno obaveze	231.109	697.191	65.746	3.372	4.094	1.001.512

27. Poslovanje po segmentima (nastavak)

Izveštaj o finansijskom položaju segmenata sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine:

	Corporate i SME	Mikro i stanovništvo	Riznica	Naplata	Ostalo	Banka
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi kod CB BiH	-	31.199	196.819	-	10.317	238.335
Kreditni i plasmani bankama	266.969	371.954	49.774	12.500	-	701.197
Finan. imovina raspoloživa za prodaju	-	-	74.989	-	-	74.989
Materijalna i nematerijalna imovina	-	-	-	-	21.691	21.691
Ostala aktiva	127	689	7	684	1.681	3.188
Ukupno aktiva	267.096	403.842	321.589	13.184	33.689	1.039.400
OBAVEZE						
Depoziti	187.504	647.721	10.166	1.735	152	847.278
Obaveze po uzetim kreditima	-	-	43.222	-	-	43.222
Ostale obaveze	1.109	3.371	2.164	101	3.828	10.573
Rezervacije za potencijalne i preuzete obaveze, za zaposlene i pravni rizik	2.154	879	-	329	1.529	4.891
Ukupno obaveze	190.767	651.971	55.552	2.165	5.509	905.964

Izveštaj o bilansu uspjeha po segmentima za 2018. godinu:

	Corporate i SME	Mikro i stanovništvo	Riznica	Naplata	Banka
Prihodi po kamatama	9.893	29.521	1.438	1.041	41.893
Rashodi po kamatama	(1.321)	(4.416)	(1.611)	(21)	(7.369)
Neto prihodi po osnovu kamata (prije transfernih cijena)	8.572	25.105	(173)	1.020	34.524
Marža na aktivu	6.960	20.546	525	822	28.853
Marža na pasivu	86	2.786	(94)	4	2.782
ALM	-	-	2.889	-	2.889
Neto prihodi po osnovu kamata (po transfernim cijenama)	7.046	23.332	3.320	826	34.524
Troškovi rezervisanja za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne i druge gubitke	(3.051)	(2.447)	469	(659)	(5.688)
Neto prihodi po osnovu kamata poslije troškova rezervisanja za gubitke	3.995	20.885	3.789	167	28.836
Neto nekamatni prihodi	1.715	12.911	1.512	568	16.706
Ukupni operativni prihodi	5.710	33.796	5.301	735	45.542
Ukupni troškovi	(3.681)	(20.855)	(1.890)	(1.721)	(28.147)
Dobit prije oporezivanja	2.029	12.941	3.411	(986)	17.395

27. Poslovanje po segmentima (nastavak)

Izveštaj o bilansu uspjeha po segmentima za 2017. godinu:

	Corporate i SME	Mikro i stanovništvo	Riznica	Naplata	Banka
Prihodi po kamata	10.668	29.640	914	2.197	43.419
Rashodi po kamata	(1.465)	(5.413)	(1.260)	(28)	(8.166)
Neto prihodi po osnovu kamata (prije transfernih cijena)	9.203	24.227	(346)	2.169	35.253
Marža na aktivu	6.735	19.571	336	1.731	28.373
Marža na pasivu	125	3.015	(80)	(26)	3.034
ALM	-	-	3.846	-	3.846
Neto prihodi po osnovu kamata (po transfernim cijenama)	6.860	22.586	4.102	1.705	35.253
Troškovi rezervisanja za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne i druge gubitke	168	(6.560)	(17)	1.565	(4.844)
Neto prihodi po osnovu kamata poslije troškova rezervisanja za gubitke	7.028	16.026	4.085	3.270	30.409
Neto nekamatni prihodi	1.876	14.190	625	272	16.963
Ukupni operativni prihodi	8.904	30.216	4.710	3.542	47.372
Ukupni troškovi	(3.740)	(22.572)	(1.826)	(1.743)	(29.881)
Dobit prije oporezivanja	5.164	7.644	2.884	1.799	17.491

28. Događaji nakon datuma izvještavanja

Nakon datuma bilansa stanja do datuma predavanja izvještaja nisu se desili događaji koji značajnije utiču na položaj Banke ili zahtijevaju dodatna objašnjenja.